

Környezeti jelentés

AUSZTRIA – MAGYARORSZÁG HATÁRON ÁTNYÚLÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROGRAM 2014 - 2020

Tervezet

TERVEZET

Ügyfél:
Ausztria – Magyarország 2007-2013 Program
Irányító Hatóság

Állapot: 13.05.2014

TARTALOM

1	BEVEZETÉS	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1.1	Stratégiai Környezeti Vizsgálat célja	Error! Bookmark not defined.
1.2	Program rövid bemutatása	Error! Bookmark not defined.
1.2.1	Vizsgálati terület	Error! Bookmark not defined.
1.2.2	Időkeret.....	Error! Bookmark not defined.
1.2.3	Tervezési folyamatban betöltött szerep.....	7
2	MÓDSZERTAN	8
2.1	Háttér, célkitűzések és általános megközelítés	Error! Bookmark not defined.
2.2	Tervezési folyamat.....	Error! Bookmark not defined.
2.2.1	Tárgykijelölés	Error! Bookmark not defined.
2.2.2	Környezeti jelentés	11
2.3	Hatóságok és nyilvánosság bevonása	13
2.3.1	Konzultáció az illetékes környezeti hatóságokkal a tárgykijelölési fázisban:	13
2.3.2	Konzultáció az illetékes környezeti hatóságokkal a környezeti jelentésről:.....	14
2.3.3	Nyilvánosság és a környezeti hatóságok tájékoztatása a döntésről.....	14
2.4	SKV javaslatok hatása a programra	Error! Bookmark not defined.
2.5	SKV során felhasznált adatok forrásai	18
2.6	Alkalmazott módszerek	18
2.7	Ellenőrzés és alternatívák kidolgozása.....	19
2.8	Vizsgálat során felmerülő nehézségek.....	20
3	KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEK ÉS MUTATÓK	20
3.1	Nemzetközi célkitűzések.....	Error! Bookmark not defined.
3.2	Európai uniós célkitűzések.....	Error! Bookmark not defined.
3.3	Célkitűzések és célkitűzések jogalapja országonként.....	Error! Bookmark not defined.
3.4	Mutatók és környezetvédelmi szempontok /célkitűzések	24
4	JELENLEGI ÁLLAPOT ÉS TRENDEK A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSA NÉLKÜL.....	25
4.1	Jelenlegi állapot és trendek a program megvalósítása nélkül – Ausztria	25
4.1.1	Földhasználat, talajelzáródás és tájképi hatások.....	25
4.1.2	Talajminőségre gyakorolt hatás.....	27
4.1.3	Vízminőségre gyakorolt hatás.....	28
4.1.4	Hidrológiára és talajvízre gyakorolt hatás	29
4.1.5	Levegőbe történő kibocsátás, ÜHG-kibocsátás, éghajlatra gyakorolt hatás	30
4.1.6	Biológiai sokféleségre, vörös listás fajokra, vad élőhelyekre gyakorolt hatás, valamint „akadályozó hatás“	33

4.1.7	Erdők állapotára gyakorolt hatás.....	35
4.1.8	Természetvédelmi területek állapota és fejlesztése	36
4.1.9	Veszélyzóna-tervezés állapota és hatása a természeti veszélyeknek kitett régiók számára/területére.....	38
4.1.10	Hulladékmennyiség hatása	39
4.1.11	Megújuló és fosszilis nyersanyagok használata	43
4.1.12	Megújuló energia használata és részaránya az energiamixben	44
4.1.13	Energiafogyasztás	46
4.1.14	Kulturális örökségre gyakorolt hatás	49
4.1.15	Mobilitás helyzete és környezetre gyakorolt hatása	49
4.1.16	Környezetbarát mobilitás megvalósításához szükséges infrastruktúra minősége ...	51
4.2	Jelenlegi állapot és trendek a program megvalósítása nélkül –Magyarország	53
4.2.1	Földhasználat, talajelzáródás.....	53
4.2.2	Talajminőségre gyakorolt hatás.....	53
4.2.3	Vízminőségre gyakorolt hatás.....	54
4.2.4	Hidrológiára és talajvízre gyakorolt hatás	56
4.2.5	Levegőbe történő kibocsátás ÜHG-kibocsátás nélkül, éghajlatra gyakorolt hatás...57	
4.2.6	Biológiai sokféleségre, vörös listás fajokra, vad élőhelyekre gyakorolt hatás, valamint „akadályozó hatás“	58
4.2.7	Erdők állapotára gyakorolt hatás.....	60
4.2.8	Természetvédelmi területek állapota és fejlesztése	61
4.2.9	Veszélyzóna-tervezés állapota és hatása a természeti veszélyeknek kitett régiók számára/területére.....	62
4.2.10	Hulladékmennyiség hatása	63
4.2.11	Megújuló és fosszilis nyersanyagok használata	64
4.2.12	Megújuló energia használata és részaránya az energiamixben	64
4.2.13	Energiafogyasztás	65
4.2.14	Kulturális örökségre és tájképre gyakorolt hatás	65
4.2.15	Mobilitás helyzete.....	66
4.2.16	Környezetbarát mobilitás megvalósításához szükséges infrastruktúra minősége ...	67
5	VALÓSZÍNŰSÍTHETŐ JELENTŐS HATÁSOK VIZSGÁLATA.....	68
5.1	3d: Együttműködési lehetőség KKV-k számára a növekedési és innovációs folyamatokban	70
5.2	6c Kulturális és természeti örökség védelme, előmozdítása és fejlesztése	72
5.3	6d Biológiai sokféleség védelme és helyreállítása, talajvédelem és –helyreállítás, ökoszisztéma szolgáltatások, köztük a NATURA 2000 és zöld infrastruktúrák előmozdítása	74

5.4	6f Innovatív technológiák előmozdítása a hatékonyabb környezetvédelemért és a fokozottabb erőforrás-hatékonyságért a hulladékágazatban, vízágazatban, talajvédelemben, valamint a levegőszennyezés csökkentése érdekében.....	76
5.5	6f Innovatív technológiák előmozdítása a hatékonyabb környezetvédelemért és a fokozottabb erőforrás-hatékonyságért a hulladékágazatban, vízágazatban, talajvédelemben, valamint a levegőszennyezés csökkentése érdekében.....	78
5.6	7b regionális mobilitás növelése	80
5.7	7c zöld közlekedési rendszerek.....	82
5.8	Határon átnyúló együttműködés (CBC): jogi és közigazgatási együttműködés előmozdítása.....	83
6	ÉSZREVÉTELEK, JAVASOLT LÉPÉSEK	84
6.1	Általános észrevételek	84
6.2	Víz.....	85
6.3	Éghajlat és kibocsátás	86
6.4	Közlekedés és mobilitás	86
6.5	Biológiai sokféleség és védett területek	87
6.6	Hulladékmennyiség.....	88
6.7	Energiafogyasztás	88
6.8	Együttműködés	89
7	NEM TECHNIKAI JELLEGŰ ÖSSZEFOGLALÓ	89
8	FORRÁSOK	90
9	MELLÉKLET	92
9.1	Értékelési táblázat.....	93
9.2	Ábrák.....	95
9.3	Táblázatok.....	96

1 BEVEZETÉS

1.1 Stratégiai Környezeti Vizsgálat célja

A 2001/42/EK irányelv 3. cikkében foglalt előírások értelmében az Ausztria—Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2014-2020 környezeti hatásokkal járhat. Ezért a nemzeti jogszabályokban lefektetett előírásoknak megfelelően, a tervezési folyamattal egy időben Stratégiai Környezeti Vizsgálat (SKV) elvégzése is szükséges.

A SKV az ÖAR Regionalberatung GmbH irányítása alatt a Verracon GmbH és a BFH Európa Kft. szakmai együttműködésével valósult meg.

Első lépésben a tárgykijelölés során használt módszertan került kidolgozásra. A tárgykijelölési jelentés szabja meg a környezeti vizsgálat keretét, mutatóit és értékelési módszertanát. Mivel a program egyébként is jelentős hangsúlyt fektet a környezet és fenntarthatóság szempontjaira, a vizsgálat elvégzéséhez nem volt szükség külön módszerekre vagy intézkedésekre.

A Stratégiai Környezeti Vizsgálat alapja az Ausztria—Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2014-2020 tervezete.

A Stratégiai Környezeti Vizsgálatra jogalapjai:

- Az Európai Parlament és a Tanács 2001/42/EK irányelve (2001. június 27.) bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról
- Magyarország: 2/2005 (I.11) kormányrendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról. A rendelet 3. számú melléklete sorolja fel, hogy regionális programok esetén mely hatóságok vesznek részt mindig és mely hatóságok vesznek részt csupán érintettség esetén a vizsgálatában.
- Ausztria: a 2001/42/EK irányelv számos nemzeti és szövetségi állami törvényben megjelenik, pl.: Alsó-Ausztria regionális területrendezésre vonatkozó törvénye: NÖ Raumordnungsgesetz 1976 (NÖ LGBl. 1976/8000 i.d.F. 2005/26)

1.2 Program rövid bemutatása

Az Ausztria—Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2014-2020 operatív program célja, hogy választ adjon a határtérségben felmerülő közös kihívásokra. A program középpontjában az EU prioritásaihoz kapcsolódó tevékenységi területeken való együttműködés erősítése áll. Mivel korlátozott számú partner vesz részt az együttműködésben, a program olyan tevékenységi területekre igyekszik összpontosítani, amelyekhez biztosított a megfelelő intézményi háttér, és amelyekben kellő együttműködési potenciál rejlik.

A program nem igényel lényeges anyagi forrásokat, ezért célja elsősorban stratégiai cselekvések és kísérleti projektek előkészítése olyan területeken, mint a megközelíthetőség és üzleti környezet javítása, a helyi és regionális közigazgatás közti hálózatok kiépítése, környezetszennyezés vagy kockázat-megelőzés. Másodsorban igyekszik kiaknázni a határtérségben rejlő kihasználatlan lehetőségeket és olyan kérdésekre összpontosít, amelyek igazodnak a határtérségben élő lakosság igényeihez.

A programtervezés során azonosított legfontosabb igények:

- Kis- és középvállalkozások versenyképességének növelése
- Környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság előmozdítása
- Közlekedéssel és mobilitással kapcsolatos igények
- Regionális kormányzással és intézményi együttműködéssel kapcsolatos igények

A feltárt igények függvényében négy tematikus célkitűzés (TO) és hét beruházási prioritás (IP) került megjelölésre:

TO 3	KKV-k versenyképességének növelése	IP 3d)	együttműködési lehetőség KKV-k számára a növekedési és innovációs folyamatokban
TO 6	Környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság előmozdítása	IP 6c)	kulturális és természeti örökség védelme, előmozdítása és fejlesztése
		IP 6d)	biológiai sokféleség védelme és helyreállítása, talajvédelem és –helyreállítás, ökoszisztéma szolgáltatások, köztük a NATURA 2000 és zöld infrastruktúrák előmozdítása
		IP 6f)	innovatív technológiák előmozdítása a hatékonyabb környezetvédelemért és a fokozottabb erőforrás-hatékonyságért a hulladékgazatban, vízgazatban, talajvédelemben, valamint a levegőszennyezés csökkentése érdekében
TO7	Fenntartható közlekedés előmozdítása és az infrastrukturális szűk keresztmetszetek eltávolítása a kulcsfontosságú hálózatokból	IP 7b)	regionális mobilitás növelése
		IP 7c)	zöld közlekedési rendszerek
TO11	Intézményi kapacitás erősítése és hatékony közigazgatás	CBC	jogi és közigazgatási együttműködés, valamint az állampolgárok és intézmények közti együttműködés előmozdítása

1. táblázat: Tematikus célkitűzések áttekintése

1.2.1 Vizsgálati terület

A programterület az alábbi NUTS 3 szintű régiókat foglalja magába: Ausztriában Észak-, Közép- és Dél-Burgenland, Alsó-Ausztria déli része, Bécs, Bécs környéki területek déli része, Graz és Kelet-Stájerország, valamint Magyarországon Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megye. A programterület a 2007-2013-as időszakhoz képest nem változott, csupán kibővült Graz térségével.

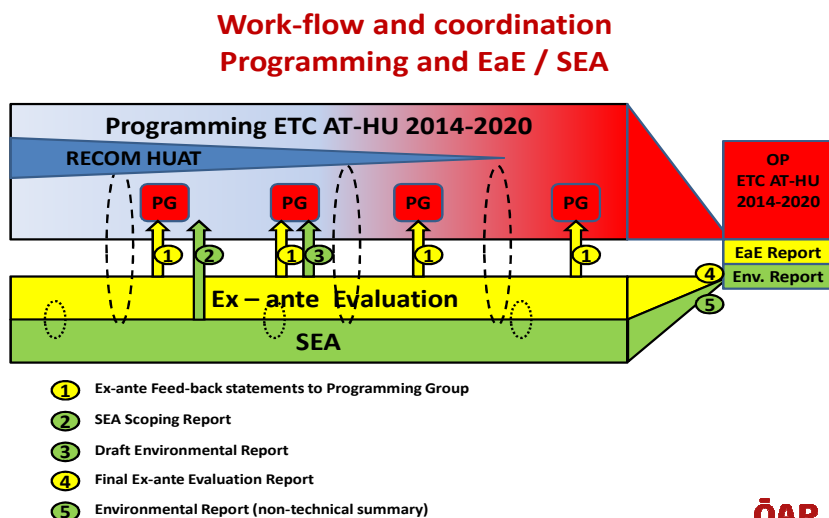
A programterület kiterjedése 25 141 km², ahol körülbelül 4,2 millió lakos él. Az osztrák régiók az összterület 55%-át adják, és az érintett lakosság 76,5%-a él itt. A magyar régiók a programterület 45,1%-át teszik ki, és az érintett lakosság 23,5%-a él itt. A programban részt vevő legnagyobb területű régió Győr-Moson-Sopron megye, míg Bécs a legsűrűbben lakott régió. (Lásd: *Mecca: Regionális elemzés és SWOTElemzés*)

1.2.2 Időkeret

A program a 2014-2020 időszakot öleli fel. A teljes megvalósítási periódus 2014-től 2020-ig tart, ezért az SKV a 2014-2025 időszakban felmerülő kedvező és kedvezőtlen hatásokat vizsgálja.

1.2.3 Tervezési folyamatban betöltött szerep

Az SKV a programozási folyamat szerves részét képezi. A környezeti jelentés és a tárgy kijelölési jelentés az ex-ante értékelést végző csoport és az irányító hatóság közreműködésével készült el.

ÖAR

1. ábra: Az SKV-folyamat helye a tervezési folyamatban. Forrás: ÖAR, 2013.

2 MÓDSZERTAN

2.1 Háttér, célkitűzések és általános megközelítés

Az SKV az ETE keretében megvalósuló AT-HU 2014-2020 Program prioritásai és stratégiai kapcsán valószínűsíthető környezeti hatásokat vizsgálja, és javaslatokat fogalmaz meg arra nézve, hogyan lehetne környezeti szempontból javítani a programot. Az SKV irányelv átfogó és integrált megközelítést irányoz elő a megvalósítandó programok nyomán valószínűleg jelentkező jelentős környezeti hatások vizsgálatára. Az irányelv egyes bekezdései a környezeti minőségre, emberi egészségre, természeti erőforrások hasznosítására, biológiai sokféleségre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó utalásokat is tartalmaznak.

Az SKV feladata biztosítani, hogy a programok megvalósítása során azok környezeti hatásait is figyelembe vegyék. Az SKV kiemelt célja a környezeti szempontok beillesztése az AT-HU 2014-2020 Program előkészítésébe és elfogadásába, különös tekintettel a fenntartható fejlődés előmozdítására. A 2001/42/EK irányelv értelmében az SKV-ról környezeti jelentést kell készíteni, amely tartalmaz az irányelvben meghatározott minden lényeges információt.

A környezeti jelentés leírja a program megvalósításának valószínűleg jelentős környezeti hatásait, és amennyiben lehetséges, értékeli az ésszerű alternatívákat vagy legalább javaslatokat fogalmaz meg. Az SKV fókuszában nem az egyes hatások különálló vizsgálata áll. A környezeti jelentés azok kölcsönös és kumulált hatását írja le.

A Stratégiai Környezeti Vizsgálat célja, hogy:

- Felhívja a program megvalósításában részt vevő partnerek figyelmét a tervezett tevékenységek lehetséges környezeti hatásaira.
- Az arányosság elvének tiszteletben tartásával összhangban módosítási javaslatokat fogalmazzon meg.

A Stratégiai Környezeti Vizsgálat továbbá:

- A vonatkozó EU irányelv, valamint és az osztrák és magyar nemzeti jogszabályok által előírt lépéseket végrehajtja.
- Igyekszik biztosítani, hogy a környezeti és lehetőség szerint más fenntarthatósági szempontok érvényesüljenek a szakpolitikában, a tervezés és a programalkotás során.

A Stratégiai Környezeti Vizsgálat:

- Integratív
- Fenntarthatóság-orientált
- Célorientált

- Felelősségközpontú
- Részvételt támogató
- Ismétlődő

Az SKV célkitűzéseit a 2001/42/EK irányelv 1. cikke a következőképpen határozza meg:

„Ennek az irányelvnek a célja, hogy a környezet magas szintű védelmét biztosítsa, és hogy hozzájáruljon a környezeti szempontok beillesztéséhez a tervek és programok kidolgozásába és elfogadásába a fenntartható fejlődés elősegítése érdekében, annak biztosításával, hogy ennek az irányelvnek megfelelően, környezeti vizsgálatot végezzenek egyes, a környezetre valószínűleg jelentős hatással járó tervek és programok vonatkozásában.”

A Stratégiai Környezeti Vizsgálat beépül az ex-ante értékelésbe és arról külön környezeti jelentés készül az Európai Parlament és a Tanács 2001/42/EK irányelvének (2001. június 27.) előírása szerint.

Az SKV központi eleme a környezeti jelentés: a jelentés tartalmaz minden a 2001/42/EK irányelv 1. számú mellékletében és a vonatkozó osztrák és magyar jogszabályokban meghatározott információt, figyelembe véve az AT-HU 2014-2020 Program célkitűzéseit és prioritásait, valamint azok megvalósítására elkülönített pénzügyi forrásokat.

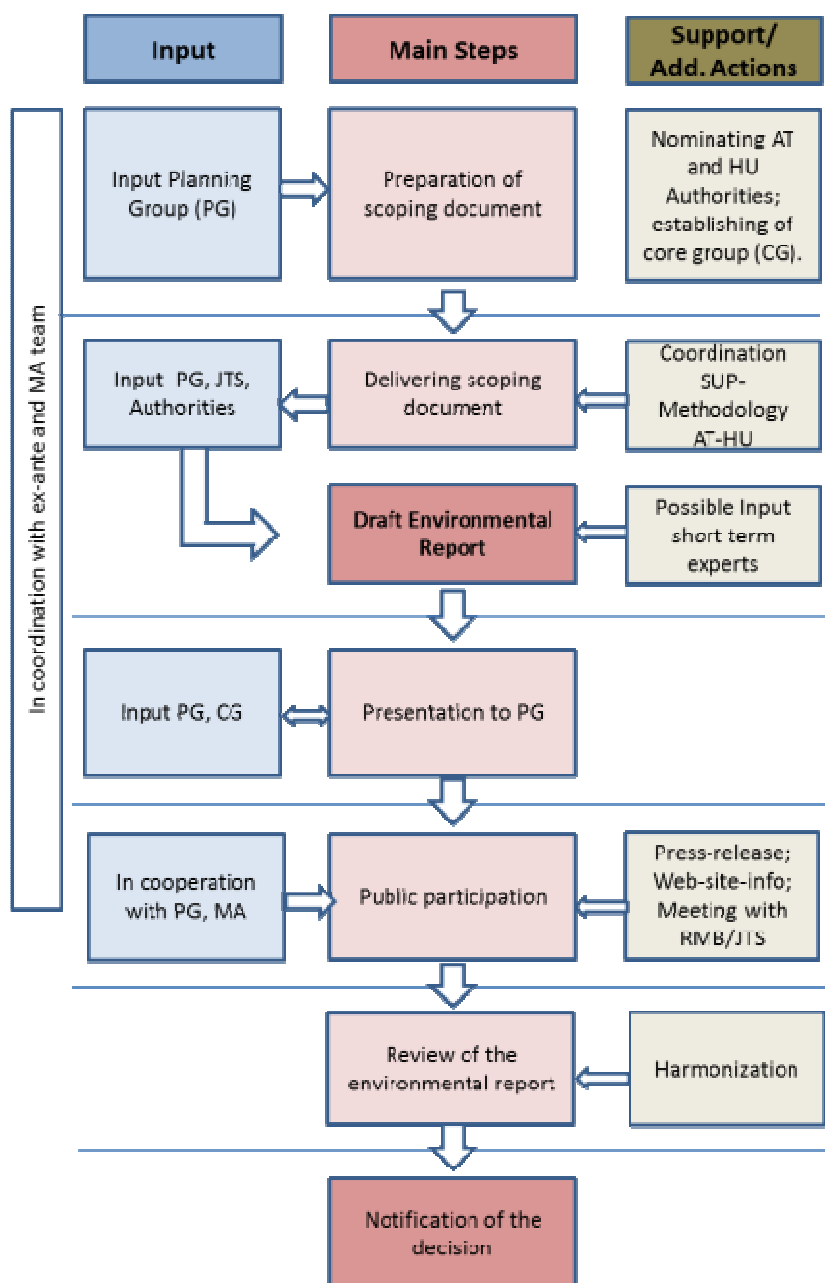
2.2 Tervezési folyamat

Az SKV általános iránymutatásainak megfelelően hét lépést kell megtenni:

1. **"Előszűrés"**: megvizsgálja, hogy a terv vagy program az SKV hatálya alá esik-e. Ha nem zárható ki, hogy a program megvalósítása káros környezeti hatásokkal fog járni, szükséges az SKV elvégzése.
2. **"Tárgykijelölés"**: a vizsgálat határainak kijelölése
3. **"Környezet állapotára vonatkozó dokumentáció"**, amely a további döntések és értékelés kiindulópontja
4. **"Valószínű (jelentős) környezeti hatások meghatározása"**, általában a változás iránya kerül meghatározásra, nem számszerűsített adatok

Jelen környezeti jelentés a 3. és 4. lépéseket vizsgálja meg részletesen.

5. Nyilvánosság tájékoztatása és konzultáció a nyilvánossággal,
6. **"Döntéshozatal"** befolyásolása a vizsgálati eredmények alapján, valamint
7. Tervek és megvalósított programok hatásainak ellenőrzése.

2. ábra: SKV-folyamat. Forrás: Verracon GmbH

2.2.1 Tárgykijelölés

A tárgykijelölési eljárás céljai:

- Érintett földrajzi terület valamint a vizsgált hatások és trendek időkeretének meghatározása; a vizsgálati időszak meghatározásában irányadó a programozási időszak (legalább 2022-ig).

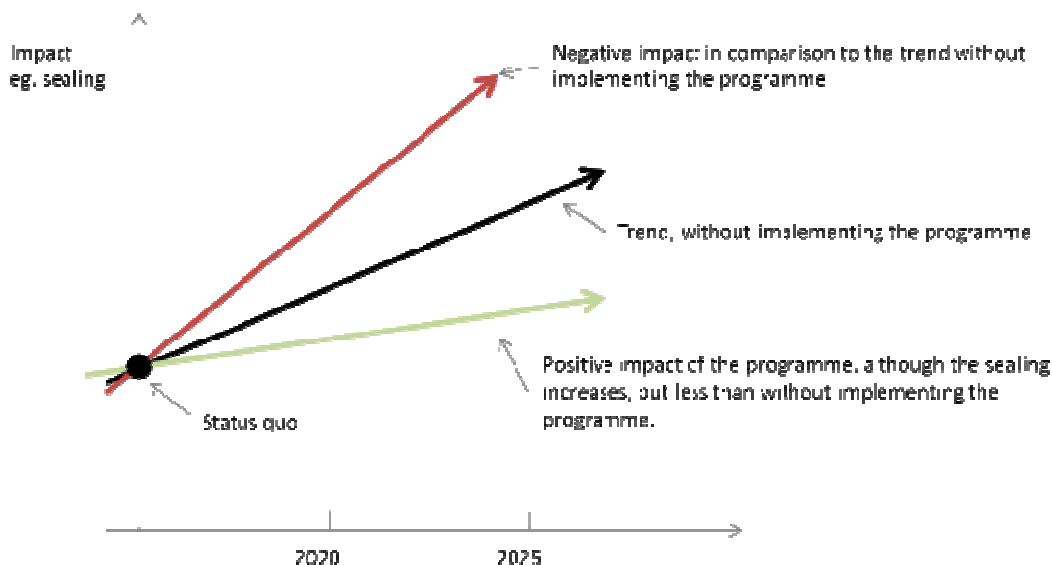
- lényeges környezetvédelmi szempontok meghatározása, amelyeket az SKV figyelembe vesz;
- SKV alapját képező környezetvédelmi mutatók (vagy konkrét kérdések) meghatározása;
- kedvező és kedvezőtlen hatások vizsgálati módszerének meghatározása;
- ésszerű alternatívák kidolgozási és értékelési módszerének meghatározása

Tárgykijelölési eljárás tartalmi elemei

- vizsgált alternatívák
- vizsgált (és nem vizsgált) környezeti szempontok és hatások – ideértve a célkitűzéseket
- vizsgálati terület
- vonatkozó időkeret
- vizsgálati mélység
- megfelelő módszerek
- szükséges (de rendelkezésre nem álló) adatok és információk
- vizsgált intézkedések
- konzultációban érintett hatóságok

2.2.2 Környezeti jelentés

A környezeti jelentés határozza meg az SKV során vizsgálandó lényeges környezetvédelmi szempontokat. A jelentés a program által érintett térség természeti erőforrásaira és környezeti állapotára vonatkozó információkat ismerteti. Bemutatja, hogy a program megvalósítása nélkül milyen trendek és változások érvényesülnének, és ezek képezik a hatásvizsgálat viszonyítási alapját. Az értékelés minden esetben a program megvalósítása nélkül érvényesülő trendekhez, és nem a jelen állapothoz viszonyítva kerül meghatározásra.

3. ábra: Értékelési rendszer. Forrás: Verracon GmbH

Az így meghatározott lényeges környezetvédelmi szempontokat nemzeti és nemzetközi szinten is figyelembe véve kell megfogalmazni a programdokumentáció és az SKV-folyamat környezetvédelmi célkitűzéseit. Továbbá szükséges az SKV számára irányadó környezetvédelmi mutatók és kérdések megfogalmazása is. A környezetvédelmi szempontok és mutatók később kerülnek részletezésre.

A vizsgálat kvalitatív leírást készít a programdokumentációban kijelölt prioritások és célkitűzések megvalósítása nyomán valószínűsíthetően felmerülő kedvező és kedvezőtlen hatásokról. A vizsgálat számba veszi a programdokumentációban meghatározott prioritások és fejlesztési célkitűzések, valamint a lényeges környezetvédelmi célkitűzések közti ellentéteket és egyezéseket.

A módszertani megközelítés egy általános kérdésre épül:

“Felmerül-e annak lehetősége, hogy az operatív programban megfogalmazott prioritásokra irányuló cselekvések bármilyen lényeges kedvező vagy kedvezőtlen környezeti hatást eredményeznek a programterületen?”

A “0” jelű lehetőség mutatja a környezeti szempontokban és irányadó kérdésekben/mutatókban a program megvalósítása nélküli változás mértékét, és ez az érték képezi a **vizsgálat viszonyítási alapját**.

A kedvezőtlen hatások megelőzését, csökkentését és ellensúlyozását célzó intézkedések, valamint egyéb minőségjavításra vonatkozó javaslatok (amelyek a programozási folyamat során érkeznek) a tervezetet készítő csoporthoz kerülnek benyújtásra.

Ezek a javaslatok alternatívákat jelentenek. Összefoglaló fogja ismertetni, hogy az SKV által megfogalmazott véleményeket illetve környezeti megfontolásokat miként veszik figyelembe a program megvalósítása során.

Az 5. cikk (1) bekezdése értelmében az 5. cikk (2) és (3) bekezdésének megfelelően az alábbi információkat kell megadni:

- a. a program tartalmának körvonalai, fő céljai, valamint kapcsolata egyéb lényeges tervekkel és programokkal;
- b. a környezet jelenlegi állapotának lényeges szempontjai és azok valószínűsíthető fejlődése a terv vagy program megvalósulásának elmaradása esetén;
- c. a valószínűleg jelentősen érintett területek környezeti jellemzői;
- d. valamennyi olyan fennálló környezeti probléma, amely a terv vagy program szempontjából lényeges, beleértve különösen azokat, amelyek a környezeti szempontból különösen fontos területekkel (pl. a 79/409/EGK irányelv és a 92/43/EGK irányelv alapján kijelölt területek) kapcsolatosak;
- e. a terv vagy program szempontjából lényeges nemzetközi, közösségi, illetve tagállami szinten kitűzött környezetvédelmi célok, és az, hogy a terv vagy program kidolgozása során miképpen vették figyelembe ezeket, illetve bármely egyéb környezeti;
- f. a valószínűleg jelentős környezeti hatások [1], beleértve például a biológiai sokféleségre, a lakosságra, az emberi egészségre, az állat- és növényvilágra, a talajra, a vízre, az éghajlati tényezőkre, az anyagi javakra, a kulturális örökségre (beleértve az építészeti és régészeti örökséget), a tájra, valamint a fenti tényezők közötti kölcsönhatásokra gyakorolt hatásokat.
- g. a terv vagy program végrehajtásának bármely jelentős kedvezőtlen környezeti hatása megelőzésére, csökkentésére és minél teljesebb ellensúlyozására tervezett intézkedések;
- h. azoknak az okoknak a felvázolása, amelyek miatt a vizsgált alternatívákat választották, és a vizsgálat elvégzésének leírása, beleértve a szükséges információk összeállításakor felmerült bármilyen nehézséget (pl. technikai hiányosságok, illetve ismeretek hiánya);
- i. a 10. cikk értelmében tervezett ellenőrző intézkedések leírása;
- j. a fenti pontok alapján megadott információk nem technikai jellegű összefoglalása.

2.3 Hatóságok és nyilvánosság bevonása

Az SKV-ról szóló 2001/42/EK irányelv 6. cikk (4) bekezdése a következőképpen határozza meg a "nyilvánosság" fogalmát:

"A tagállamok határozzák meg, hogy mit értenek a (2) bekezdés szerinti nyilvánosság fogalma alatt, beleértve azt a nyilvánosságot, amely az ennek az irányelvnek a hatálya alá tartozó döntéshozatalban érintett, vagy feltehetőleg érintve lesz, illetve érdekelt, továbbá az illetékes nem kormányzati szervezeteket, például a környezetvédelmet elősegítő és egyéb érdekelt szervezeteket."

Az SKV irányelv számos kötelezettséget fogalmaz meg a tájékoztatásra és konzultációra vonatkozóan:

2.3.1 Konzultáció az illetékes környezeti hatóságokkal a tárgykijelölési fázisban:

Az 5. cikk (4) bekezdés értelmében a konzultációt kell folytatni a környezeti hatóságokkal, és lehetővé kell tenni számukra az ésszerű határidőn belüli véleménynyilvánítást. Magyarországon 30 nap, Ausztriában 14 nap áll rendelkezésre a tárgykijelölési jelentés véleményezésére. A hatóságok véleményezhetik a környezeti jelentésben szerepeltetendő információk körét és részletességi fokát.

2.3.2 Konzultáció az illetékes környezeti hatóságokkal a Környezeti Jelentésről:

A 6. cikk értelmében az elkészült környezeti jelentést a környezeti hatóságok és a nyilvánosság rendelkezésére kell bocsátani. Korai és hathatós lehetőséget kell biztosítani az említett hatóságok és a nyilvánosság számára, hogy megfelelő határidőn belül kifejtessék véleményüket azt megelőzően, hogy a programot elfogadják, illetve jogalkotási eljárásra terjesztenék be. Magyarországon 30 nap, Ausztriában 14 nap áll rendelkezésre a környezeti jelentéstervezet véleményezésére.

2.3.3 Nyilvánosság és a környezeti hatóságok tájékoztatása a döntésről

A nyilvánosságot és a környezeti hatóságokat tájékoztatni kell a program elfogadásáról és a meghozott döntésről (SKV irányelv 9. cikk (1) bekezdés). A tájékoztatás során rendelkezésre bocsátják az elfogadott programot, összefoglaló ismertetést arról, hogy a környezeti szempontokat és kifejtett véleményeket hogyan illesztették be a programba, valamint az ellenőrzéssel kapcsolatos intézkedéseket. A tájékoztatás történhet internetes honlapokon és/vagy sajtóközleményeken keresztül.

Az Osztrák Szövetségi Mezőgazdasági, Erdészeti, Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium (Bundesministerium für Land-und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft) és az Osztrák Szövetségi Környezetvédelmi Ügynökség az alábbi hatóságokat javasolja tájékoztatni az AT-HU ETE SKV keretében:

Magyarországon a 2/2005 (I.11) kormányrendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról 3. számú melléklete sorolja fel, hogy regionális programok esetén mely hatóságok vesznek részt mindig és mely hatóságok vesznek részt csupán érintettség esetén a vizsgálatában.

A magyar SKV-ra vonatkozó szabályozás szerint (2/2005 (I.11) korm. rend., 3. melléklet) az alábbi hatóságokkal kell konzultációt folytatni:

Hatóság, cím	Elérhetőség
Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség 9700 Szombathely, Vörösmarty u. 2.	Bencsics Attila 06 94 506 700 nyugatdunantuli@zoldhatosag.hu
Nyugat-dunántúli Vízügyi Hatóság 9700 Szombathely, Vörösmarty u. 2.	Sümeginé Szanyi Violetta 06 94 506 700

	titkarsag@nyuduvh.vizugy.hu
Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség 9021 Győr, Árpád u. 28-32.	Németh Zsolt 06 96 524 000 eszakdunantuli@zoldhatosag.hu
Észak-dunántúli Vízügyi Hatóság 9021 Győr, Árpád u. 28-32.	Markó Ödön 06 96 524 000 vizugyihatosag@eduvizig.hu
Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság 9435 Sarród, Rév-Kócsagvár	Reischl Gábor, Igazgató 06 99 537 628 fhnpititkarsag@fhnp.kvvm.hu
Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság 9941 Őriszentpéter, Siskaszer 26/A	Dr. Markovics Tibor, Igazgató 06 94 548 036 orseginp@onp.kvvm.hu
Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság 8229 Csepak, Kossuth utca 16.	Puskás Zoltán, Igazgató Telefon: +36 87 555 260 Fax: +36 87 555 261 bfnp@bfnp.hu
Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Nép-egészségügyi Szakigazgatási szerv 9024 Győr, Jósika u. 16.	Dr. Paller Judit 06 96 418 065 titkarsag@nydr.antsz.hu
Vas Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szak-igazgatási szerv 9700 Szombathely, Sugár u. 9.	Dr. Stánitz Éva 06 94 506 300 titkarsag.vas@nydr.antsz.hu
Zala Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szak-igazgatási szerv 8900 Zalaegerszeg, Göcseji u. 24.	Dr. Paizs Teréz 06 92 549 190 titkarsag.zala@nydr.antsz.hu
Országos Tisztifőorvosi Hivatal Közegészségügyi Főosztály, Országos Gyógyhelyi és Gyógyfürdőügyi Osztály 1097 Budapest, Gyáli út 2-6.	Dr. Kovács Margit főosztályvezető 06 1 476 1220 kozegeeszseg@oth.antsz.hu
Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal - Örökségvédelmi Osztály 9400 Sopron, Kolostor u. 13.	Kuslits Tibor 06 99 508 830 sopron@koh.hu
Vas Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Kulturális Örökségvédelmi Hivatala 9700 Szombathely, Kőszegi u. 3.	Pintér Rudolf 06 94 517 131 pinter.rudolf@vas.gov.hu
Zala Megyei Kormányhivatal Zalaegerszegi	Márkus Tamás

Járási Hivatal Örökségvédelmi Hivatal 8900 Zalaegerszeg, Kazinczy tér 4.	06 92 550 300 epitesugyzeg@zalaiaras.hu
Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága 9700 Szombathely, Batthyány tér 2.	Tóth Gábor, vezető (94) 512-980 vas-erdeszet@nebih.gov.hu
Zala Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága 8900 Zalaegerszeg, Zrínyi Miklós út 36., Levélcím: 8901 Zalaegerszeg, Pf. 209.	Jagicza Attila zala-erdeszet@nebih.gov.hu Tel: 06-92-549-670 Fax: 06-92-549-671
Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal 9021 Győr, Káptalándomb 28.	Keresztes Sándor 06 96 517 004 foepitesz@gyorkozig.hu , keresztes.sandor@nebih.gov.hu
Zala Megyei Kormányhivatal Építésügyi Hivatal 8900 Zalaegerszeg, Göcseji u. 24.	Lengl Zoltán 06 92 549 194 epitesfelugyelo@zalakozig.hu
Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság 9028 Győr, Arató u. 5.	Pongrácz Attila, (96) 529-330, Fax: (96) 529-333 pongacz@nebih.gov.hu
Vas Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság, 9762 Tanakajd, Ambrózy sétány 2.,	Szabó Levente, vezető (94) 577-410, email: vas-nti@nebih.gov.hu
Zala Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság 8900 Zalaegerszeg, Kinizsi u. 81.	Szabó Béla Tel: 06-92-550-160 Fax: 06-92-311-054 Email: zala-nti@nebih.gov.hu
Vidékfejlesztési Minisztérium Környezet-megőrzési Főosztály 1055 Budapest Kossuth tér 11.	Dr. Dobi Bálint Tel: +36-1-795-5859 Email: ▪ kizárólag SKV-val kapcsolatos ügyekben: skv@vm.gov.hu ▪ személyes irodai: balint.dobi@vm.gov.hu

1. táblázat: A konzultációs folyamatban részt vevő magyar hatóságok.

Ausztria az SKV-ről szóló 2001/42/EK¹ irányelv 6. cikk (4) bekezdése szerint jár el.

Jelen program esetében az alábbi osztrák hatóságok vesznek részt a konzultációs folyamatban:

¹ "nyilvánosság" meghatározása:

"A tagállamok határozzák meg, hogy mit értenek a (2) bekezdés szerinti nyilvánosság fogalma alatt, beleértve azt a nyilvánosságot, amely az ennek az irányelvnek a hatálya alá tartozó döntéshozatalban érintett, vagy feltehetőleg érintve lesz, illetve érdekelt, továbbá az illetékes nem kormányzati szervezeteket, például az környezetvédelmet elősegítő és egyéb érdekelt szervezeteket."

Hatóság	Elérhetőség
Oszták Szövetségi Mezőgazdasági, Erdészeti, Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium - V/1 Osztály: Környezetvédelem	Ursula Platzer-Schneide, +43 1 51522 2115 ursula.platzer@lebensministerium.at
Burgendland Tartományi Kormány Hivatala 5. Osztály – Létesítményjog, Környezetvédelem és Közlekedés	Paul Weikovich, +43: 057-600/2818 Email: post.abteilung5@bgld.gv.at
Stájerország Tartományi Kormány Hivatala 13. Osztály: Környezetvédelem és Területrendezés	+43 (316) 877-2652 Email: abteilung13@stmk.gv.at
Alsó-ausztriai Környezetvédelmi Ügynökség	Alsó-ausztriai Környezetvédelmi Ügynökség; 3109 St.Pölten z.H. DI. Wolfgang Hack post.ru4@noel.gv.at
Bécsi Környezetvédelmi Minisztérium - MA 22	Mag. Gerald Kroneder Környezetvédelmi Jogi Osztály 1200 Wien, Dresdner Straße 45 Tel: +431 4000 - 73611 Fax: +431 4000 - 99 - 73611 gerald.kroneder@wien.gv.at
Oszták Szövetségi Környezetvédelmi Ügynökség (UBA); Környezeti Hatásvizsgálat és Éghajlatváltozás	Ingrid Klaff, +43-(0)1-313 04/3521 ingrid.klaff@umweltbundesamt.at

2. táblázat: A konzultációs folyamatban részt vevő oszták hatóságok.

2.4 SKV javaslatok hatása a programra

Az SKV javaslatai nem módosítják kötelezően a programot, de felhívják a figyelmet azokra a célkitűzésekre és prioritásokra, amelyek kedvezőtlen hatással lehetnek a környezetre. A programozási munkacsoportnak jogában áll a programot módosítani, új és szigorúbb elvárásokat vagy mutatókat felállítani, hogy kiszűrjék azokat a projekteket, amelyek káros hatással lehetnek a környezetre.

Amint az SKV-folyamatot szemléltető ábra is mutatta, a konzultációkban érintett hatóságok javaslatot tehetnek és részt vesznek a programozási folyamatban.

1. A tárgy kijelölési dokumentumot a hatóságok rendelkezésére bocsátják. Az észrevételek beépülnek a dokumentumokba.

2. A környezeti jelentést a hatóságok rendelkezésére bocsátják. Az észrevételek beépülnek a dokumentumokba.
3. Nyilvánosság tájékoztatása: a tájékoztatás a program honlapján keresztül történik. Az észrevételek beépülnek a dokumentumokba.

2.5 SKV során felhasznált adatok forrásai

A tanulmányban felhasznált adatok, különösen, amelyek a program megvalósítása nélküli jelenlegi állapotra és trendekre vonatkoznak, az alábbi követelményeknek kell, hogy megfeleljenek:

- Ingyeneshozzáférés. Speciális térképet vagy közzé nem tett adatokat nem lehet felhasználni.
- Gyakori frissítés. Naprakész adatok nélkül nem lehetséges megfelelően ellenőrizni a programot.

Mivel az SKV nem konkrét tervet vagy projektet vizsgál, nem használ egyedi adatokat. Megállapításai általános érvényűek és a tanulmány egészére értendők.

Ennek megfelelően az elsődleges adatforrások: Osztrák Szövetségi Környezetvédelmi Ügynökség (Umweltbundesamt), Osztrák Statisztikai Hivatal (Statistik Austria), Osztrák Szövetségi Mezőgazdasági, Erdészeti, Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium (Lebensministerium, BMLFUW), KSH és a Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség.

2.6 Alkalmazott módszerek

Az SKV az AT-HU Határon Átnyúló Együttműködési Program 2014-2020 prioritásai kapcsán valószínűleg felmerülő kedvezőtlen környezeti hatásokat értékeli és javaslatokat fogalmaz meg arra nézve, hogyan lehetne javítani a program minőségét környezeti szempontból. A "0" jelű lehetőség mutatja a környezeti szempontokban és irányadó kérdésekben/mutatókban a program megvalósítása nélkül érvényesülő változás mértékét, és ez az érték képezi a vizsgálat viszonyítási alapját. A program prioritásai és célkitűzései kapcsán felmerülő kedvező és kedvezőtlen hatásokat az alábbi értékelési skála szerint határozza meg a vizsgálat:

++	Kedvező hatás várható
+	Kedvező hatás valószínűsíthető
0 +	Csekély mértékű kedvező hatás várható
0	Nincs vagy elhanyagolható hatás várható
0 -	Csekély mértékű kedvezőtlen hatás várható
-	Kedvezőtlen hatás valószínűsíthető

--

Kedvezőtlen hatás várható

3. táblázat: Értékelési rendszer

A hatások mértékét és valószínűségét "háromcsillagos" skála értékeli. A viszonyítási alap a "0" jelű lehetőség. A "0" lehetőség a program megvalósítása nélkül érvényesülő trendet jelenti, amelyet szakértő határoz meg.

Az alábbi minta szemlélteti a prioritások és cselekvési területek értékelését:

3d) együttműködési lehetőség KKV-k számára a növekedési és innovációs folyamatokban					
1) KKV-k nemzetközileg versenyképes helyi termékek előállítására irányuló együttműködésen alapuló kutatási & innovációs kapacitásának növelése.					
2) Gazdaságfejlesztéssel foglalkozó közvetítő szervezetek szolgáltatásainak hatékonyabbá tétele, annak érdekében, hogy erősödjön a régiós KKV-k nemzetközileg versenyképes helyi termékekre irányuló gyártási és marketingkapacitása.					
MUTATÓK		Kockázatok, észrevételek		Kockázatok * : kicsi ** : közepes *** : nagy	
		Kedvező a hatás, ha a támogatott innováció környezetbarát és hozzájárul az energiahatékonysághoz. Ellenkező esetben az OP végrehajtása valószínűsíthetően kedvezőtlen hatást is fog eredményezni.	Hatás mértéke	Hatás valószínűsége	
Földhasználat, talaj-elrázódás	AU HU	-	Projektkezdemenyyezések kapcsán sor kerülhet kereskedelmi létesítmények építésére, ami miatt csekély mértékű növekedés várható a talajelzáródás mértékében a 0 jelű lehetőséghez képest. <i>Ezen a fókusztérületen javasolt erőforrás-hatékonyságot célzó projekteket indítani.</i>	*	*

Az értékelési mátrixon túl, kvalitatív leírás is készül a program prioritásai és alprioritásai kapcsán valószínűleg felmerülő kedvező és kedvezőtlen hatásokról. A vizsgálat egyaránt számba veszi a közvetlen és közvetett hatásokat. A KHV irányelv szerint az értékelés magába foglalja a „másodlagos, kumulált, egymást erősítő, rövid, közép- és hosszú távú tartós és átmeneti, kedvező és kedvezőtlen hatásokat”. A vizsgálati alapot a projektcsoport szakértői véleménye határozza meg. A minél nagyobb pontosság érdekében a vizsgálat a Delphi módszert alkalmazza, részletessége a program részletességi fokához igazodik. A környezeti jelentés tartalmi elemei megfelelnek a 2001/42/EK irányelv követelményeinek.

2.7 Ellenőrzés és alternatívák kidolgozása.

A programdokumentáció környezeti minőségének javítása érdekében az SKV által megfogalmazott javaslatokat kvalitatív visszacsatolási kör keretében eljuttatták a tervezet készítő csoportnak. A stratégiai konzultációk lehetővé tették a környezeti szempontok beillesztését a program kidolgozásába és elfogadásába a fenntartható fejlődés elősegítése érdekében. Az így létrejövő végleges tervezet képezi a 2001/42/EK irányelv szerinti alternatívát.

A konkrét projekteket érintő SKV-kal ellentétben ez az SKV beruházási prioritásokra vonatkozó ajánlásokat hivatott megfogalmazni. A program keretében megvalósuló projektek figyelembe kell, hogy vegyék az SKV-ban lefektetett környezeti szabványokat.

A "0" jelű lehetőség, amely a vizsgálat viszonyítási alapját képezi, szintén a 2001/42/EK irányelv szerinti alternatívának minősül.

Mivel lehetetlen megjósolni, mely projektjavaslatok kerülnek megvalósításra, az ellenőrzési intézkedéseket sem lehet pontosan megalkotni. Erre a programfázis korai szakaszában kellene sort keríteni.

2.8 Vizsgálat során felmerülő nehézségek

A program alacsony részletességi foka és széles tematikai megközelítése miatt a környezeti vizsgálat csupán körvonalaiban tudja bemutatni a valószínűsíthető környezeti hatásokat. A prioritások és cselekvési területek számos intézkedésre és projektre adnak lehetőséget, ezért a program megvalósításával járó valószínűsíthető kedvező és kedvezőtlen hatások vizsgálatát sok bizonytalanság övezi. Gondosan megválasztott irányadó kérdések és mutatók, valamint az előző programozási időszak eredményeinek értékelése segítenek áthidalni ezt a nehézséget, azonosítani a valószínű környezeti hatásokat, valamint következtetni az esetleges projektek finanszírozási eredményeire.

3 KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEK ÉS MUTATÓK

A program és programterület szempontjából lényeges környezetvédelmi célkitűzések és mutatók számos jegyzőkönyvben, stratégiában és jogszabályban is megjelennek. Ezek a dokumentumok a jelentésben vizsgált cselekvések által érintett környezetvédelmi szempontokra vonatkozó magasabb célkitűzéseket mutatják be.

3.1 Nemzetközi célkitűzések

Néhány nemzetközi dokumentum, amely a program szempontjából lényeges célkitűzéseket tartalmaz:

- Johannesburgi Nyilatkozat 2002: irányadó alapelvek a fenntartható fejlődésről; az ENSZ 1972-ben Stockholmban tartott konferenciáján és az 1992-ben Rio de Janeiro-ban tartott Föld csúcson született nyilatkozatokra épül
- Kiotói Jegyzőkönyv, 1997: nemzetközi éghajlatvédelmi célkitűzések
- Biológiai Sokféleségről szóló ENSZ Egyezmény (CBD, 1992)
- Biológiai Sokféleség Egyezményre vonatkozó Stratégiai Terv 2011-2020

- Nagojai Jegyzőkönyv, 2010

Célok: a biológiai sokféleség megőrzése, komponenseinek fenntartható használata (CBD), és a genetikai erőforrások hasznosításából származó előnyök igazságos és méltányos elosztása (Nagojai Jegyzőkönyv).

3.2 Európai uniós célkitűzések

Jelen SKV keretein belül nincs lehetőség az Európai Unió által megfogalmazott valamennyi célkitűzés maradéktalan számba vételére. A legfontosabb irányelvek a következők:

- EU Biodiverzitás Stratégia 2020, (COM(2011)0244). Célok: biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások romlásának megállítása az EU-ban, biológiai sokféleség védelme érdekében tett nemzetközi erőfeszítésekhez való uniós hozzájárulás fokozása. A Stratégia három prioritás köré épül, amelyek 2010 júniusában kerültek elfogadásra:
 - Intelligens növekedés: tudás és innovációalapú gazdaság.
 - Fenntartható növekedés: erőforrás-hatékonyabb, zöldebb és versenyképesebb gazdaság.
 - Inkluzív növekedés: a gazdasági, szociális és területi kohéziót előmozdító, magas foglalkoztatási arányt biztosító gazdaság
- Natura 2000: több mint 26000 védett területet magába foglaló európai hálózat; Célok: CBD végrehajtása; Európa legértékesebb fajainak és élőhelyeinek megőrzése.
- EU Duna Régió Stratégiája (EUSDR, 2011). Védelemre vonatkozó célok: a környezet védelme, a biológiai sokféleség és tájak megóvása a Duna régióban.
- A Tanács 92/43/EGK irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről
- A Tanács 79/409/EGK irányelve (1979. április 2.) a vadon élő madarak védelméről
- Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról(“Víz Keretirányelv”)

3.3 Célkitűzések és célkitűzések jogalapja országonként

Tényezők	Célkitűzések	Jogalap
Környezeti elemek Talaj Víz Levegő Éghajlat Táj	<p>Megőrizni és helyreállítani a talaj funkcióit (archív funkció, nagy termékenységű talaj, talaj mint ritka fajok élőhelye). Ahol lehetséges, el kell kerülni a talaj természetes, valamint természeti és kultúrtörténeti archívum funkcióit érintő hatásokat.</p> <p>A Víz Keretirányelv szerint 2015-ig jó állapotba kell hozni a felszíni és felszín alatti vizeket.</p> <p>A felszín alatti vizek legyenek ivóvíz minőségűek</p> <p>A levegőminőségre vonatkozó keretirányelvben foglalt határértékeknek való megfelelés</p> <p>Alacsony széndioxid-kibocsátású technológiák támogatása a káros kibocsátás- és zajcsökkentés érdekében</p> <p>Üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése a Kiotói Jegyzőkönyvben foglaltaknak megfelelően</p> <p>Lehető legkisebb mértékű földhasználat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Erdészeti Törvény (1975. július 3.), (Forstgesetz 1975), BGBl. Nr. 440/1975 idF BGBl. I Nr. 83/2004 • Miniszteri rendelet a felszín alatti vizek összetételére vonatkozó küszöbértékekről (Grundwasserschwellenwertverordnung - GSwV), BGBl. Nr. 502/1991 idF BGBl. II Nr. 147/2002 • Az Európai Parlament és a Tanács 2001/42/EK irányelve (2001. június 27.) bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról, HL. L. 197/30, 2001. július 21. • Környezeti Hatásvizsgálatról szóló Törvény (Umweltverträglichkeitsprüfungsgesetz 2000 – UVPG 2000), BGBl. Nr. 697/1993 idF BGBl. I Nr. 153/2004 • Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról, HL. L. 326/1, 2000. december 22., HL. L. 331/1, 2001. december 15. (Víz Keretirányelv) • Vízügyi Törvény 1959 - WRG 1959, BGBl. Nr. 215/1959 idF BGBl. I Nr. 112/2003
		<ul style="list-style-type: none"> • 2007. évi CXXIX. törvény a termőföld védelméről • 2012. évi CCCVIII. és az 1995. LVII. törvény a vízgazdálkodásról • 2007. évi LX. törvény az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről • 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet a levegő védelméről • 310/2008. (XII. 20.) Korm. rendelet az ózonréteget lebontó anyagokkal és egy fluortartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekről • 21/2001. (II.14.) Korm. rend. a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról • 10/2001. (IV. 19.) KöM rendelet az egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásának korlátozásáról • 14/2001. (V. 9.) KöM-EÜM-FVM együttes rendelet a légszennyezettség határértékeiről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről • 120/2001.(VI.30.) Korm. rend. a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 621/2001. (II.14.) Korm. rend. módosításáról • 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelete a légszennyezettség és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról • 10/2000.(VI. 2.) KöM-EÜM-FVM-KHVM együttes rendelete a felszín alatti víz és a földtani közeg minőségi védelméhez szükséges határértékekről • 33/2000. (III.17.) Korm. rend. A felszín alatti vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő egyes feladatokról • Nemzeti Éghajlat-változási Stratégia 2013 • Nemzeti Energiastratégia 2030

Tényezők	Célkitűzések	Jogalap
Állat- és növényvilág Fauna Flóra Erdők Vad élőhelyek Biológiai sokféleség	<p>A biológiai sokféleséget alkotó állandó populációk és élőhelyük megőrzése. Populációcseré, túrázás, a terület újra elfoglalása a veszélyeztetettség mértékének függvényében lehetséges. A földhasználat kerülendő.</p> <p>El kell kerülni az élőhelyek és hálózatok feldarabolását. Különleges védelmi területek (FFH terület, természetvédelmi terület), különleges védettséget élvező fajok és vörös listás fajok nem károsodhatnak.</p> <p>Fokozottabb figyelemfelhívás a biológiai sokféleséget érintő kérdésekre</p> <p>Védett területek védettségi fokának növelése az élőhelyek helyreállítása, a biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások romlásának megállítása érdekében.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A Tanács 92/43/EGK irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről, HL. L 206/7, 1992. július 22, HL. L 284/1, 2003. december 31. • A Tanács 79/409/EGK irányelve (1979. április 2.) a vadon élő madarak védelméről, HL. L 103/1, 1979. április 25., HL. L 236/870, 2003. szeptember 23. • EU Biodiverzitás Stratégia 2020, (COM(2011)0244) • Célok: biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások romlásának megállítása az EU-ban, biológiai sokféleség védelme érdekében tett nemzetközi erőfeszítésekhez való uniós hozzájárulás fokozása. • Natura 2000: több mint 26 000 védett területet magába foglaló európai hálózat; • Célok: CBD végrehajtása; Európa legértékesebb fajainak és élőhelyeinek megőrzése. • EU Duna Régió Stratégiája (EUSDR, 2011) • Védelemre vonatkozó célok: a környezet védelme, a biológiai sokféleség és tájak megóvása a Duna régióban. • Osztrák Biodiverzitás Stratégia (BMLFUW 2005a) • Osztrák Nemzeti Park Stratégia (Österreichische Nationalpark-Strategie) (BMLFUW 2010) • prioritási lista a védett élőhelyekről, növényekről és gerincesekről, (NATURSCHUTZBUND Österreich 2008) • Osztrák Agrár-környezetvédelmi Program, (ÖPUL) a mezőgazdasági területek és erdők biológia sokféleségének megőrzéséért <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről • 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról • 1995. évi LXXXI. törvénya Biológiai Sokféleség Egyezmény kihirdetéséről • A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény • 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről (Natura 2000 területek)
Emberi egészség Táj Tájkép Használat és kitermelés Materiális eszközök Kulturális örökség	<p>A program minél kisebb mértékben legyen káros hatással a környezetre, lakott területekre, közterületekre és középületekre.</p> <p>A zajszenyezés/zajhatásnak való kitettség jelentős csökkentése</p> <p>Hosszútávon közepes mértékű zajsztintnek (közlekedés, ipar) kitett lakosság arányának csökkentése</p> <p>Alacsony széndioxid-kibocsátású technológiák támogatása a kibocsátás és zaj csökkentése érdekében</p> <p>Talajelzáródás napi mértékének csökkentése</p> <p>Zöld infrastruktúra</p> <p>A kulturális örökség fenntartható, környezetbarát és erőforrás-hatékony felhasználása</p> <p>Tudatformálás a helyi hatóságok, a</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A Tanács 96/62/EK irányelve (1996. szeptember 27.) a környezeti levegő minőségének vizsgálatáról és ellenőrzéséről, HL. L 296/55, 1996. november 21., HL. L 284/1, 2003. december 31.; A Tanács 1999/30/EK irányelve (1999. április 22.) a környezeti levegőben lévő kén-dioxidra, nitrogén-dioxidra és nitrogén-oxidokra, valamint porra és ólomra vonatkozó határértékekről, HL. L 163/41, 1999. június 29., HL. L 278/35, 2001. október 23. • Az Európai Parlament és a Tanács 2000/69/EK irányelve (2000. november 16.) a környezeti levegőben található benzolra és szén-monoxidra vonatkozó határértékekről, HL. L 313/12, 2000. december 13., HL. L 111/31, 2001. április 20. • Az Európai Parlament és a Tanács 2002/3/EK irányelve (2002. február 12.) a környezeti levegő ózontartalmáról, HL. L 67/14, 2002. március 9. • Az Európai Parlament 2004/107/EK irányelve (2004. december 15.) a környezeti levegőben található arzénről, kadmiumról, higanyról, nikkelről és policiklusos aromás szénhidrogénekéről, HL. L 23/3, 2005. január 26. • Ózon Törvény, BGBl. Nr. 38/1989, módosítva: BGBl. Nr. 210/1992 idF BGBl. I Nr. 34/2003 • Levegőminőségről szóló Törvény, BGBl. I Nr. 115/1997 idF BGBl. I Nr. 34/2003 • A Tanács 96/61/EK irányelve (1996. szeptember 24.) a környezetszennye-

Tényezők	Célkitűzések	Jogalap
	<p>lakosság és a turisták körében</p> <p>Az ökoszisztémák védekező képességének megőrzése, helyreállítása</p> <p>Újrahasznosítás fokozása és az erőforrás-hatékonyság növelése a kitermeléstől a feldolgozásig</p> <p>A teljes hulladékmennyiség csökkentése</p> <p>Megújuló nyersanyagok használatának növelése</p> <p>A végső energiafogyasztás stabilizálása</p> <p>Megújuló energiák (víz, szél, biomassza, nap) arányának növelése</p> <p>Ellátásbiztonság növelése</p> <p>Energiahatékonyság növelése</p> <p>Határon átnyúló megközelíthetőség javítása a tömegközlekedési infrastruktúra segítségével</p> <p>Regionális mobilitás javítása környezetbarát közlekedési megoldásokkal</p>	<p>zés integrált megelőzéséről és csökkentéséről, HL. L. 257/26, 1996. október 10., HL. L. 284/1, 2003. december 31.</p> <ul style="list-style-type: none"> Szennyezett Területek Helyreállításáról szóló Törvény (1989. június 7.), ami módosítja a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Alapról szóló BGBl. Nr. 79/1987-es törvényt, a Vízi Építmények Finanszírozásáról szóló BGBl. Nr. 148/1985-es törvényt, a Környezetvédelmi Alapról szóló BGBl. Nr. 567/1983-es törvényt, valamint a Környezeti Ellenőrzésről szóló BGBl. Nr. 127/1985-es törvényt (1985. március 20.), Szennyezett Területek Helyreállításáról szóló törvénymódosítás, BGBl. Nr. 299/1989 idF v. BGBl. I Nr. 71/2003 KIOTÓI JEGYZŐKÖNYV AZ EGYESÜLT NEMZETEK ÉGHAJLATVÁLTOZÁSI KERETEGYZMÉNYÉHEZ, 1997. december 11. <hr/> <ul style="list-style-type: none"> 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről 2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről 2012. évi XCV. törvény a kölcsönzött kulturális javak különleges védelméről 324/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalról, a kulturális örökségvédelmi szakigazgatási szervekről, és eljárásaikra vonatkozó általános szabályokról

4. táblázat: Környezetvédelmi célkitűzések és jogalapjuk Ausztriában és Magyarországon (válogatás)

3.4 Mutatók és környezetvédelmi szempontok /célkitűzések

Az SKV az alábbi védelmi szempontokra (környezetvédelmi szempontok) és mutatókra terjed ki:

Környezetvédelmi szempontok	Tényezők	Mutatók
Környezeti elemek	<p>Talaj</p> <p>Víz</p> <p>Levegő</p> <p>Éghajlat</p> <p>Táj</p>	<ul style="list-style-type: none"> Földhasználat, talajelzáródás Talajminőségre gyakorolt hatás Vízminőségre gyakorolt hatás Hidrológiára gyakorolt hatás Tájképi hatások Levegőbe történő kibocsátás ÜHG-kibocsátás nélkül
Állat- és növényvilág	<p>Fauna</p> <p>Flóra</p> <p>Erdők</p> <p>Vad élőhelyek</p> <p>Biológiai sokféleség</p>	<ul style="list-style-type: none"> Biológiai sokféleségre gyakorolt hatás (vörös lista szerinti veszélyeztetett fajok) Erdők állapota, erdőgazdálkodás Természetvédelmi területek állapota és fejlesztése

		<ul style="list-style-type: none"> • Akadályozó hatásból származó hatás • Vad élőhelyekre gyakorolt hatás
Emberi lények	Egészség Táj Tájkép Használat és kitermelés Materiális eszközök Kulturális örökség	<ul style="list-style-type: none"> • Földhasználat • Természeti veszélynek kitett régiók területe/száma • Veszélyzóna-tervezés állapota • Közlekedés intenzitásának növekedése • Hulladékmennyiség növekedése • Megújuló nyersanyagok használata • Fosszilis nyersanyagok használata • Energiafogyasztás növekedése • Kulturális örökségre gyakorolt hatás • Járműforgalom volumene • Környezetbarát mobilitáshoz szükséges infrastruktúra minősége
Kölcsönhatás és korreláció		<ul style="list-style-type: none"> • Kumulált hatások • Egymást erősítő hatások

5. táblázat: Környezetvédelmi szempontok és mutatók.

4 JELENLEGI ÁLLAPOT ÉS TRENDEK A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSA NÉLKÜL

4.1 Jelenlegi állapot és trendek a program megvalósítása nélkül – Ausztria

A program megvalósítása nélkül érvényesülő jelenlegi állapot és trendek meghatározásának alapját a 10. Környezeti Ellenőrzési Jelentés (Umweltbundesamt 2013) képezte. Rendszeresen készül ilyen jelentés, ami garantálja a trendek folyamatos ellenőrizhetőségét. Más jelentések is adatforrásként szolgáltak, pl.: Vízminőségre Vonatkozó Jelentés (BMLFUW and Umweltbundesamt, 2012). További források: Statistik Austria, Osztrák Szövetségi Mérési Hatóság (Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen), BMLFUW.

4.1.1 Földhasználat, talajelzáródás és tájképi hatások

4.1.1.1 Állapot

Ausztriában naponta több mint 20ha mezőgazdasági és erdőgazdasági földterület kerül beépítésre (települések, infrastruktúra, energia-előállítás, hulladéklerakás, gazdasági okok).

Az építési és közlekedési célokra használat terület nagysága 2009 és 2012 között közel 10%-al nőtt (BEV 2009, 2012). Ugyanebben az időszakban lakosság száma csupán 1,1%-kal, a háztartások száma pedig 2,4%-kal emelkedett. (Statistik Austria 2012a).

A talajelzáródás (építési és közlekedési területek, sportlétesítmények, infrastruktúra) napi üteme 2009-2012 időszakban 22,4ha volt, ami az előző vizsgálati időszakhoz (2001-2009) képest még mindig nagyon magas. Az építési és közlekedési területek növekedési ütemének csökkenése más nagy infrastrukturális területek (készletezés, hulladéklerakás, tárolás, stb.) 12,4ha/nap növekedési ütemének tudható be. Az állandó települések területének 17%-a már így is ilyen célokat lát el.

Ehhez hozzájárul a fokozatos talajelzáródás, pl.: nem vízáteresztő eresztő talajburkolat (aszfalt). Az elmúlt három évben átlagosan **4,3ha/nap** talaj záródott el (BEV 2009, 2012).

Építési terület

tartomány	építési terület [km ²]				növekedés 2002-2012		növekedés/nap [ha/d]	
	2002	2010	2011	2012	abszolút [km ²]	relatív [% 2001]	2002-2012	2011-2012
Burgenland	124	164	165	166	41,9	34%	1,1	0,2
Karintia	182	203	205	208	25,8	14%	0,7	0,5
Alsó-Ausztria	574	679	682	686	112,2	20%	3,1	0,9
Felső-Ausztria	392	447	455	461	68,5	17%	1,9	2,2
Salzburg	119	127	128	128	9	8%	0,2	0,2
Stájerország	367	428	431	436	69,7	19%	1,9	0,8
Tirol	149	170	170	170	21,1	14%	0,6	0,1
Vorarlberg	76	79	82	86	10,3	14%	0,3	0,8
Bécs	137	138	137	135	-2,6	-2%	-0,1	-0,1
Ausztria	2,119	2,434	2,455	2,475	356	17%	9,8	5,6

Közlekedési és építési terület

tartomány	közlekedési- és építési terület [km ²]				növekedés 2002-2012		növekedés/nap [ha/d]	
	2002	2010	2011	2012	abszolút [km ²]	relatív [% 2001]	2002-2012	2011-2012
Burgenland	269	315	317	317	48,5	18%	1,3	0,2
Karintia	368	397	399	402	34,1	9%	0,9	0,9
Alsó-Ausztria	1,172	1,304	1,309	1,311	139,1	12%	3,8	0,3
Felső-Ausztria	726	797	806	814	87,8	12%	2,4	2,1
Salzburg	218	229	230	231	13,3	6%	0,4	0,2
Stájerország	711	792	794	791	80,2	11%	2,2	-0,8
Tirol	272	299	302	304	32,5	12%	0,9	0,7
Vorarlberg	117	122	126	132	15	13%	0,4	1,6
Bécs	191	194	194	191	-0,1	0%	0	-0,6
Ausztria	4,044	4,448	4,478	4,494	450	11%	12,3	4,5

6. táblázat: Földhasználat Ausztriában 2002-2012. Forrás: Statistik Austria, 2013

4. ábra: Építési és közlekedési célú területfejlesztés. Forrás: Umweltbundesamt, 2013.

4.1.1.2 Trend

	<p>Ahogy az ábrák is mutatják a talajelzáródás gyors ütemben növekszik a programterületen. Bár a földhasználat drámai növekedést mutató trendje valamelyest lassult az elmúlt években (a gazdasági válság miatt), nem beszélhetünk a trend megfordulásáról.</p> <p>A tájképi hatás továbbra is jelentős. A megújuló energia előállítása továbbra is kedvezőtlen tájképi hatással jár (szélörvények, monokultúra a "bio" hőerőművek számára).</p>
--	--

4.1.2 Talajminőségre gyakorolt hatás

4.1.2.1 Állapot

Az osztrák fenntarthatósági stratégia célja a talaj állandó hozzáférhetőségének és funkcionalitásának biztosítása kvalitatív és kvantitatív vonatkozásban egyaránt.

Eddig csupán néhány alkalommal készült talajfunkcionalitást értékelő vizsgálat. A földhasználatban bekövetkező változások többnyire a települések vagy agglomerációk terjeszkedéséhez vezet és szénvesztést eredményez, évente körülbelül 400 kt CO₂ szabadul fel. Tanulmányok a talajban található szerves szennyezőanyagok magas koncentrációját mutatták ki az Alpok északi és délkeleti lába mentén.

A teljes területre kiterjedő kvalitatív talajvizsgálat még nem történt. Csupán projekt-orientált környezeti hatásvizsgálatokra került sor.

A talajhasználatra vonatkozó állítások eltérőek, ezért a fenntartható talajhasználat biztosítása érdekében szabványosított értékelés keretében kell megvizsgálni a talaj funkcióit. A talaj mint természeti erőforrás megóvása, valamint a talaj szénmegkötési képességének megőrzése érdekében szabályozó intézkedéseket kell beépíteni a területrendezésbe. A talajszennyezettség jelenlegi állapotának felméréséhez nemzeti talajellenőrzésre és nemzeti értékelési szabványra van szükség.

4.1.2.2 Trendek

0	<p>Eddig csupán néhány alkalommal készült talajfunkcionalitást értékelő vizsgálat. A földhasználatban bekövetkező változások többnyire a települések vagy agglomerációk terjeszkedéséhez vezet és szénvesztést eredményez, évente körülbelül 400 kt CO₂ szabadul fel. Tanulmányok a talajban található szerves szennyezőanyagok magas koncentrációját mutatták ki az Alpok északi és délkeleti lába mentén.</p> <p>Ismételt mintavétel hiányában a talajok nehézfém-szennyezettségére vonatkozó változással kapcsolatban jelenleg csak az erőtalajokra nézve lehet országos szintű megállapí-</p>
---	--

	<p>tásokat tenni (UMWELTBUNDESAMT 2010b). Egy uniós projekt (BioSoil) keretében az erődtalajok körülbelül 30%-án történt ellenőrzés 2006/2007-ben. Az eredmények az ólom- és a higanyszennyezettség jelentős csökkenéséről számoltak be (MUTSCH & Leitgeb 2009).</p> <p>A nehézfém-szennyezéscsekély csökkenése, a talajelzáródás folyamatos növekedése és az intenzívebb földhasználat összességében változatlan helyzetet eredményeznek.</p>
--	--

4.1.3 Vízminőségre gyakorolt hatás

4.1.3.1 Állapot

A vízminőségről és a víz védelméről a Víz Keretirányelven (2000/60/EK) alapuló osztrák Nemzeti Vízgazdálkodási Terv (Nationaler Gewässerbewirtschaftungsplan, BMLFUW 2010), valamint Víz-ügyi Törvény (Österreichisches Wasserrechtsgesetz, 1959; BGBl. Nr. 215/1959) rendelkezik. A szennyvízkezelésre vonatkozó előírásokat a Víz Keretirányelv, a Nitrát Irányelv és a Települési Szennyvíz Kezelésről szóló Irányelv szabályozzák.

Ausztriában a természetes felszíni víztestek (mesterséges és módosított vizek nélkül) a vízhálózat 88%-át teszik ki. A vizek 16%-a kiváló, 23%-a jó, 51%-a mérséklet, 8%-a gyenge és 2%-a rossz ökológiai állapotban van. Ausztria ivóvízkészletének 100%-a felszín alatti és forrásvizekből származik, és itt található a világ egyik legkiválóbb minőségű ivóvize. Az intenzív mezőgazdasági művelésbe bevont északi és keleti területeken, mint a Marchfeld régió vagy Wiener Umland, a folyóvizek szaprobiológiai minősége és tápanyagterheltség nem teljesen megfelelő. Általános szennyezőanyag-terheltség – szervesanyag-terheltség, tápanyagok – miatt a kitűzött célt a víztestek 19%-ánál nem sikerült elérni.

A folyóvíz-ellenőrzési állomások többsége – 83% éves átlag, 60% maximum érték – < 10 mg NO₃/l nitráttartalmat mért a 91/676/EKG Nitrát Irányelv szerinti legutóbbi, 2003-2007 jelentési időszakban. Sokéves távlatban vizsgálva a folyóvizek nitrát koncentrációjának változását, összességében változatlan állapotról számolhatunk be.

A Duna vízgyűjtőjének ökoszisztémái kiemelkedő környezeti, gazdasági, történelmi és társadalmi értéket képviselnek, ugyanakkor egyre nagyobb nyomásnak és fokozottabb mértékű szennyezésnek vannak kitéve a mezőgazdasági és ipari tevékenység, valamint a városok miatt. A felszíni vízhálózat a Duna mellett a Morvát és a Lajtat is magába foglalja.

Az elmúlt évtizedek során Ausztriában számos nagyszabású intézkedésre került sor a vízszennyezés megfékezésére. 2007-ben Magyarország és Ausztria sikeresen végrehajtotta a Rába folyó szennyezettségének csökkentésére kidolgozott akciótervet.

Az osztrák folyók közel kétharmada nem érte el a Víz Keretirányelvben meghatározott jó ökológiai állapotot. Ausztria különféle ösztönzőkkel igyekezett növelni azon projektek számát, amelyek a

halak és más vízi organizmusok vándorlását biztosító víztestek ökológiai állapotának javítására irányulnak. 2011 végéig 110 ilyen projekt került megvalósításra.

5. ábra: Kockázatelemzés a felszíni vizek hidrológiájára, keresztirányú szerkezetekre és morfológiájára vonatkozóan. Forrás: BMLFUW, 2013.

Bár a felszíni és felszín alatti vizek vegyi minősége javul, további lépésekre van szükség a hidromorfológiai állapot javítása érdekében, amint a fenti ábra is mutatja.

4.1.3.2 Trend

0 +	<p>A vízszennyezés megelőzésében elért sikerek a szennyvízkezeléssel állnak összefüggésben. A folyóvizek esetében főleg a víztestek szerkezetére és a hidrológiára vonatkozóan volt szükség beavatkozásra. 2015-ig az intézkedések a halvándorlást akadályozó tényezők eltávolítását és a vízszerkezet javítását (pl. természetes állapot visszaállítása) foglalták meg prioritásként. A vízenergia-előállítás növelését nem lehet teljesen összeegyeztetni az ökológiai célkitűzésekkel, és a Víz Keretirányelvben foglalt követelményeket is figyelembe kell venni. A korábban fogantatott intézkedések miatt a program megvalósulásának elmaradása esetén csekély mértékben kedvező trend valószínűsíthető.</p> <p>További cselekvésre van szükség, főleg a hidromorfológiai állapot javítása terén.</p>
-----	---

4.1.4 Hidrológiára és talajvízre gyakorolt hatás

4.1.4.1 Állapot

A diffúz forrásokból származó nitrát és rovarirtószerek regionális szinten továbbra is gondot okoznak a felszín alatti vízminőségre nézve, főleg Ausztria keleti régióiban. Lásd a térképen.

A helyzet nem javult az elmúlt években. Hat felszín alatti víztest akcióterület, ahol súlyos hatások érik a felszín alatti vizek minőségét, hat víztest pedig megfigyelési területet képez, ahol részben kedvezőtlen trend érvényesül. Ezek a víztestek rendkívül sérülékenyek az intenzív mezőgazdasági termelés és vízáteresztő talaj (kavics) miatt, főleg ha kevés a csapadék (csekély mértékű hígulás). Lásd szintén: Éves Vízminőségi Jelentés 2012, BMLFUW and Umweltbundesamt, 2013

6. ábra: Felszín alatti vizek nitrátszennyezettsége Ausztriában. Forrás: BMUWLF, 2012

7. táblázat: Érintett víztestek Ausztriában. Forrás: Umweltbundesamt, 2013.

A 14 veszélyeztetett felszín alatti víztestből csupán 2 helyezkedik el a programterületen kívül. A táblázat értelmezése: a Seewinkel felszín alatti víztest esetében 24-ből 11 ellenőrző állomáson nem sikerült elérni a Vízügyi Törvény (Chemie GW § 10) vízminőségre vonatkozó célkitűzéseit.

7. ábra: NO_x kibocsátás Ausztriában. Forrás: Umweltbundesamt, 2013.

Bár az általános trend csökkenést mutat, a kibocsátás mértéke (itt pl. NO₂ kibocsátás) meghaladja az EU-iránymutatásokat.

4.1.4.2 Trend

0	<p>A vidékfejlesztési támogatásra (vidékfejlesztés 2014-2020) vonatkozó EU rendelet által szabályozott intézkedéseket olyan módon kellene megalkotni, hogy összhangban legyenek az (ivó)vízvédelmi követelményekkel és a vízszennyezés megelőzésével, hogy a kötelező "nitrát akcióprogram" és az úgynevezett ÖPUL Programban való önkéntes részvétel mellett ezek is elősegítsék a víztestek jó ökológiai állapotának megőrzését és elérését. Bár sok erőfeszítés történik a vízminőség javítása érdekében, a célértékeket nem fogjuk tudni elérni.</p> <p>Habár Ausztriában biztosított a vízellátás, Stájerország egyes régióiban a talajvíztükör szintjének csökkenése figyelhető meg, különösen a száraz években.</p> <p>Néhány kedvező trend és az összességébe vett kedvezőtlen helyzet együttesen "0" értékelést eredményeznek.</p>
---	---

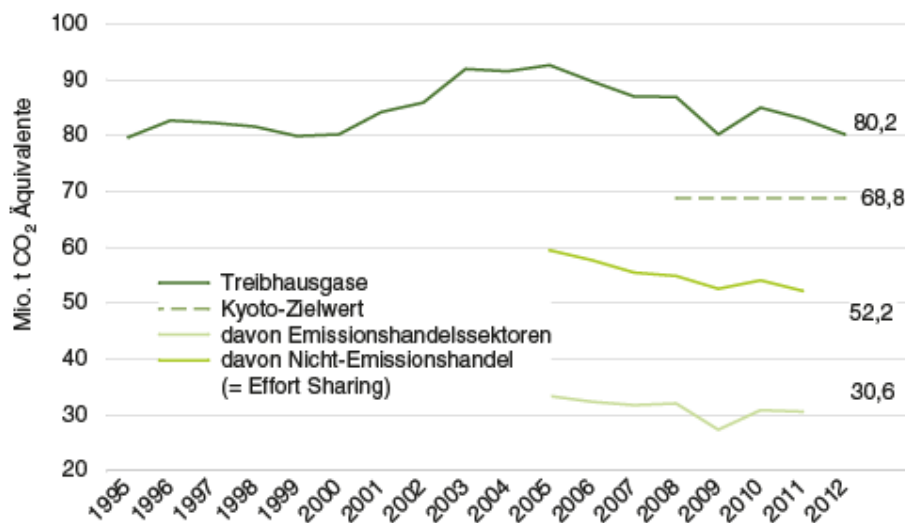
4.1.5 Levegőbe történő kibocsátás, ÜHG-kibocsátás, éghajlatra gyakorolt hatás

4.1.5.1 Állapot

2011-ben Ausztria káros anyag kibocsátása 82,8 millió tonna CO₂ egyenérték volt, ami körülbelül 6%-al több mint 1990-ben. 2011-ben az üvegházhatású gázok kibocsátásának mértéke 14,1 millió tonna CO₂ egyenértékkel haladta meg a 2008-2012 kiotói célokban meghatározott éves átlag 68,8 millió tonna CO₂ egyenértéket. 2010 kivételével 2005 óta minden évben folyamatosan csökkent az ÜHG-kibocsátás. A 2010-ben tapasztalt növekedés a 2009-es válság utáni kilábalásnak tudható be, míg a 2011-ben 2010-hez képest látott alacsonyabb fosszilis tüzelőanyag-fogyasztás részben a 2011-es enyhe téli időjárásnak köszönhető (UMWELTBUNDESAMT 2013A).

Jelentős eredményeket sikerült elérni a levegőminőség terén, bár még mindig sok a tennivaló. A szilárd szennyező anyagok és nitrogén-oxidok az uniós szabályozásban megengedettnél sokkal nagyobb mértékben terhelik meg az osztrák lakosság egészségét. Lakóhelytől függően önmagában a szilárd szennyező anyagok mértéke akár több hónappal csökkentheti az átlagos várható élettartamot.

A Kiotói Jegyzőkönyv végrehajtása az 1990-es szinthez képest az országos kibocsátási szint 13%-os mérséklését tűzte ki célul a 2008-2012 időszakra. Az előírt csökkenés a tervezettnél jóval nagyobb arányban valósult meg rugalmas eszközökön keresztül (pl. a klímaváltozás hatásainak enyhítésére tett erőfeszítések finanszírozása más országokban). Ausztria azonban nem érte el a Nemzeti Éghajlatstratégiában (Klimastrategie 2007) lefektetett célkitűzéseket (BMLFUW 2007).

Q: UMWELTBUNDESAMT. Erstellt am 17.02.2014.

8. táblázat: Üvegházhatású gázok kibocsátása Ausztriában. Forrás: Statistik Austria, Umweltbundesamt, 2014.

Az eltérés elsősorban az intézkedések nem megfelelő végrehajtásából és a járműtartályok nagyarányú üzemanyagexportjából adódik (2011: 5,9 millió tonna CO₂ egyenérték.) Az éghajlatstratégia ágazati célkitűzései jogilag nem kötelező érvényűek, az intézkedések végrehajtásáért sokszor több intézmény együtt felelős, és az osztrák tartományok politikailag nem fogadták el az éghajlatstratégiát 2007-ben. Még 2008-ban is, miután érvénybe léptek a kiotói vállalások, csak a tervezett intézkedések harmada valósult meg maradéktalanul, két harmada pedig részben vagy egyáltalán nem (UMWELTBUNDESAMT 2009).

A mostanáig végrehajtott intézkedések nem bizonyultak elegendőnek ahhoz, hogy garantálják, Ausztria képes lesz elérni a határértékeknek való megfelelést a megszabott határidőn belül. 2010-ben a nitrogén-oxid szint körülbelül 40%-kal haladta meg az osztrákkibocsátási küszöbértékekről szóló törvényben megengedett szinteket. Az európai levegőminőségi irányelv által megengedett szilárd szennyező anyag kibocsátási szintet 2011-ben Ausztria kilenc tartományából hét túllépte. Számos iránymutatás végrehajtásával sikerült 20%-kal csökkenteni az üvegházhatásúgázok kibocsátást² (Umweltbundesamt, 2013).

4.1.5.2 Trendek

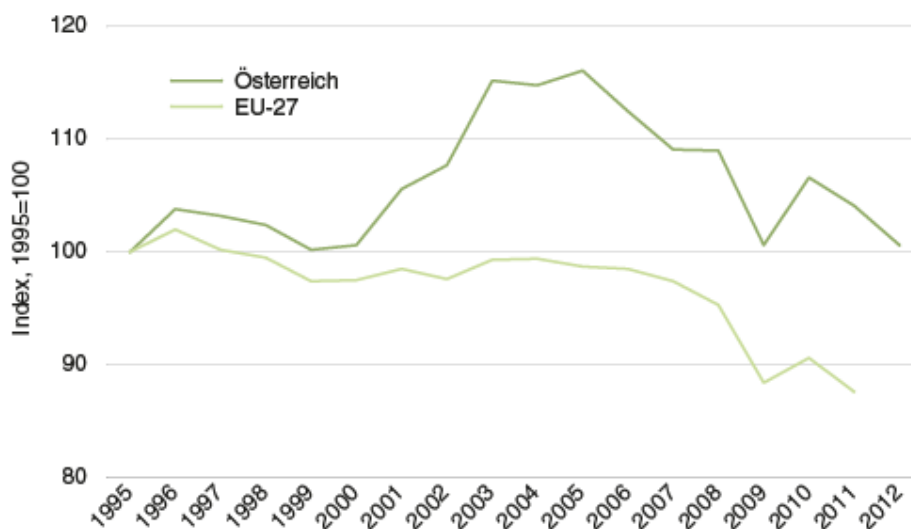
A 2020-as célkitűzések eléréséhez további intézkedésekre van szükség az energiahatékonyság terén, továbbá elengedhetetlen a megújuló energiaforrások használatának ösztönzése.

²Kibocsátás-kereskedelmi irányelv (2009/29/EK); Vállaláselosztási határozat (406/2009/EK); Megújuló energiaforrás irányelv (2009/28/EK); Szén-dioxid geológiai tárolásról szóló irányelv (2009/31/EK); Osztrák Energiastratégia (LEBENSMINISTERIUM & BMWFJ 2010); Éghajlat-változási törvény (KSG; BGBl. I Nr. 106/2011)

Ahhoz, hogy a globális felmelegedés mértéke 2 °C alatt maradjon, át kell térni az alacsony széndioxid-kibocsátású, éghajlatbarát gazdaságra. Ezt úgy tudjuk elérni, ha még nagyobb erőfeszítéseket teszünk, közép- és hosszú távú jogilag kötelező érvényű éghajlati és energiapolitikai vállalásokat teszünk. Európának vezető szerepet kell vállalnia egy globális éghajlatra vonatkozó megállapodás létrehozásában.

A jelenlegi forgatókönyvek az osztrák nemzeti éghajlatstratégia és energiastratégia intézkedéseit, valamint az éghajlatvédelmi törvényben javasolt intézkedéseket is figyelembe véve azt mutatják, hogy bár közelebb kerülünk a célok eléréséhez, további lépésekre lesz szükség.

A "jelenlegi intézkedések" – 2012. márciusig hozott intézkedések – mellett megvalósuló forgatókönyv szerint az ÜHG-kibocsátás 2020-ra eléri a 81,6 millió tonna CO₂ egyenértéket (1990-hez képest +4,4%), 2030-ra pedig 84 millió tonna CO₂ egyenértékre fog emelkedni (1990-hez képest +7,5%). A vállaláselosztáshoz tartozó kibocsátás, vagyis a nem kibocsátás-kereskedelemből származó kibocsátás, 2005 és 2020 között 10,1%-kal lesz alacsonyabb. Vagyis a 2005-ös szinthez képest kitűzött 16%-os vállaláselosztási csökkentést nem sikerül elérni (UMWELTBUNDESAMT 2013C).

Q: UMWELTBUNDESAMT. EUROSTAT. Erstellt am 17.02.2014.

8. ábra: Üvegházhatású gázok kibocsátása Ausztriában és az EU-ban. Forrás: Statistik Austria, 2014.

A "további intézkedések" – tervezett lépések, amelyek valószínűleg megvalósításra kerülnek és hatással lesznek a kibocsátásra 2020-ig – mellett életbe lépő forgatókönyv szerint azonban elérhető a vállaláselosztásban kitűzött csökkentési cél. Ez a forgatókönyv 2020-ra 77,3 millió tonna CO₂ egyenértékű kibocsátást prognosztizál (2030: 77,8 millió tonna CO₂ egyenérték). Ez a forga-

tókönyv a nemzeti energiastratégiában foglalt célkitűzéseket is megvalósulni látja (UMWELTBUNDESAMT 2013C).

0 -	Összefoglalva, nem látunk egyértelműen pozitív trendet kirajzolódni. Bár a "további intézkedések" mellett megvalósuló forgatókönyv a helyzet javulásával számol, mindez optimista előrejelzésnek tűnik. Reálisan egy csekély mértékű kedvezőtlen trendre lehet számítani, attól függően, hogyan változik a gazdaság és az éghajlat állapota.
-----	--

4.1.6 Biológiai sokféleségre, vörös listás fajokra, vad élőhelyekre gyakorolt hatás, valamint „akadályozó hatás“

4.1.6.1 Állapot

Egy uniós követelményekkel összhangban lévő új biodiverzitási stratégia kidolgozása és megvalósítása lehet az alapja a biológiai sokféleség megőrzésének és fenntartható használatának Ausztriában. Különösen a természetvédelemre vonatkozó EU jogszabályoknak való következetes megfelelésre lenne szükség. A következő programozási időszakban főleg a biológiai sokféleséget érintő programokat kellene jobban bevonni a finanszírozási programokba.

Ahogy a programterület SWOT elemzésében is említésre került, a környezetvédelem jogi alapjait számos európai és nemzetközi dokumentum képezi:

- EU Biodiverzitás Stratégia (2011)
- Európa 2020 Stratégia (2010)
- Duna Régió Stratégia
- EU Víz Keretirányelv (2000)
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (Ausztria)

Ausztriában körülbelül 3000 őshonos páfrány és virágzó növény található. Ezek 40%-a már körülbelül 15 éve is veszélyeztetett volt (BMUJF 1999). A veszélyeztetett növényekről nincs naprakész országos vörös lista. Az Ausztriában élő állatfajok száma 45 000-re tehető (GEISER 1998), ezek 98,6%-a gerinctelen. A veszélyeztetett állatok osztrák vörös listáján 19 állatcsoport (BMLFUW 2005b, 2007, 2009), valamint háziállatok ősi fajtái szerepelnek (BMLFUW 2010b).

Az öt legveszélyeztetettebb gerinces faj az ürge, a tűzok, a nagy patkósdenevér, a parlagi vipera és a haris (ANL 2008). Más állat- és növénycsoportok rangsorolása is tervbe van véve. A programterület számos élőhelyet biztosít ezen fajok számára.

Jelenleg nem áll rendelkezésre valamennyi vörös listás fajt magába foglaló naprakész lista. A vadvilágról (állatok) viszont legalább van egy részletes lista, ami képet ad a helyzetről.

Veszélyeztetettség fok	BG	AA	ST	B	ÖSSZ
súlyosan veszélyeztetett	443	163	401	165	1172
veszélyeztetett	956	175	959	279	2369
sebezhető	1391	224	1244	382	3241
veszélyeztetettség foka ismeretlen		109			109
mérsékelten fenyegetett	214	80	198	27	519
mérsékelten fenyegetett (első fok)	73	66	187	4	330
teljesen védett	55	27	42	43	167
kihalt, eltűnt	203	123	356	266	948

9. táblázat: Burgenlandban, Alsó-Ausztriában, Stájerországban és Bécsben élő fajok veszélyeztetettség fokai. Forrás: Umweltbundesamt, írásbeli üzenet, 2014.

Az elmúlt években számos természetvédelmi intézkedés született, amelyek főleg a Duna, Morva, Mura és Lapincs folyókat érintették.

Burgenlandban és Alsó-Ausztriában ürge- és tűzokvédelmi projektekre került sor. Élőhely-fejlesztési intézkedéseknek köszönhetően jelentősen nőtt a tűzokpopuláció. Szintén jelentősen nőtt a sárgahasú unkákat és a deliblái üröm száma. Az elmúlt években ismét feltűnt a vadmacska, főleg a Dunától délre eső területeken és a Thaya Völgyi Nemzeti Parkban.

A madarak és denevérek, valamint élőhelyeik védelme minden tartományban fontos.

Az elmúlt évtized során, számos intézkedéssel küzdöttek az invazív idegen növények ellen, pl.: a Donau-Auen Nemzeti Parkban citromfű és az akác, a bécsi erdőkben az óriás medvetalp, ártéri japánkeserűfű és a citromfű ellen.

Számos kezdeményezés és program (ÖPUL, LIFE) érinti a biológiai sokféleséget. A biológiai sokféleségre minden esetben kedvezőtlenül hat az építkezési és közlekedési földhasználat, valamint a táj ezzel párosuló feldarabolódása.

További lépésekre van szükség, hogy megelőzzük újabb idegen fajok térnyerését. A megtelepedett, egykor idegen invazív fajok elleni küzdelem szinte reménytelen, vagy csak jelentős erőforrás-mozgósítással lehet eredményes. Néhány védett területen jelenleg is folynak ilyen jellegű munkálatok.

Ha javítani kívánjuk az FF élőhelyek és a kultúrtájak madárállományának helyzetét, további faj- és élőhely-védelmi intézkedéseket kell beépíteni az új programokba. A biotomassza-előállításnak kompatibilisnek kell lennie a természetvédelmi szempontokkal.

Az élőhelyek feldarabolódását illetően a programterületen már most is meglehetősen kedvezőtlen a helyzet. Minden közlekedéssel kapcsolatos építési projekt, méretétől függetlenül, hatással lehet

a biotóp hálózatokra. Ilyen intézkedések kivitelezése során különös figyelmet kell fordítani a környezeti hatásra.

9. ábra: Az osztrák kultúrtájak feldarabolódásának mértéke. Umweltbundesamt, 2003.

4.1.6.2 Trend

-	Számos intézkedés ellenére is sok faj és élőhely van veszélyeztetett helyzetben, ami az éghajlatváltozás miatt a jövőben tovább fog súlyosbodni.
---	--

4.1.7 Erdők állapotára gyakorolt hatás

4.1.7.1 Állapot

Az erdei ökoszisztémák által képviselt érték szoros összefüggésben áll a biológiai sokféleséggel. Az éghajlatváltozás kihívásaival úgy tudjuk felvenni a küzdelmet, ha megőrizzük a biológiai sokféleséget.

Az erdők állapotában várható változások modellezése azt jelzi, hogy Ausztria erdeiben a fajok összetétele jelentősen módosulni fog az éghajlatváltozás miatt. A lucfenyő és más tűlevelű fajok állománya csökkenni fog alacsony és közepes tengerszint feletti magasságokban, míg a lombhullató fajok, különösen a bükk és a tölgy egyre nagyobb teret fognak hódítani (UMWELTBUNDESAMT 2001, Lexer et al., 2006 NIEDERMAIR et al., 2007 STMELF 2007 BMLFUW 2008b, Lexer 2008). Támogatni kell az erdei ökoszisztémák alkalmazkodási képességét a fajok sokféleségének megőrzésén, a természetes regenerálódási folyamat előmozdításán és az erődszerkezet javításán keresztül. Az erdőgazdálkodási intézkedések hosszú távon fejtik ki hatásukat, ezért az éghajlatváltozásból adódó kedvezőtlen hatásokat már korai fázisban meg kell fékezni, és mielőbb ki kell dolgozni és meg kell valósítani a megfelelő stratégiákat és programokat (BMLFUW 2009c). Az erdőgazdálkodásban érintettek közül sokan még nem ismerték fel, mekkora fenyegetést jelent az éghajlatváltozás az erdei ökoszisztémákra nézve, ezért különös figyelmet kell fordítani az oktatásra, tudatformálásra és tudásátadásra.

4.1.7.2 Trend

0	<p>A programterület ausztriai részén folyamatosan nő az erdők kiterjedése. A ritka erdőtakarású területeken – völgy, medence, sík és dombos vidék – nagy kiterjedésű tisztások találhatók. Ezekben a térségekben a városi központok és a mezőgazdaság versengenek a korlátozott méretű területekért.</p> <p>Az érintett régiók közé tartozik a Bécsi-medence, Észak-Burgenland, és Dél-Stájerország. Elsősorban a településbővítések, közlekedési és infrastrukturális építkezések miatt, kisebb mértékben pedig az egyre intenzívebb gazdálkodás miatt fokozódik a nyomás ezeken a területeken.</p>
---	--

	<p>Az erdők minősége, fajgazdagsága, természetes állapota csak kis mértékben változott, a kedvező és kedvezőtlen hatások kiegyenlítik egymást. Az ártéri erdők (Lajta, Duna, Rába) kiemelt jelentőséggel bírnak, ezért védelmük és fejlesztésük különösen is fontos feladat.</p>
--	--

10. ábra: Az erdőterületek kiterjedésének változása Ausztriában 2001 és 2006 között. Forrás: Umweltbundesamt, 2007.

4.1.8 Természetvédelmi területek állapota és fejlesztése

4.1.8.1 Állapot

Ausztriában több mint 35 000 km² kiterjedésű különösen is értékes, biológiai sokféleségben gazdag kultúrtáj található. 8 400 km²-re tehető a nemzeti parkok, tájvédelmi területek és Natura 2000 területek nagysága. A közel 15 000 km² különleges környezeti értéket képviselő mezőgazdasági területből csupán 2 500 km² tartozik a fent említett védelmi kategóriák egyikébe.

A Stájerországban megvalósított uniós NATREG projekt eredményeképp több mint 900 km², vagyis a települési területek (5,600 km²) körülbelül 18%-a lett kijelölve, mint zöldövezeti terület (Wieser et al. 2011), vagyis ezeket zöld infrastrukturális beruházási célokra kell szabadon hagyni.

Ausztria területének 27%-a védett terület: 16%-a Natura 2000, nemzeti park, vagy kiemelten védett terület. 11%-a alacsonyabb fokú védelmet élvező natúrpark vagy tájvédelmi terület. Földrajzi elhelyezkedése és az évszázadok során formálódó kultúrtájai miatt Alsó-Ausztriában számos védettségre méltó élőhely és faj található. Az illetékes hatóságok az élőhely-védelmi irányelv szerint 20, a madárvédelmi irányelv alapján pedig 16 területet minősítettek Natura 2000 területté Alsó-Ausztriában. Összességében Alsó-Ausztria területének 23%-át nyilvánították európai védelmi területté. Bécsben 4, Burgenlandban 16 Natura 2000 terület található. További 6 natúrparkjával, 8 tájvédelmi területével és egy nemzeti parkjával Burgenland egyedülálló értéket képvisel.

11. ábra: Natura 2000 területek a programterületen.

	Burgenland			Alsó-Ausztria			Stájerország			Bécs			Összesen		
Kategória	Darabszám	Terület (km ²)	%	Darabszám	Terület (km ²)	%	Darabszám	Terület (km ²)	%	Darabszám	Terület (km ²)	%	Darabszám	Terület (km ²)	%
európai természet-megőrzési terület	13	1.026,8	25,9%	36	4.417,1	23,0%	41	2.765,9	16,9%	4	55,0	13,3%	191	8.264,8	20,7%
tájvédelmi terület	8	685,7	17,3%	29	4.167,9	21,7%	38	5.436,9	33,1%	10	73,3	17,7%	247	10.363,8	25,9%
natúrpark	6	539,4	13,6%	23	554,8	2,9%	7	1.859,7	11,3%		-	0,0%	50	2.954,0	7,4%
természet-védelmi terület	25	5,2	0,1%	68	133,7	0,7%	130	1.193,8	7,3%	1	22,6	5,4%	454	1.355,3	3,4%
nemzeti park	1	90,6	2,3%	2	84,1	0,4%	1	110,2	0,7%	1	22,6	5,4%	9	307,5	0,8%
más védett területek*	6	0,6	0,0%	0	-	0,0%	0	-	0,0%	6	0,2	0,1%	42	0,8	0,0%
természeti-tájvédelmi terület	4	506,3	12,8%	0	-	0,0%	0	-	0,0%	0	-	0,0%	4	506,3	1,3%
védett tájlemek	1	0,2	0,0%	0	-	0,0%	167	13,8	0,1%	3	1,5	0,4%	337	15,5	0,0%
bioszféra rezervátum		-	0,0%	1	957,0	5,0%		-	0,0%	1	99,0	23,9%	4	1.056,0	2,6%
Ramsar	3	55,1	1,4%		-	0,0%	4	15,4	0,1%	1	9,2	2,2%	12	79,7	0,2%

10. táblázat: Védett területek Burgenlandban, Alsó-Ausztriában, Stájerországban és Bécsben. Forrás, Umweltbundesamt, 2014.

*(kivéve természeti helyszínek és védett természeti képződmények);

Figyelem: a számokat nem szabad összeadni, mert a különböző védettségű kategóriák földrajzi kiterjedésében átfedések vannak!

Burgenlandban és a szomszédos három magyar megyében az utóbbi évek során számos terület került a természetvédelem oltalma alá. E védett területek hálózatának kialakítása, valamint az egyes térségek turisztikai kínálatának együttes továbbfejlesztése érdekében, illetve a PR és marketing tevékenység összehangolásából eredő szinergiák hasznosítása céljából a natúrparkok konzorciuma Burgenland Regionális Menedzsmentjével (RMB) együtt az Interreg programot követő Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében a „PaNaNet” elnevezésű projektet kezdeményezte. Az RMB mint vezető partner látja el a projekt általános koordinálásának feladatát.

A projektben négy nemzeti park (Nationalpark Neusiedlersee -Seewinkel, Fertő-Hanság, Őrségi és Balaton-felvidéki Nemzeti Park), a Burgenlandban található hat natúrpark mindegyike (Neusiedlersee-Leithagebirge, Rosalia-Kogelberg, Landseer Berge, Geschriebenstein, Weinidylle és Raab), és a Nyugat-Dunántúl négy natúrparkja (Soproni-hegység, Írott-kő, Őrség, Kerka) vesz részt. A PaNaNet projekt alapvető célja a természetvédelmi területek elfogadottságának növelése, és a lakosság tudatformálása a védett területek értékeivel, illetve az életminőséghez és a gazdasághoz való hozzájárulásukkal kapcsolatban. További cél a pannóniai területeknek, mint a „természeti élmény” meghatározó turisztikai kínálati elemeként történő pozicionálása hosszú távú együttműködés által.

Nem sikerült elérni a 2010-re kitűzött biológiai sokféleség csökkenésének megállítására vonatkozó uniós célokat. Ausztriában számos védelmi intézkedés ellenére sem biztosított kellő mértékben a biológiai sokféleség megóvása. Ez igaz a programterületen is.

4.1.8.2 Trend

+	<p>Ahogy az OP is megállapította, az Ausztriára jellemző ökológia tudatosság és a Magyarországon tapasztalható növekvő érdeklődés továbbra is fontos szerepet fognak játszani a környezetvédelem és megújuló energiaterén indított határon átnyúló együttműködésben. Meglévő hálózatok fogják elősegíteni a tudásátadást, bevált gyakorlatok megosztását és az intézményi együttműködést. Ausztria nagyobb tapasztalattal rendelkezik a környezetvédelem és megújuló energiák terén, Magyarországon pedig jelentős a mezőgazdasági potenciál. Mindkét ország jelentős természetvédelmi tapasztalattal bír.</p>
---	---

4.1.9 Veszélyzóna-tervezés állapota és hatása a természeti veszélyeknek kitett régiók számára/területére

4.1.9.1 Állapot

Az Osztrák Területfejlesztési Konceptió (ÖREK 2011) a takarékos helyhasználatot és földkezelést szorgalmazza. Az esetleges károk mérséklése és veszélyek kiküszöbölése érdekében az ÖREK 2011 szabad jellegű árvízviszatarató és árvízlevezető területek kialakítását, valamint a veszélyzóna-tervezés jogi elismerését és kiterjesztését javasolja. A nyílt, zöld területek magas szintű ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtanak. Ezeket meg kell őrizni és szabadon kell hagyni a területfejlesztési tevékenységektől azáltal, hogy új, külön kategóriaként kezeljük azokat.

A területfejlesztésben (pl. regionális tervezés, helyi fejlesztési tervek, földhasználati terv) kiemelt fontosságú területként való megjelölés lehetőséget ad arra, hogy egy adott földterületet különleges használati célra, például mezőgazdasági használatra, árvízvédelemre, zöld infrastruktúra számára (változatos nyílt területek és más környezeti struktúrák pl. part menti erdők és lápok hálózatba kapcsolása) tartsunk fenn. A területfejlesztési koncepció a természeti kockázatok elleni vé-

delem szempontjait is figyelembe veszi. Stájerországban és Alsó-Ausztriában a HQ100 ártereket kötelezően szabadon kell hagyni.

Néhány megyében a területrendezési törvények szabályozzák a veszélyzónák használatára vonatkozó előírásokat (pl. Steiermärkisches ROG, Tiroli Regionális Területrendezési Törvény TROG; LLG Nr.27/2006). A veszélyzónákra vonatkozó tilalmak megszegésével járó jogkövetkezmények sokszor nincsenek világosan lefektetve a területrendezési törvényekben, ezért gyakran érvényesül az egyéni elbírálási gyakorlat. (HABERSACK et al. , 2009 ÖROK 2005a , b).

Ausztriában a potenciálisan veszélyeztetett HQ200 árterek területe 3 955 km² (HORA, Umweltbundesamt). Ezek a területek több mint 250 000 épület áll, ami a teljes épületállomány kevesebb, mint 9%-a. (Umweltbundesamt, 2012). Ezen épületek közel 60%-a HQ30 zónákban helyezkedik el.

Ausztriában majdnem 900 km² van kitéve közvetlen áradás- vagy lavinaveszélynek (az érintett területek 80%-át áradás, 20%-át lavina veszélyezteti). Az érintett terület több mint harmada vörös zónában található (WLV 2012). A vörös zónában 70 000 épület, a sárga zónában 160 000 épület áll.

Regionális területrendezési rendeletekben kerülnek kijelölésre az árvízvédelem és más természeti kockázatok szempontjából kiemelt fontosságú területek, amelyeket a területrendezés során nem szabad beépíteni. Ehhez különösen is szükséges összhangba hozni a veszélyzóna-tervezést és a veszélyzónákra vonatkozó használati tilalmakat érintő jogi szabályozásokat (BMLFUW 2012b, ÖROK 2011).

A Vízügyi Törvény 2011-es módosításának (BGBl, N4. 14/ 2011) értelmében a természeti kockázatok kötelező figyelembe venni a regionális területrendezés kialakítása során, és amennyiben egy áradásnak kitett területen nincs megfelelő árvízvédelmi terv, veszélyzónákat kell kialakítani.

4.1.9.2 Trend

+	<p>Az éghajlatváltozás miatt egyre nagyobb területeket kell bevonni az aktív és passzív árvízvédekezésbe és a természetvédelembe. A veszélyzóna-tervezés és árterületek kijelölése során az éghajlatváltozás még nincs kellően figyelembe véve (BMVIT & BMLFUW 2009). Megvalósításra várnak a területalapú természeti veszélykezelésre vonatkozó javaslatok és ajánlások (BMLFUW 2004 BMVIT & BMLFUW 2009 ÖROK 2004).</p> <p>A természeti veszélykezelés jelenleg is magas színvonalú, és további intézkedésekkel igyekeznek javítani a helyzetet.</p>
---	--

4.1.10 Hulladékmennyiség hatása

4.1.10.1 Állapot

Ausztria 1960-ban 114 millió tonna erőforrást használt fel, míg 2010-ben már 181 millió tonnát. A 2010-es adat évi 22 tonna/fő vagy napi 59kg/fő fogyasztásnak felel meg. Az elmúlt 50 év alatt 1,6 szorosára nőtt Ausztria erőforrás-felhasználása. Ezzel egy időben azonban 160%-al nőtt az erőforrás-hatékonyság, ami azt jelenti, hogy az elsődleges nyersanyagokra kivetített tonnánkénti gazdasági teljesítmény 2,6-szor nagyobb volt 2010-ben, mint 1960-ban.

Az erőforrás-hatékonyság egyik mutatója az összes keletkezett hulladékmennyiség újrahasznosítást vagy kezelést követően.

1999 és 2008 között az összes keletkezett hulladékmennyiség 48,6 millió tonnáról 56,3 millió tonnára (+16%) nőtt Ausztriában. A hulladékmennyiség kétharmada építési tevékenységekből származik: földkitermeléssel keletkezett hulladék (43,4%), építési hulladék (12,7%) és fahulladék (8,3%)

A hulladéktermelődésként fő motorja gazdasági és társadalmi eredetű. A 18. ábra mutatja, hogyan alakult az összes keletkezett hulladékmennyiség és a háztartási hulladékmennyiség 1999 és 2008 között a reál GDP- és a népességnövekedés függvényében.

A háztartási hulladékmennyiség növekedése szorosabb összefüggésben áll a gazdasági teljesítménnyel, mint az összes keletkezett hulladékmennyiség. A háztartási hulladék mennyisége a népességgyarapodásnál jóval nagyobb ütemben emelkedik. A növekvő háztartási hulladékmennyiség a jóléttel és a fogyasztói magatartással magyarázható, de a változó életmód, mint például az egy személyes háztartások elterjedése, is meghatározó szerepet játszik a folyamatban.

Míg a háztartási hulladékmennyiség folyamatosan nő, a lerakókban tárolt hulladék mennyisége 90%-al csökkent a szelektív hulladékgyűjtésnek, valamint a hulladékáramok hő- és anyagkezelésének köszönhetően. A szelektív gyűjtés, a szerves, papír és műanyag hulladékok újrahasznosítása és kezelése, valamint a reakcióképes hulladékok lerakására vonatkozó tilalom lényeges csökkenést eredményeztek a hulladékkezelésből származó üvegházhatású gáz kibocsátásban a referenciaidőszakban (lásd 8. ábra).

A veszélyes, az elektromos és elektronikai berendezésekből származó, a szerves, valamint az újrahasznosítható hulladékok szelektív gyűjtése 24%-kal nőtt 2005 és 2010 között.

A hulladékkezelési módok megválasztásában döntő szerepe volt a csomagolási hulladékról és a biológiailag lebomló hulladékról szóló rendeleteknek, valamint a széles körű információs és tudatosságformáló kampányoknak. 2004 óta a rendelet írja elő, hogy reakcióra képes hulladékot csak előkezelést követően lehet hulladéklerakóban elhelyezni. A háztartási hulladékot elégetik vagy előkezelik egy mechanikai-biológiai hulladékkezelőben, hogy csökkentsék szervesanyag-tartalmát. Az előkezelésnek köszönhetően lényegesen kevesebb üvegházhatású gáz kerül kibocsátásra (lásd 8. ábra).

A bécsi kormány az 1990-es évek eleje óta többször, a hulladékkeletkezés megelőzését célzó tanulmányhoz és kísérleti projekthez biztosított teljes vagy társfinanszírozást, és a régiós gyakorlat modellértékűnek számít a városi térségek számára a hulladékkeletkezés megelőzése és az erőforrások visszanyerése terén.

A javuló erőforrás-hatékonyság és a termelési valamint háztartási ágazatban elért csökkenő hulladékkeletkezés ellenére, van még előrelépési potenciál, főleg az építési hulladék újrahasznosítása, az élelmiszerhulladék-keletkezés megelőzése, a biogén hulladékok kezelése, valamint a különféle hulladékáramból származó ritkafémek és foszfor visszanyerése terén.

Az erőforrás-hatékonyság további fokozása, valamint az erőforrás-fogyasztás gazdasági teljesítménytől való függetlenítése érdekében az erőforrás-megtakarítást célzó intézkedések folytatása és javítása szükséges. Az újrahasznosítás során fontos gondoskodni a szennyezőanyagok hatékony eltávolításáról, hogy a szennyezőanyagok kikerüljenek az anyagciklusból.

Az Osztrák Szövetségi Mezőgazdasági, Erdészeti, Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium 2006-ban hulladékkeletkezés-megelőzési és újrahasznosítási stratégiát indított útjára. A stratégia keretében az alábbi projektek kerültek megvalósításra:

- épület tanúsítvány, építőanyag-dokumentációs rendszer bevezetése;
- újrahasznosított építőanyagok minőségbiztosítási rendszerének javítása;
- zöld közbeszerzési szabályozás;
- a hulladék, mint ipari fűtőanyag használatára vonatkozó előírások a szennyezőanyag-bevitel csökkentése érdekében;
- ökoszolgálatások piaci elterjedésének ösztönzése;
- a háztartási hulladék szennyezettségéért felelős termékek beazonosítása.

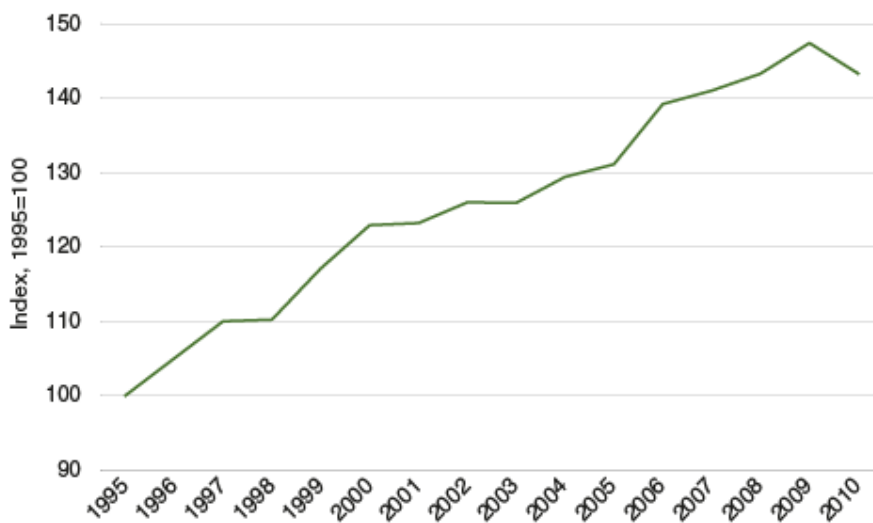
4.1.10.2 Trend

0	<p>Az legutóbbi Szövetségi Hulladékkezelési Terv (2006) tanulmányaiban szereplő adatokhoz képest, 2009-ben hozzávetőlegesen 500 000 tonnával mintegy 53,54 millió tonnára csökkent a keletkezett hulladék mennyisége, amiből 23,47 millió tonna földkitermelésből származott. A háztartásokban és hasonló létesítményekben keletkező hulladék mennyisége ugyanakkor tovább emelkedett körülbelül 3,9 millió tonnára. Ez a növekedés a lakosság és a háztartások (egyszemélyes háztartás) számának emelkedésével, a kész ételek növekvő fogyasztásával, valamint az eldobható csomagolás elterjedésével magyarázható. A háztartások és hasonló létesítmények 2,2 millió tonna hulladékot gyűjtöttek szelektíven, ami 430 000 tonnával haladja meg a 2004-es adatot (BMLFUW 2011).</p> <p>Alsó-Ausztria, Burgenland és Bécs rendszeresen készítene tartományi hulladékkezelési tervet. Az elmúlt évtized során nőtt az összes keletkezett hulladék mennyisége a programterületen. Burgenlandban az országos átlagnál 31%-kal kevesebb, Alsó-Ausztriában 12%-kal</p>
---	--

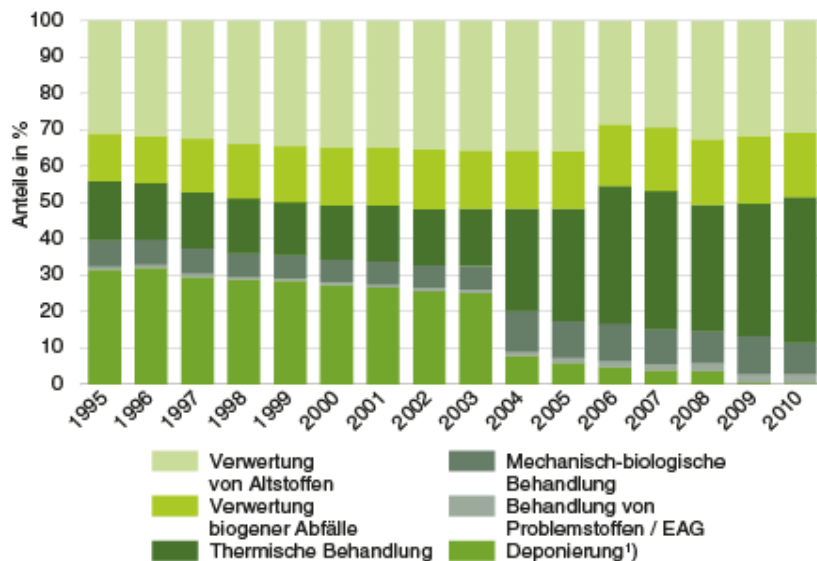
több, Bécsben 14%-kal több az egy főre jutó hulladékmennyiség.

Míg a háztartási hulladékmennyiség folyamatosan emelkedik, a lerakókban tárolt hulladék mennyisége 90%-al csökkent a szelektív hulladékgyűjtésnek, valamint a hulladékarámok hő- és anyagkezelésének köszönhetően. A szelektív gyűjtés, a szerves, papír és műanyag hulladékok újrahasznosítása és kezelése, valamint a reakcióképes hulladékok lerakására vonatkozó tilalom lényeges csökkenést eredményeztek a hulladékkezelésből származó üvegházhatású gázkibocsátásban a referenciaidőszakban (lásd ábra).

Az elkövetkezendő években számos és sokféle egyedi projekt (pl. szociális intézmények tájékoztatása az élelmiszerekről, fogyasztók tájékoztatása a vásárlásról és a hatékony élelmiszerfogyasztásról) kerül megvalósításra Ausztriában. Mindazonáltal további erőfeszítésekre lesz szükség, hogy fenntartható mértékben tudjuk csökkenteni az élelmiszerhulladék mennyiségét (BIO INTELLIGENCE SERVICE et al. , 2011).

12. ábra: Háztartási hulladék Ausztriában 1995 és 2011 között. Forrás: Umweltbundesamt, Statistik Austria, 2014.

13. ábra: Háztartási hulladék kezelése. Forrás: Umweltbundesamt, Statistik Austria, 2014.

4.1.11 Megújuló és fosszilis nyersanyagok használata

4.1.11.1 Állapot

Az erőforrás-fogyasztás, hulladékeletkezés, hulladékból való erőforrás-visszanyerés és a megújuló energiaforrások használatának helyzete a következőképpen alakult.

Ausztriahazai anyagfelhasználása (DMC) 114 millió tonnáról 197 millió tonnára ugrott 1960-tól 2008-ra. 2008-ban az egy főre jutó fogyasztás 24 tonna volt, szemben az Európai Unió (EU-27) 16 tonna/fő átlagával. Az anyagfogyasztás 62%-át a nem fém ásványok, mint a homok és a kavics, 22%-át a biomassza, 12%-át fosszilis tüzelőanyagok, 4%-át pedig fémek adták. Ugyanakkor az erőforrás-hatékonyság is nőtt 160%-kal, ami azt jelenti, hogy az elsődleges nyersanyagokra kivetített tonnánkénti gazdasági teljesítmény 2,6-szor nagyobb volt 2010-ben, mint 1960-ban.

Az összes anyagbehozatal hatszorosára, vagyis 88 millió tonnára ugrott. A megnövekedett anyagfogyasztás és lakossági fogyasztás a fokozódó hulladékeletkezés egyik fő motorja. Az összetett termékek előállítása és használata miatt jelentős a fosszilis anyagoktól és ritka erőforrásoktól, például ritkaföldfémektől való függés.

Az elmúlt 50 év alatt az erőforrás-fogyasztás 1,7 szeresére, míg az erőforrás-hatékonyság 2,5-szeresére nőtt Ausztriában, ami magasabb az európai erőforrás-hatékonysági átlagnál. Ez annak köszönhető, hogy a GDP nagyobb mértékű bővülést mutatott (+325%), mint az erőforrás-hatékonyság javulása (+73%). Azonban a természeti erőforrások iránti növekvő kereslet továbbra is felveti annak kérdését, hogyan lehet olyan gazdasági struktúrát kialakítani, amely nincs ráutalva a folyamatosan növekvő erőforrás-fogyasztásra.

Az Erőforrás-hatékonysági Akcióterv azt az ambiciózus célkitűzést fogalmazza meg, hogy el kell érni a gazdasági fejlődés teljesen függetlenítését az erőforrás-fogyasztástól és annak környezeti hatásaitól. Ehhez 50%-kal kell javítani Ausztria erőforrás-hatékonyságát 2020-ra, hogy csökkenjen az összes felhasznált erőforrás mennyisége.

4.1.11.2 Trend

2007 és 2010 között csökkent az anyagfelhasználás Ausztriában, ugyanakkor az ország gazdasági teljesítménye is stagnált. A hosszú távú trendek figyelembevételével 2008-hoz képest 2020-ban 8%-al magasabb hazai anyagfogyasztás várható 15%-os erőforrás-hatékonyságjavulás mellett (BMLFUW & BMWFJ 2011).

A Szövetségi Hulladékkezelési Terv (BMLFUW 2011) prognózisa szerint 2016-ra nőni fog a keletkező hulladékmennyiség dacára a szelektív gyűjtés, az újrahasznosítás, erőforrás-kezelési és hulladékkeletkezés megelőzési intézkedések térnyerésének.

Az építőiparban az épületek élettartamának hosszabbítását lehetővé tevő technológiáknak köszönhetően óriási potenciál rejlik a hulladékkeletkezés megelőzésére. Az építési hulladék újrahasznosítását minőségbiztosításon átment alacsony szennyezőanyag-tartalmú újrahasznosított építőanyagok révén lehetne tovább fokozni. Az élelmiszerhulladék keletkezésének megelőzése lényeges mértékben hozzájárul az erőforrások megőrzéséhez, hiszen az élelmiszer rendkívül erőforrás- és költségigényes – előállítása és forgalmazása energiaintenzív. Ebben még jelentős potenciál rejlik.

Mindazonáltal arra kell számítani, hogy a gazdasági fellendülést követően a természeti erőforrások fogyasztása nőni fog, ami a földhasználatot, az élelmiszert és a szervesetlen erőforrásokat (kőolaj, földgáz, föld) egyaránt érinteni fogja.

4.1.12 Megújuló energia használata és részaránya az energiamixben

4.1.12.1 Állapot

Az Európai Unió éghajlat- és energiacsomagja, valamint az osztrák energiasztratégia és Éghajlatvédelmi Törvény (2011) előírják, hogy 2020-ban a bruttó végső energiafogyasztás 34%-át megújuló forrásokból kell biztosítani, a végső energiafogyasztás mértékét a 2005-ös szinten (1 100 PJ) kell tartani, és a kibocsátás-kereskedelmi rendszeren kívüli üvegházhatású gázkibocsátást 16%-kal kell mérsékelni a 2005-ös szintekhez képest.

2011-ben a megújuló energiaforrások részaránya 31% volt, ami egyelőre jelentősen elmarad a 34%-os célkitűzéstől. A megújuló energiaforrások felhasználását (jelenleg 357,5 PJ) ezért 2020-ig még változatlan energiafogyasztás mellett is tovább kell növelni. Ugyanakkor a természetes élőhelyek és a biológiai sokféleség megőrzésére is nagyobb figyelmet kell fordítani.

Az elmúlt néhány évben mindrelatív, mind abszolút értékben nőtt a megújuló energiák részaránya a nemzeti energiafogyasztásban.

Q: STATISTIK AUSTRIA, Energiestatistik. Anrechenbare Erneuerbare laut Richtlinie 2009/28/EG.
Erstellt am 28.11.2013.

14. ábra: Az előállított megújuló energia mennyisége abszolút értékben. Forrás: Statistik Austria, 2014.

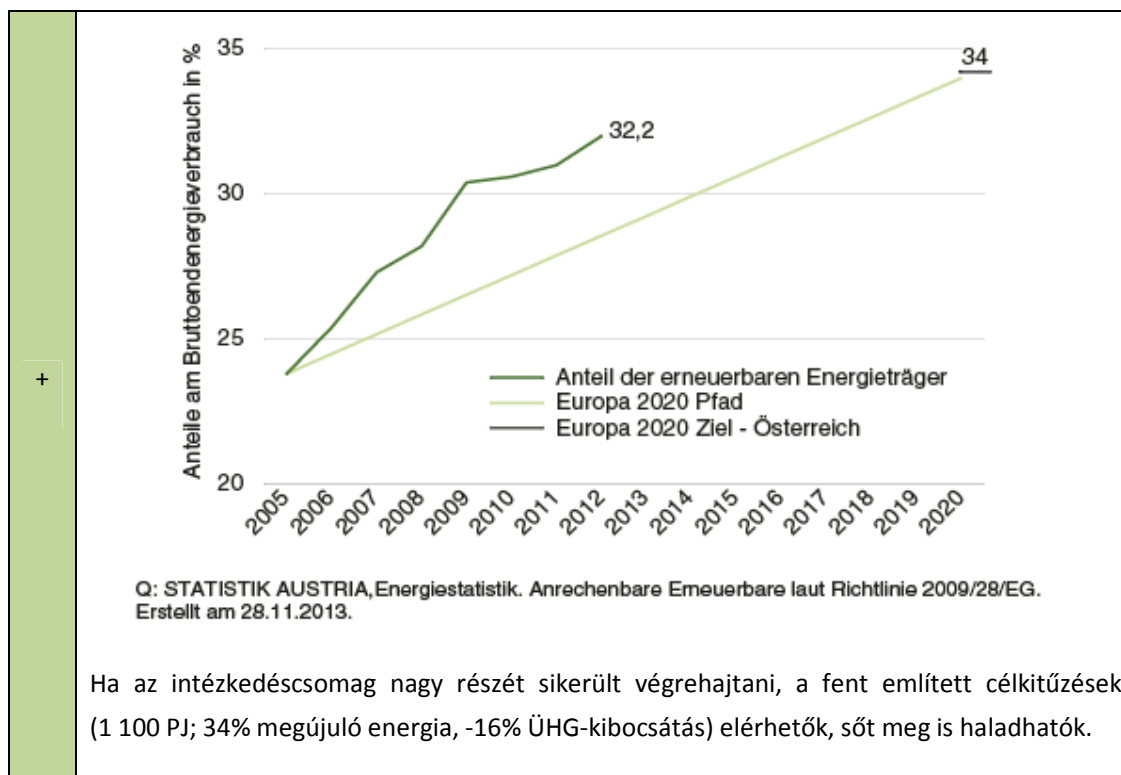
Ahhoz, hogy függetleníteni tudjuk a gazdasági növekedést az energiafogyasztástól, elengedhetetlen, hogy elkerüljük (vagy csökkentjük) az energiavesztéseket és fokozzuk az energiahatékonyságot. Ezt jogi intézkedésekkel, a fosszilis energiaforrások drágításával, a megújuló energiák ösztönzésével és célzott energiahatékonysági támogatásokkal érhetjük el.

Az új Energiahatékonysági Irányelv (2012/27/EU) 2012. december 4-én lépett hatályba. Az irányelv indikatív energiamegtakarítási célkitűzést fogalmaz meg a tagállamok számára, amely alapulhat a primerenergia-felhasználáson vagy a végsőenergia-felhasználáson, a végsőenergiamegtakarításon, vagy az energiaintenzitáson. Az irányelv továbbá előírja, hogy 2014 és 2020 között minden évben a végső felhasználók számára évente értékesített energiavolumen 1,5 % -ának megfelelő új megtakarítást kell elérni. Az Energiahatékonysági Irányelvet 2014. június 5-ig kell átültetni a nemzeti jogba. A nemzeti végrehajtásra vonatkozó törvénytervezet 2012 végén került benyújtásra.

Az elmúlt években a **megújuló energia** nagy figyelmet kapott az osztrák éghajlatpolitikában. 2011-ben Ausztria végső energiafogyasztásának közel 30%-a származott megújuló energiaforrásokból. Az EU tagállamai közül Ausztriában a negyedik legmagasabb a megújuló energia részaránya a bruttó végső energiafogyasztásban, amit elsősorban víz- és szélenergia, valamint biomassza biztosít. Ágazati lebontás szerint az villamosáram 65%-a (főleg víz- és szélenergia), a hő 46%-a (főleg biomassza, hőszivattyú, nap és geotermikus energia), a szállításhoz használt üzemanyagoknak viszont csak 7%-a származik megújuló forrásokból.

Burgenland 2013-ban már önellátó volt villamosáram tekintetében, a célkitűzések szerint pedig 2020-ra a teljes energiafogyasztás 55%-át kívánják fedezni megújuló forrásokból, míg 2050-re teljes energia-önellátást kívánnak megvalósítani. Alsó-Ausztria villamosáram ágazata 2015-re lesz önellátó, 2020-ra pedig 50% lesz a megújuló energiák részaránya a teljes energiafogyasztásban (MECCA, 2013).

4.1.12.2 Trend

15. ábra: Megújuló energia részaránya a bruttó végső energiafogyasztásban.

4.1.13 Energiafogyasztás

4.1.13.1 Állapot

Ausztria bruttó hazai fogyasztása 1990 óta 36%-kal emelkedett, és 2011-ben elérte az 1 427 PJ-t (Statistik Austria 2012a). A bruttó hazai fogyasztás 72%-a fosszilis tüzelőanyagokból, 26% megújulókból, 2%-a villamosáram importból származott. 2005 és 2011 között 2%-kal csökkent a bruttó hazai fogyasztás. A fosszilis tüzelőanyagok esetében 7%-os csökkenés történt, a megújuló energiafogyasztása pedig 28%-kal nőtt (Statistik Austria 2012a).

16. ábra: Energiafogyasztás alakulása Ausztriában 1990 és 2011 között. Forrás: Statistik Austria

2005 és 2011 között a végső energiafogyasztás 2,6%-kal mérséklődött. A háztartások 7,4%-kal, a közlekedés 5,4%-kal, a mezőgazdaság 0,9%-kal kevesebb, míg az ipar 1,7%-kal a szolgáltató szektor pedig 5,7%-kal több energiát fogyasztott (STATISTIK AUSTRIA 2012a).

2011-ben a közlekedési ágazat rendelkezett a legmagasabb részaránnyal (33%) a végső energiafogyasztásban. A szektor energiafelhasználásnak 91%-át fosszilis anyagok, 6%-át megújuló források, 3%-át pedig villamosáram biztosítja. Az ipar felelős a végső energiafogyasztás 29%-ért, aminek 50%-át fosszilis anyagok, 31%-át áram, 16%-át megújuló források, 3%-át hőenergia adja. A háztartások a végső fogyasztás 24%-át adják, aminek 39%-a fosszilis anyagokból, 27%-a megújuló forrásokból, 23%-a áramból és 10%-a hőenergiából származik. A szolgáltató szektor 12%-os részarányának 35%-át áram, 33%-át fosszilis anyagok, 27%-át hőenergia és 5%-át megújuló források fedezik. A mezőgazdasági szektor 2%-os részarányt képvisel a végső fogyasztásban.

A végső villamosáram-fogyasztás 1990 és 2005 között 36%-kal, 152 PJ-ról 208 PJ-ra nőtt. 2005 és 2011 között további fogyasztásbővülés történt 218 PJ-ra. 1990 és 2011 között legnagyobb mértékben a termelőszektor (49%) és a háztartások (46%) áramfogyasztása emelkedett (STATISTIK AUSTRIA 2012a). 2011-ben a végső fogyasztás 38,2%-át kőolajtermékek, 20%-át villamos energia, 17%-át gáz és 14,6%-át megújuló energiaforrások fedezték.

Ahhoz, hogy függetleníteni tudjuk a gazdasági növekedést az energiafogyasztástól, elengedhetetlen, hogy elkerüljük (vagy csökkentjük) az energiavesztéseket és fokozzuk az energiahatékonyságot. Ezt jogi intézkedésekkel, a fosszilis energiaforrások drágításával, a megújuló energiák ösztönzésével és célzott energia-hatékonysági támogatásokkal érhetjük el.

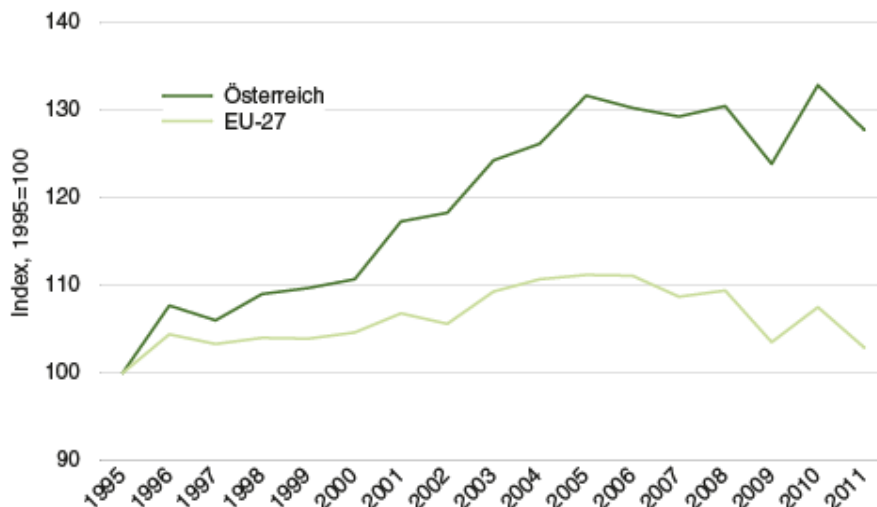
Ausztria az atomenergiát nem tekinti fenntartható energiaforrásnak, sem az éghajlatváltozás elleni küzdelem lehetséges eszközének, ezért a fent említett intézkedések és célkitűzések mellett hosszú távú stratégiai szemléletre van szükség.

Ausztria kiemelt politikai és gazdasági hangsúlyt fektet az energiafogyasztás csökkentésére és az energiahatékonyság fokozására az ipar, mobilitás és lakhatás területén, mivel a növekvő energiaszükséglet erős energiainport-függőséget eredményez.

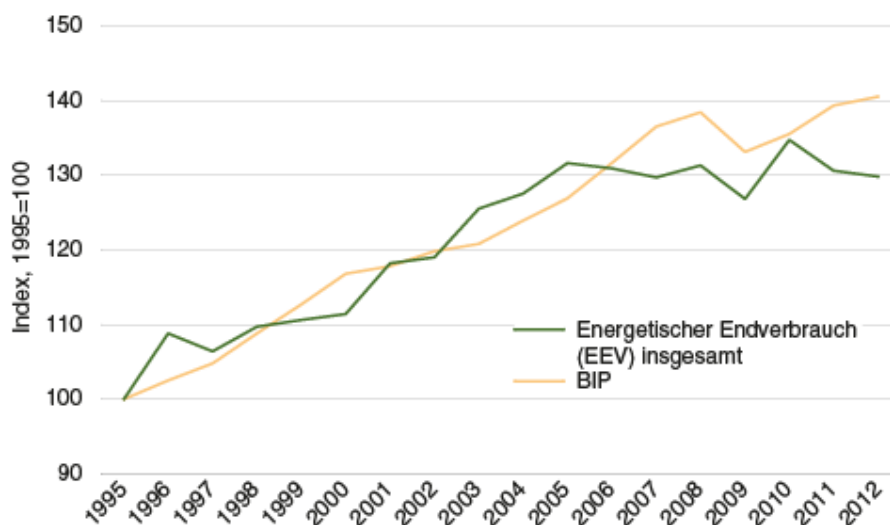
A vízenergia-előállítás növelését nem lehet teljesen összeegyeztetni az ökológiai célkitűzésekkel, és a Víz Keretirányelvben foglalt követelményeket is figyelembe kell venni.

4.1.13.2 Trend

A primerenergia-fogyasztás folyamatosan nő. A célkitűzések eléréséhez a javasolt intézkedések végrehajtása és széleskörű, következetes értékelése szükséges.

17. ábra: Energiafogyasztás Ausztriában és az EU-ban 1995 és 2011 között. Forrás: Statistik Austria, Eurostat, 2013.

18. ábra: Ausztria energiafogyasztása a GDP függvényében. Forrás: Statistik Austria, 2013.

0 -

Az ábrákról világosan leolvasható az energiafogyasztás és gazdasági helyzet közti szoros összefüggés. A gyorsan növekvő energiafogyasztási trend 2005-ben megtorpant. 2011-ben a végső energiafogyasztás 11 PJ-lal kevesebb volt a 2020-ra kitűzött célnál, miután 2010-ben rekord mértékű 1 134 PJ-ra nőtt az energiafogyasztás. A 2011-re bekövetkezett csökkenés elsősorban a szokatlanul enyhe tél miatti alacsonyabb háztartási és szolgáltató szektori fogyasztással magyarázható. Ahhoz, hogy biztosan sikerüljön elérni a 1 100 PJ célkitűzést, folyamatosan mérsékelni kell az áramfogyasztást. A hatékonysági intézkedéseket érintő akadályozó hatások kiküszöbölésének fontos eszközei az energiaár és az energiára kivetett adók. Azonban javuló energiahatékonyság mellett is összességében az energiafogyasztás csekély mértékű bővülése várható.

4.1.14 Kulturális örökségre gyakorolt hatás

4.1.14.1 Állapot

Kulturális örökségnek nevezzük a tárgyi és szellemi kulturális örökségek együttesét, mint például az építészet (templomok, kastélyok, monostorok, stb.), a népi kultúra, néphagyományok és a hosszú időszak alatt formálódott kultúrtájak. A legnagyobb idegenforgalmi potenciállal és vonzerővel rendelkező területek felkerülnek az UNESCO által nyilvántartott Világörökség Listára.

A határterület kivételesen változatos kulturális örökséggel büszkélkedik. Itt található számos világörökségi helyszín – Schönbrunni kastély és parkja, Bécs történelmi városközpontja, Fertő/Neusiedlersee kultúrtáj, Pannonhalmi apátság, a fertői és eisenstadti Eszterházy-kastély, a Neusiedlersee / Fertő-Hanság Nemzeti Park, stb. A közös örökségek közé tartozik a borászat vagy a különféle hagyományok, mint a pannon kultúra, kézművesség, zene, vagy a határ mindkét oldalán erős gyökerekkel rendelkező horvát kisebbség.

A régió természeti és kulturális öröksége egyrészt kiváló életkörülményeket biztosít, másrészt pedig a gazdasági és társadalmi fejlődés alapját is képezi főleg a vidéki térségekben. A közös, határon átnyúló stratégia fő elemei a védelem, a minőség megóvása és további fejlesztés. A régió zöld technológiák terén szerzett tapasztalata révén hozzájárulhat a nemzeti és uniós környezetvédelmi célkitűzések eléréséhez.

Fontos célkitűzés a fenntartható turizmus érdekében hozott intézkedések hatékonyabb összehangolása és közös kidolgozása. Továbbá a fenntarthatóság követelményeinek jobban megfelelő intézkedésre van szükség a tárgyi/szellemi vonatkozású kulturális/természeti örökségre irányuló védelem, rekonstrukció, fejlesztés és használat terén (MECCA, 2013).

4.1.14.2 Trend

0	<p>Osztárk oldalon igen előrehaladott állapotban van a kulturális örökségfejlesztés. A közkezdvelt kulturális helyszínek (Bécs, Carnuntum, Fertőmeggyes, Ruszt, Graz, stb.) mellett olyan kezdeményezések is hozzájárulnak a fejlődéshez, mint a "falvak megújítása" kezdeményezés. Az idegenforgalom a térség motorja. Számos közösség próbálja bemutatni magát, aminek a kulturális örökség megőrzés is fontos része.</p> <p>A kedvező trend változatlan ütemben fog folytatódni, vagyis a kedvező folyamat ellenére "0" hatással számolunk.</p>
---	--

4.1.15 Mobilitás helyzete és környezetre gyakorolt hatása

4.1.15.1 Állapot

A környezetvédelmi célok elérés érdekében olyan körülményeket kell teremteni, amelyek elősegítik a trend megfordulását. Csak így lehet megteremteni a fenntartható és alacsonyabb kibocsátású közlekedési rendszer alapjait. A strukturális reformok kidolgozása során ugyanakkor a gazdasági és társadalmi szempontokat is figyelembe kell venni. Az adózási intézkedések már rövidtávon is kifejtenek hatásukat, ráadásul gyorsan be lehet őket vezetni az alacsony szén-dioxidkibocsátással járó meghajtási technológiák, üzemanyagok és tömegközlekedés támogatására.

Ahhoz, hogy hosszútávon sikerüljön elérni a járműforgalom fenntartható mértékű csökkentését, a jogilag kötelező érvényű környezeti célkitűzéseket integrálni kell a közlekedés, területrendezési, infrastruktúra-fejlesztési politikába, valamint a közlekedési költségstruktúra kialakításába (UMWELTBUNDESAMT, 2013).

Az elmúlt években bővült a határon átnyúló közlekedési szolgáltatások köre, bár csak a régió egyes részein. Javult a nagyvárosokat, valamint Pozsony és Burgenland kisebb településeit összekötő járatok sűrűsége és menetideje. Fontos megjegyezni, hogy a tömegközlekedés az utazási idő tekintetében versenyképes alternatívaként jelenik meg a nagyvárosok megközelítésében. Ausztriában végrehajtási terv készült az elektromobilitás előmozdítására. 2020-ra az elektromos járművek számát 250 000-ra tervezik növelni. Az elektromobilitás, a nagyobb energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások intenzívebb használata hozzájárulnak a környezet- és éghajlatvédelemhez. A kerékpáros közlekedés ösztönzésére irányuló tervben (Masterplan Radfahren, BMLFUW 2011) foglalt intézkedések célja, hogy az ausztriai közlekedés 10%-át tegye ki a kerékpáros közlekedés.

A mobilitás és megközelíthetőség helyzetét a regionális elemzés és a SWOT elemzés már részletesen jellemezte.

Az összes ágazat közül a közlekedésben nőtt legjelentősebb mértékben az üvegházhatású gázok kibocsátása 1990 óta, bár 2005 óta az ágazatok összességét tekintve trendfordulat figyelhető meg. A fordulat a bioüzemanyagok használatának, az üzemanyag-takarékosabb járműveknek, a magasabb energiaáraknak és a gazdasági válságnak tudható be. A levegőszennyezés tekintetében a szilárd szennyezőanyagok és a nitrogén-oxid kibocsátási szintje továbbra is gondot okoz. A nitrogén-oxid kibocsátás magas szintjéért messzemenően a közlekedés okolható.

19. ábra: Közlekedésből származó ÜHG-kibocsátás, 1990-2011. Forrás: Umweltbundesamt, 2013

20. ábra: Közlekedésből származó NO_x kibocsátás, 1990-2011. Forrás: Umweltbundesamt, 2013.

4.1.15.2 Trend

-	Bár a közlekedés környezeti hatása valamennyi statisztikai adat szerint csökkenést mutat,
---	---

a terhelés abszolút mértéke továbbra is rendkívül magas. A kedvező adatok pedig azt a veszélyt rejtik magukban, hogy hozzászokunk ehhez magas terhelési szinthez.

Nem valószínű, főleg nem erőteljes gazdasági fellendülés esetén, hogy ez a magas szint csökkenni fog.

4.1.16 Környezetbarát mobilitás megvalósításához szükséges infrastruktúra minősége

4.1.16.1 Állapot

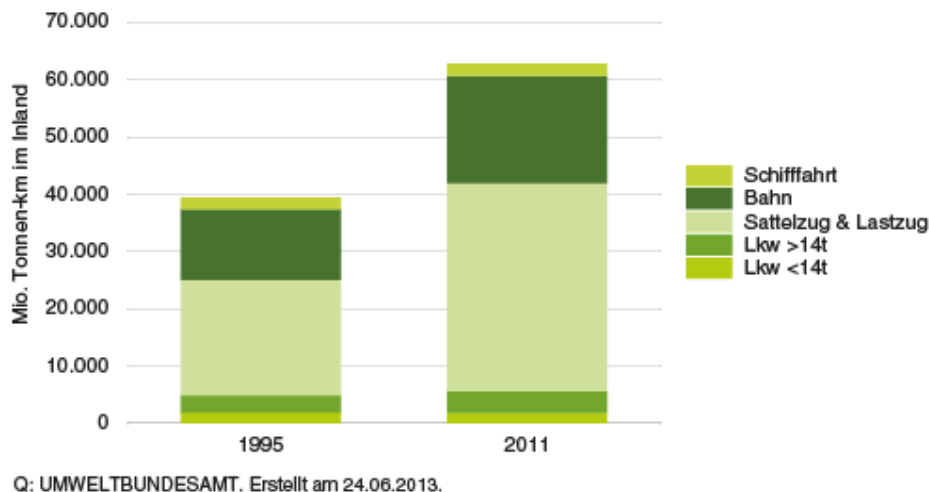
Az elmúlt években számos vasúthálózati fejlesztés történt regionális és interregionális útvonalakon. Eisenstadt vasúti megközelítését javítandó, 2009-ben villamosítási project zajlott a Neusiedl-Wulkaprodersdorf vonalon. Az észak-dél irányban a Sopron, Szombathely, Szentgotthárd vasútvonalon zajlottak villamosítási és korszerűsítési projektek közelebb hozva a Nyugat-Dunántúl középső részét Bécs agglomerációjához.

A Fertő-tó körül és más védett, illetve érzékeny területeken az integrált vasút-autóbusz-kerékpár koncepció segíti elő a megközelíthetőséget fenntartható közlekedés segítségével. Az EuRegio vonatok és vonatjegyek, amelyek a határ két oldalán fekvő városok között biztosítják az összeköttetést, nagy sikert arattak az elmúlt években. Míg Ausztriában az elmúlt évek során számos regionális vasútvonalat bezártak és ezzel Közép- és Dél-Burgenland nagy része vasúti összeköttetés nélkül maradt, addig Magyarországot továbbra is sűrű vasúthálózat jellemzi. A nyugat-dunántúli vonalak zömét a GYSEV működteti, és számos vonalon került történt felújítás az elmúlt években.

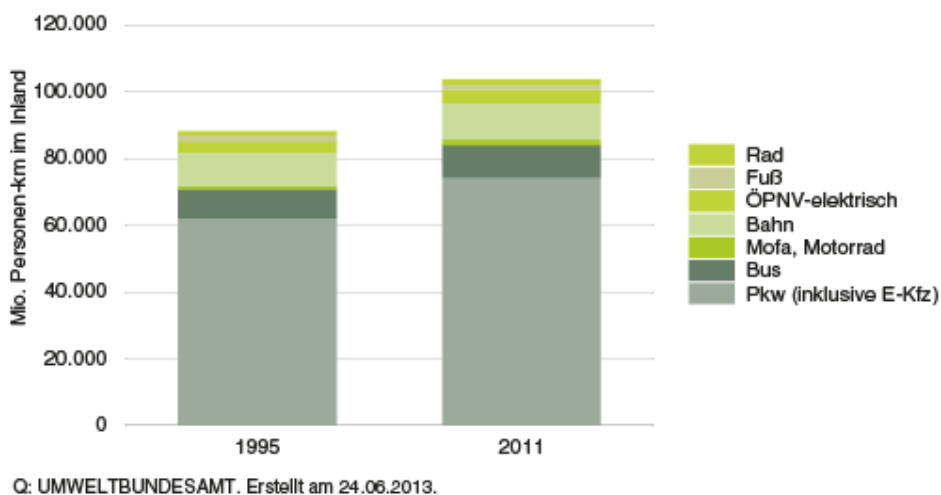
Ausztriában a vasúthálózatot változó minőségű buszhálózat és mikrohálózatok (pl. községi buszok) egészítik ki. Magyarországon majdnem minden községet meg lehet közelíteni busszal, a fő útvonalakat leszámítva azonban a tömegközlekedés nem tudja felvenni a versenyt az egyedi közlekedéssel az utazási idő tekintetében.

A tömegközlekedési összeköttetés fejlesztésére számos intézkedés van tervbe véve (MECCA, 2013).

Kerékpárút-hálózat és határon átnyúló összeköttetés létesítése növelik a régió turisztikai vonzerejét. Az interregionális kerékpárút-hálózat sokat fejlődött az elmúlt évtizedben. Az úthálózat magyarországi szakaszán azonban további fejlesztések szükségesek, és továbbra is hiányoznak a határ két oldalát összekötő fontos csomópontok. A közösen működtetett közlekedési szolgáltatások megszervezése és a hálózat népszerűsítése további erőfeszítéseket igényelnek (MECCA, 2013).

21. ábra: Teherszállítási módok 1995 és 2011 között. Forrás: Statistik Austria, 2014.

22. ábra: Személyszállítási módok 1995 és 2011 között. Forrás: Statistik Austria, 2013.

4.1.16.2 Trend

Ausztriában a mobilitás elősegítése több szinten (régió, község, vállalat) is a közlekedéspolitika homlokterébe került az elmúlt években. A multimodális közlekedés kéréseivel foglalkozó Burgenland Mobilitási Központ az egyik úttörő ezen a téren.

+

A GREMO Pannoniához hasonló projektek elengedhetetlen szerepet játszanak a fenntartható határon átnyúló közlekedés elősegítésében. A projekt keretében létrejött Magyarországon az első mobilitási központ, amely Sopronban található.

Azonban amint a fenti ábra is mutatja, 1995 óta a közlekedési módok közül egyedül az személyautó-használat nőtt jelentős mértékben. Ezért rengeteg erőfeszítésre van szükség,

	hogya a személyszállítási módok összetételében lényeges változás történjen.
--	---

4.2 Jelenlegi állapot és trendek a program megvalósítása nélkül – Magyarország

4.2.1 Földhasználat, talajelzáródás

4.2.1.1 Állapot

Magyarországon nem áll rendelkezésre naprakész adatbázis a talajelzáródásról, így annak ütemére csupán a nem mezőgazdasági földterületek arányából és méretének változásából következtethetünk. A kettő közti eltérés nem lehet nagy, mert általában – legalább is részben – építési okból változik meg a földhasználat. Így még ha nem is az érintett terület 100%-át érinti a talajelzáródás, akkor is elvesznek az ökológiai jellemzők és funkciók.

A Nyugat-Dunántúli régióban a nem mezőgazdasági földterületek aránya 20,72%, ami majdnem azonos az országos átlaggal. A régió három megyéje között azonban jelentős eltérés tapasztalható: az arány Vas-megyében a legalacsonyabb 13,8%-kal, míg Zala-megyében 25,49%.

A korábbi évtizedek során folyamatosan nőtt a nem mezőgazdasági földterületek mérete, igaz lassuló ütemben. 2012-ben tapasztaltuk a leglassabb ütemű növekedését, akkor országos szinten 1301 ha-al nőtt a nem mezőgazdasági földterületek mérete.

4.2.1.2 Trend

--	A felvázolt helyzet környezeti szempontból alapvetően kedvezőtlen, bár lassuló ütemű trendet mutat. Azonban a tervezett és kivitelezés alatt álló útépitési munkálatok és ipari fejlesztések a trend újbóli felgyorsulását vetítik előre az elkövetkezendő évekre. Erőteljes gazdasági fellendülés esetén méginkább gyorsuló trenddel kell számolni.
----	--

4.2.2 Talajminőségre gyakorolt hatás

4.2.2.1 Állapot

A Nyugat-Dunántúlon a barna erdőtalaj a domináns talajtípus, a Hanságban pedig nagyméretű folyóteraszok találhatók. Kisebb arányban füves terület, rét, váztalajok és csernozjom talajok is található a régióban. Vas megyében, és Győr-Moson-Sopron megyében Mosonmagyaróvár környékén magas a talaj mezőgazdasági vegyszer- és nehézfém-terhelése, míg a többi területen közepes mértékű a terhelés. Míg Győr-Moson-Sopron megyében ritka a talajerózió, Zala megye egyes részein a termőföld 70%-át sújtja erózió. A régió területének 50%-a mezőgazdasági hasznosítású, északon a jobb talajminőség miatt még ennél is magasabb az arány.

A 23 mutatja a nyugat-dunántúli talaj szervesanyag-tartalmát. A sötétebb színárnyalat magasabb szervesanyag-tartalomra utal.

23. ábra: A talaj szervesanyag-tartalma Nyugat-Dunántúlon.

Magyarországon és a régióban nem túl elterjedt a biogazdálkodás, bár az nagyban hozzájárulhat a talaj minőségének megőrzéséhez és javításához. A mezőgazdasági földterületek csupán 2,4%-án folyik bio- vagy ökológiai gazdálkodás, időnként csökkenő, máskor növekvő tendencia mellett. Szomszédos országokkal és uniós összevetésben Magyarország és a Nyugat-Dunántúli régió lemaradásban van. A lemaradás 5,5% az EU-átlaghoz és 18,4% Ausztriához képest.

Nincs markáns talajminőség-romlásra utaló jel, bár számos tényező folyamatos minőségromlást eredményez. A mezőgazdaság, főleg a műtrágyahasználat a talajsavasodáshoz és a talajvíz nitrátosodáshoz vezethet. Szennyvízkezelési hiányosságok (a régiós háztartások 22,32%-a nincs becsatornázva, ezért a szennyvíz sokszor a talajba jut), régi földbe vájt fosszilis tüzelőanyag-tárolók, régi szeméttlerakók, valamint a felelőtlen ipari tevékenység szintén folyamatosan rontják a talajminőséget.

A nitrátosodás a talaj- és a talajvízminőség számára egyaránt veszélyt jelent, mivel a Nyugat-Dunántúl nagy része nitrátérzékeny terület (lásd 24. ábra³).

24. ábra: Nitrát-érzékeny területek Nyugat-Magyarországon.

4.2.2.2 Trend

-	<p>A gazdálkodás (főleg a műtrágyahasználat), szennyvízkezelési hiányosságok, régi földbe vájt fosszilis tüzelőanyag-tárolók, szeméttlerakók és a felelőtlen ipari tevékenységek folyamatosan rontják a talajminőséget.</p> <p>A csekély mértékű biogazdálkodás egyelőre nem képes semlegesíteni az egyéb tényezőkből adódó kedvezőtlen hatásokat.</p>
---	--

4.2.3 Vízhőmérsékletre gyakorolt hatás

4.2.3.1 Állapot

A régió legfontosabb felszíni vízforrása a Duna, amelynek Ausztriából Magyarországra érkező szakasza III. osztályú vízminőségű (I-V. skálán elfogadható). A vízminőségre mennyiségileg és minőség-

3

<http://www.kolcsonosmegfeleltetes.hu/K%C3%B6lcs%C3%B6n%C3%B6sMegfeleltet%C3%A9s/T%C3%A9rk%C3%A9pek/T%C3%A9rk%C3%A9pek.aspx>

gileg is negatív hatással van a bósi vízerőmű és dunacsúni duzzasztógát. Ezek károsítják Magyarország legnagyobb, Szigetköz alatti ivóvízkészletét, veszélyeztetve ezzel többmillió lakos ivóvízellátását. A kialakult helyzetre nemzetközi megállapodásokon keresztül kell megoldást találni.

A régióban található még a Rába és a Mura, Magyarország két legkevésbé szabályozott, legtermészetesebb folyója, bár ez nem jelenti azt, hogy a vízminőség kiváló lenne. A Rába például Ausztriából IV. osztályú vízminőséggel érkezik, és Győr-Moson-Sopront elérve is csak III. osztályú. A Zala folyó gyűjti össze a Balaton vízgyűjtő területén a felszíni víz 50%-át, és fő tápláló vízfolyása a tónak. A Zala vízminősége a magas foszfortartalom miatt ugyanakkor nem kielégítő. (Legtöbb mellékfolyója is szennyezett.)

A régió kisebb folyói, a Marcal, a Répce, az Ikva, a Lapincs és a Gyöngyös, közepes minőségűek. Az Ikva, Rohonci, Sorok-Perint és a Principális-csatorna egyes szakaszai nagyon gyenge minőségűek.

25 mutatja a régió felszíni vízfolyamainak minőségét, pirossal jelölve a leggyengébb minőséget.

25. ábra: Felszíni vízfolyamok minősége a Nyugat-Dunántúli régióban

Magyarország két legnagyobb tava, a Balaton és a Fertő-tó is, legalább is egy részük, a régióban található. Mindkét tó nagy környezeti-ökológiai jelentőséget hordoz. Vad élőhelyet biztosítanak és hozzájárulnak a biológiai sokféleséghez. A kisebb tavak horgászati, fürdési és más turisztikai célokat szolgálnak, és ökológiai szempontból kevésbé jelentősek.

A felszíni vizek speciális szennyező forrása a mezőgazdasági termálvízhasználat, amelyet jogszabályi változások miatt többé nem kell visszajuttatni a földbe. Ennek következtében a magas hőmérsékletű, sós vizek bekerülnek a felszíni vízfolyamokba, sokszor ártva azok minőségének és megemelve hőmérsékletüket. Bár jelenleg elenyésző a nem visszajuttatott víz mennyisége, ennek mértéke a törvényi változás miatt növekedni fog, folyamatosan fokozva a felszíni vizeket érintő kedvezőtlen hatást.

4.2.3.2 Trend

+	A csatornázás bővítése, a nitrátérzékeny területekre vonatkozó szigorúbb
---	--

	<p>nitrátkibocsátási előírások, kibocsátás-csökkentő erőfeszítések Ausztria részéről, valamint a felszíni vízfolyamok regenerálást célzó szennyvízkezelési fejlesztések eredményeképp a felszíni víztestek és vízfolyamok minősége folyamatosan javul. A Marcal lassan megbirkózik a 2010-es vörös iszap katasztrófa okozta kedvezőtlen hatásokkal, így még ezen a kritikus ponton is sikerül javulást elérni. A termálvíz felszíni vízfolyamokba való bejutása nem fordítja meg az alapvetően kedvező folyamatokat.</p>
--	--

4.2.4 Hidrológiára és talajvízre gyakorolt hatás

4.2.4.1 Állapot

A Szigetközben található földalatti víztározó rendkívül fontos, hiszen ez a legnagyobb ilyen tározó a Kárpát-medencében, és képes az egész országot ellátni elegendő mennyiségű, kiváló minőségű ivóvízzel. A magas talajvízszint és a korábbi túlterhelés azonban egyre érzékenyebbé teszi a víztározót.

A régió termálvízben gazdag. Számos, sokszor 99° C vízhőmérsékletet is elérő, ásványokban gazdag gyógyhatású termálkút található szerte a régióban. A termálvíz kivétel nincs ellenőrzés alatt, ezért fontos az elővigyázatosság. Hévízen például a tó vízellátását biztosítandó már nem engedélyezett a további vízkivétel.

A vízgazdálkodási törvény szabályozása szerint 50 m feletti mélységből ingyenesen lehet öntözővizet venni. Ennek következtében a meglévő kutak és illegális kutak használata várhatóan intenzívebbé fog válni, ami a felszín alatti és talajvízhasználat fokozódását, így egyes területeken a vízkészletek látványos csökkenését eredményezheti.

A mezőgazdasági célokra használt termálvíz talajba való visszajuttatására vonatkozó kötelezettség megszüntetése kedvezőtlen hatással lehet a felszín alatti vizek mennyiségére és megőrzésére. Másrészről azonban ezáltal csökken a szennyezés kockázata.

A régióon belül eltérő a talajvízszint, a Szigetközben 1 m, Zalában viszont 4 m. Sajnos a talajvíz sok helyen szennyezett, amit leggyakrabban a csatornázás hiánya okoz, hiszen így a szennyvíz sokszor közvetlenül a talajba vagy régi, használaton kívüli kutakba jut, ami erősen szennyezi a talajt. Bár a háztartások csatornahálózatra való bekötése folyamatos előrehaladást mutat (2007-ben 73,79%, 2011-ben 77,68%), még mindig messze vagyunk az optimális, környezeti szempontból megnyugtató 100%-os csatornázottságtól. Az állattartó telepek, műtrágyahasználat és tüzelőanyag-lelőhelyek szintén hozzájárulnak a szennyezéshez.

A lakosság ivóvízellátása kapcsán az arzén- és nitráttartalom jelentik a fő gondot. Az EU Víz Keretirányelve alapján 2015. júniusi határidővel kell gondoskodni a biztonságos ivóvízellátásról. A régióban összesen 40 település található, ahol a víz arzéntartalma meghaladja a határértéket, néhány helyen az ammónium-, nitrát- és mangántartalom is túl magas. Néhány településen sikerült átme-

neti megoldást találni az arzénal kapcsolatos problémára, azonban a végső, teljes körű megoldás még várat magára.

4.2.4.2 Trend

0	A folyamatos szennyvízkezelési programoknak és szigorú környezetvédelmi szabályozásnak köszönhetően a felszín alatti vizeket érintő terhelés csökkenése várható, ami kedvező hatást jelent. Azonban az 50 m mélység feletti vízkivételt megkönnyítő jogszabályok és a mezőgazdasági célokra használt termálvíz talajba történő visszajuttatására vonatkozó előírás eltörlése kiegyenlíti az előbbieket kedvező hatását, összességében "0" hatást eredményezve.
---	--

4.2.5 Levegőbe történő kibocsátás ÜHG-kibocsátás nélkül, éghajlatra gyakorolt hatás

4.2.5.1 Állapot

A mérési eredmények szerint, a régió levegőminősége általában elfogadhatónak mondható. Természetesen a régió különböző területei között bizonyos fokú eltérés tapasztalható a légszennyezettségben: az autópályákhoz, illetve forgalmas utakhoz közel fekvő városokban a legnagyobb a szennyezettség, mivel a járműforgalom a légszennyezés elsődleges forrása. Az M1 és M7 autópálya, valamint az 1-es, 85-ös, 856-os, 86-os, 74-es és 76-os utak okozta lég- és zajszennyezés leginkább Győrt, Mosonmagyaróvárt és Sopront érinti, míg a többi településen az elkerülőutak miatt valamivel mérsékeltebb a hatás.

A rendszeres mérések szerint az elmúlt 10 évben több szennyező forrás is visszaszorult, ami az általános légszennyezettség csökkenését eredményezte. Ilyen változások például az iparszerkezet átalakítása, új típusú üzemanyagok (ólom- és kén-dioxidmentes) használata, vagy a szénről földgázra való áttérés.

Emiatt azonban természetesen még nem dőlhetünk hátra, hiszen a forgalom folyamatos növekedése és új ipari fejlesztések (legrosszabb lehetőséggel számolva egy hulladékégető létesítése) bármikor veszélyt jelenthetnek a jelenleg megfelelő helyzetre.

A levegő minőségét Győr-Moson-Sopron megyében automata állomások mérik, míg Vas megyében 2, Zala megyében pedig 4 manuális mérőállomás működik.

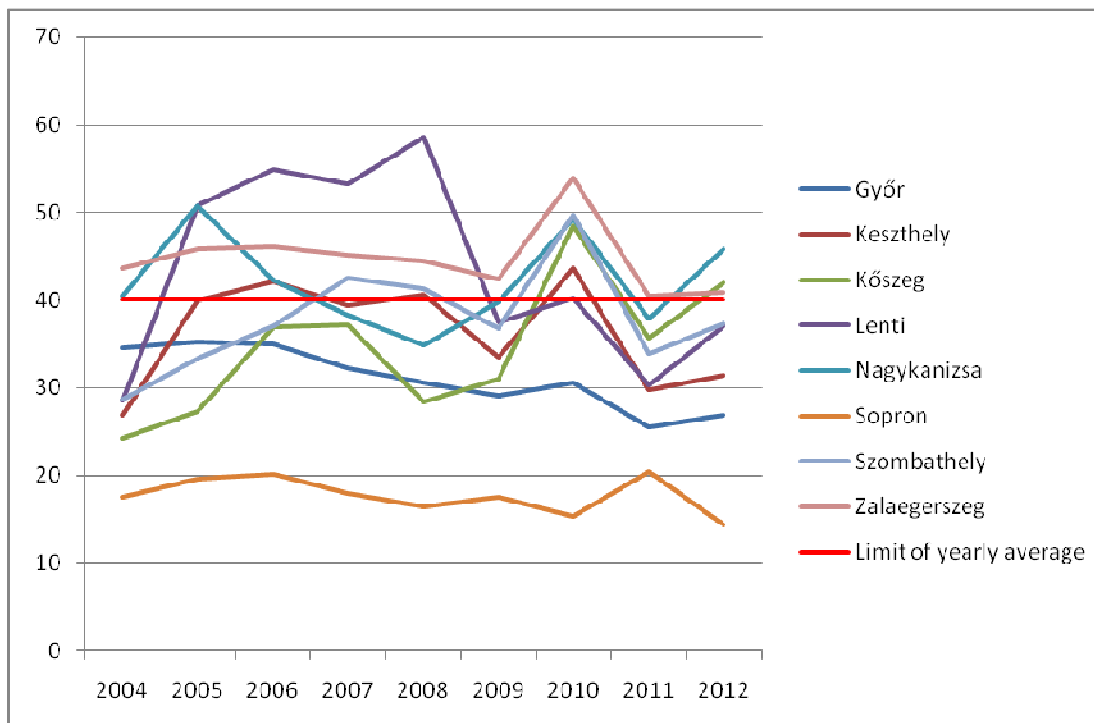
A zajszennyezés elsősorban ipartelepekkel és a közlekedéssel hozható összefüggésbe. Az elmúlt években nőtt a beérkező panaszok száma, és ezek kb. 30%-a megalapozottnak bizonyult. A nagy ipartelepekkel azonban nehéz olyan intézkedéseket betartatni, amelyek többszáz munkavállaló leállításával vagy költséges zajvédelmi berendezések felállításával jár.

A közlekedésből származó zajszennyezést hatékonyan sikerült mérsékelni a vasúti közlekedésben. Az elmúlt 15 évben a régiós vasútvonalak nagy részén történt villamosítás (Szombathely-Szentgotthárd, Bajánsenye-Zalaegerszeg-Ukk-Boba, Nezsider-Fertőszentmiklós, Várpalota-Szombathely) és zajvédő falak emelése.

A közúti közlekedés is jelentős zajforrás. A városok zajszennyezettségét elkerülőutak ((Győr, Sopron, Szombathely, Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Sárvár) építésével sikerült jelentősen csökkenteni.

Elkerülőútak építése Kőrmend és Csorna számára is nagy megkönnyebbülést hozna, a 86-os úti települések helyzetét pedig az M86-os meghosszabbítása segítené⁴.

26a régió nagyobb városaiban mért NO₂ kibocsátást (µg/m³) mutatja az éves átlagértékkel összevetésben.

26. ábra: NO₂ kibocsátás a Nyugat-Dunántúl nagyvárosaiban

4.2.5.2 Trend

--	A szilárd szennyező anyagok (PM ₁₀ and PM _{2,5}) mennyisége emelkedni fog a nagyvárosokban. Ennek okai a dízel járművek intenzívebb használata, a fatüzelés elterjedése, vidéken pedig az aszály, az intenzív gazdálkodás és az erősödő szél. Utak és új ipartelepek közelében növekedni fog a zajterhelés, bár új elkerülőutak építése a zajszennyezés mérséklését hozhatja az érintett településeken.
----	--

4.2.6 Biológiai sokféleségre, vörös listás fajokra, vad élőhelyekre gyakorolt hatás, valamint „akadályozó hatás”

⁴Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy bár az elkerülőutak csökkentik a zajszennyezést, új határokat képeznek a vadon élő állatok számára.

4.2.6.1 Állapot

A régió biodiverzitásának állapota viszonylag kiegyensúlyozott, köszönhetően a védett területek viszonylag magas arányának és a felelős szervezetek megőrzési és védelmi tevékenységeinek.

Az IUCN⁵ szerint a nyugat-dunántúli régióban egy súlyosan veszélyeztetett és négy veszélyeztetett faj él. További egy súlyosan veszélyeztetett és egy veszélyeztetett vándormadár faj fordul elő rendszeresen.

osztályozás	tudományos név	magyar elnevezés	populációs trend
súlyosan veszélyeztetett fajok	Numenius tenuirostris	Vékonycsőrű póling	csökken
	Pyrus magyarica	Magyar vadkörte	állandó
veszélyeztetett fajok	Alburnus sarmaticus	Állas kűsz	ismeretlen
	Falco cherrug	Kerecsensólyom	csökken
	Hucho hucho	Dunai galóca	ismeretlen
	Melanitta fusca	Füstös réce	csökken
	Unio crassus	Tompa folyamkagyló	ismeretlen

11 táblázat: Veszélyeztetett és súlyosan veszélyeztetett fajok

A régió további 24-26 faja rendelkezik „sebezhető faj” besorolással; a populáció pedig minden esetben vagy csökken vagy ismeretlen.

A biológiai sokféleség tekintetében különböző párhuzamosan zajló folyamatoknak lehetünk szemtanúi. A mezőgazdasági területeken élő madárpopulációk biológiai sokfélesége a 2004-es uniós csatlakozás óta folyamatosan csökken, mivel az uniós támogatások intenzívebb gazdálkodáshoz vezettek. A mezei pacsirták száma (*Alauda arvensis*) például drasztikusan lecsökkent. A csökkenés alacsonyabb mértékű, ha biomezőgazdasági gazdálkodás zajlik⁶.

Ezzel párhuzamosan az erdei fajok és nagyobb ragadozó madarak populációja is növekedett 2004 óta. A parlagi sas (*Aquila heliaca*) egyedeinek száma például az 1974-es 16 párról 2012-re 140 párra emelkedett. A rétisas (*Haliaeetus albicilla*) párok száma már eléri a 250-et.

A vadvilági élőhelyeket általánosan szemlélve elmondható, hogy az összes emberi tevékenység hatással lehet rájuk. Ebből a szempontból az összes emberi tevékenységeket korlátozni kellene a lehetséges hatások csökkentése érdekében. A kérdés reális szemléletkor a következő vadvilági

⁵ Lásd: www.iucnredlist.org/search

⁶ Magyar Madártani Egyesület, Mindennapi Madaraink Monitoringja <http://www.mme.hu/mindennapi-madaraink-monitoringja-mmm>

élőhelyek számítanak a leginkább sebezhetőnek és igényelnek különös figyelmet: erdők, mezők, rétek és nádasok.

A jog által védett területeken belül elhelyezkedő vadvilági élőhelyeknek viszonylag biztonságos feltételekkel rendelkeznek; a magyarországi felelős hatóságok gondoskodnak az esetleges hatások lehető legnagyobb mértékű enyhítése érdekében. Védelemmel nem rendelkező vadvilági élőhelyek sokkal inkább kiszolgáltatott helyzetben vannak, ugyanis nem állnak jogszabályi védelem alatt és nagyon gyakran áldozatul esnek az emberi jólétnek. A hatások gyakran nagyon nehezen ragadhatók meg, szubjektívek és nem vagy csak alig számszerűsíthetőek: a fény-, a szag-, a hő-, a levegő- és zajterhelés aggasztó feltételeket emelnek.

A korlát – meghatározás szerint olyan megfogható (pl. közút, szélérőmű) vagy megfoghatatlan (pl. sugárzás, infrahang) zavaró tényező, amely egyes fajok egyedeinek vagy populációinak mozgását, keveredését vagy kereszteződését akadályozza. Napjaink társadalma ennél fogva valamennyi építményével korlátokat emel a természeti fajok elé.

A korlátok leépítése vagy továbbiak emelésének megállítása természetesen lehetetlen. A számuk csökkentésére tett erőfeszítés, valamint a továbbiaknak fokozott óvatossággal és körültekintéssel való emelése ökológiai szempontból elengedhetetlen.

A nyugat-dunántúli korlátok csökkentésére határozott törekvések vannak:

- a Fertő-tó magyarországi partján és az Őrség egyes részein békaalagutakat létesítettek;
- a szabályozási környezet változása után az újabb gyorsforgalmi utak és autópályák az már csak békaalagutakkal és vadállat-átkelőkkal épülhetnek ott ahol ez ökológiai szempontból indokolt, a vadvilágra gyakorolt korlátozó hatás minimalizálása érdekében;
- hallépcsőket létesítettek a Rábán és a Dunán a keresztirányú létesítmények révén fellépő korlátozó hatás enyhítése érdekében.

4.2.6.2 Trend

-	A fent említett erőfeszítések ellenére az élet a mindennapokban, valamint napjaink gazdasága folyamatosan aláássák azokat, rontva a vadvilág feltételeit. A tevékenységek el-lensúlyozása a kedvezőtlen hatásokat legfeljebb csak csökkenteni tudja.
---	--

4.2.7 Erdők állapotára gyakorolt hatás

4.2.7.1 Állapot

Magyarországon az elmúlt tizenöt évben az erdőterületek növekedése volt tapasztalható, a 2000 és 2012 közötti növekedés 7,8%-os volt. A nyugat-dunántúli régióban az erdőterületekkel való lefedettség aránya 27% feletti – ami magasabb, mint az országos átlag (20,5%) – és mindez 32% Zala megyében és 21% Győr-Moson-Sopron megyében.

Vas és Zala megyében az állami és magántulajdonban levő erdőterületek aránya megközelítőleg 50-50%, Győr-Moson-Sopron megyében az állami tulajdon aránya 70%.

Funkciójuk vonatkozásában az összes erdőterület 59%-a gazdasági hasznosítású, 34%-uk megelőzői funkciókat szolgál (természet-, tájkép-, talajvédelem, vízgazdálkodás, stb.). Az erdőterületek 42%-a esik valamilyen védelem alá. A védelem eredményeként a száz évnél idősebb fák egyedeinek száma növekszik, 2013-ban 12,5%-ot ért el. A nemzeti erdőprogram célja, hogy telepítések révén 2015-re 25%-os erdővel való lefedettséget érjen el.

A felelős hatóságok és az erdészetek megőrzésre és pótlásra irányuló tevékenységeket végeznek. Az elmúlt évtizedekben sokat változott az erdőkhöz való viszonyulás, az inkább gazdasági megfontolások által vezérelt tarvágást felváltotta a szelektív vágás vagy a fokozatos megújító vágás, mindez pedig sokkal nagyobb mértékben járul hozzá az ökológiai szempontú erdőgazdálkodáshoz.

Az erdők állapota azonban nem tökéletes. Az aszályos időszakok, az éghajlatváltozás, az invazív növény- és állatfajok terjedése mind hozzájárulnak a fák állapotának romlásához. Különösen érintettek a Magyarországon nem őshonos fenyők állománya.

A magyarországi erdőállomány 85,1%-a lombos, 14,9%-a tűlevelű. Az erdőterületeknek csak az 57%-át teszik ki Magyarországon őshonos fák, 43%-uk „idegen eredetű” (akácok, fenyvesek vagy termesztett fajok). A fák számát tekintve 68%-uk őshonos, 32%-uk nem őshonos.

Magyarország számára aktuális kérdés az EB akáckorlátozásról szóló rendelettervezet, mivel az akác ártalmas invazív fajnak tekintendő, ugyanakkor Magyarországon jelenleg a legfontosabb mézadó és tűzifaforrás. A vita jelenleg is folyik, még a magyar döntéshozók és szakemberek között is.

4.2.7.2 Trend

0	Az erdők állapota javult 2004 óta, ami az erdei madarak számának és a faállomány növekedésére vezethető vissza. Ezt a kedvező hatást gyengíti az idegen fajok pusztulása, különösen a régió erdeinek fenyveseié. További invazív fajok betelepülése várható. Környezetvédelmi szempontból és összességében nézve az erdők állapota fejlesztés nélkül se romlani, se javulni nem fog.
---	--

4.2.8 Természetvédelmi területek állapota és fejlesztése

4.2.8.1 Állapot

Környezetvédelmi szempontból a régió területének megközelítőleg 10,8%-a – 120 913 hektár – esik jogszabályi védelem alá⁷. Három nemzeti park (Fertő-Hanság Nemzeti Park, Őrségi Nemzeti

⁷ Országos területi helyzetkép. VÁTI Kht. Budapest, 2007.

Park és – részben – a Balaton-felvidéki Nemzeti Park), 7 tájvédelmi körzet és 13 természetvédelmi terület helyezkedik el a régióban, a további Natura 2000 területek mellett.

Az alábbi térkép a régió védett területeit jeleníti meg: A nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek és a természetvédelmi területek zölddel, a Natura 2000 területek pedig lila színnel szerepelnek.

27. ábra: A nyugat-dunántúli régió védett területei⁸

A nemzeti parkok és a környezetvédelemmel foglalkozó hatóságok kiterjedt tevékenységeket végeztek az elmúlt 20 évben a védelem, helyreállítás, megőrzés területén – gyakran egymással együttműködésben. Az uniós támogatások nagyban segítették ezeket a tevékenységeket, és a védett területek jó és javuló állapotát eredményezték.

Azonban visszaélésekkel is lehet találkozni a régióban, mint például nagyarányú intenzív mezőgazdasággal az Őrségi Nemzeti Park területén 2011-ben, ami vélhetően egy külföldi gazdálkodó tájékozatlanságából eredt.

4.2.8.2 Trend

+	Az Európai Unió legutóbbi pénzügyi ciklusa során a nemzeti parkok az elmúlt huszonöt év fejlesztéseit messze meghaladó fejlesztéseket tudtak véghezvinni. Mindez a védett területek környezeti állapotának fokozódó javulásához vezetett. A jelenlegi feltételezések szerint a romló éghajlati körülmények nem fogják semlegesíteni a programozási időszak kedvező hatását, a trend pedig pozitív marad.
---	--

4.2.9 Veszélyzóna-tervezés állapota és hatása a természeti veszélyeknek kitett régiók számára/területére

4.2.9.1 Állapot

A nyugat-dunántúli régióra leselkedő főbb veszélyforrások a víz, a szél és a hó.

A víz által okozott problémák különböző formában jelentkezhetnek: árvíz, belvíz és talajvíz. Árvízre az összes felszíni vízfolyás esetében lehet számítani, a múlt évben (2013) a dunai árvíz jelentett szélsőséges problémát. A Rába, Mura és a Zala árvizei rendszeres problémát jelentenek a lakosságnak és a hatóságoknak egyaránt. A veszélyes helyzetre való felkészülés megsegítése érdekében az elmúlt öt évben sor került a Rábát és a Murát érintő árvíz-előrejelzési rendszerek⁹ telepítésére,

⁸A térkép a <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm> honlap alapján és a szerzők módosításaival készült

⁹ Lásd: <http://www2.nyuduvizig.hu/?m=245> és <http://www2.nyuduvizig.hu/?m=246>.

helyszíni árvízvédelmi intézkedésekkel együtt. Mindkét előrejelzési rendszer jól működik és a továbbiakban is fenntartandó.

A szél és a hő – utóbbi inkább nagyobb városokban – eddig még nem okoztak komolyabb problémákat; ezek jövőbeli veszélyforrások. Az éghajlatváltozás változékonyabb időjárást, nagyobb hőmérsékleti különbségeket, erősebb szeleket és kevesebb, szórványosabban hulló esőt hoz magával.

4.2.9.2 Trend

0-	Az éghajlatváltozás változékonyabb időjárást, nagyobb hőmérsékleti különbségeket, erősebb szeleket és kevesebb, szórványosabban hulló esőt hoz magával. A veszélyzónatervezésnek és a környezetvédelemmel foglalkozó hatóságoknak fel kell készülniük a szokatlan időjárási körülményekre.
----	--

4.2.10 Hulladékmennyiség hatása

4.2.10.1 Állapot

A 2006-2012-es évek vizsgálata során a hulladékmennyiség folyamatos csökkenésének lehetünk tanúi a Nyugat-Dunántúlon¹⁰.

A szilárdhulladék (háztartási, közösségi, ipari) teljes mennyisége 34,9%-kal csökkent, egyenlő mértékű csökkenést mutatva (átlagosan 5,82 százalékpontot évente). Az egy főre jutó hulladékmennyiség 2006-ban 514,2 kg volt, azonban ez 2012-re 334,8 kg-ra csökkent. A folyékony hulladék még ennél is nagyobb mértékű csökkenést mutat: A 2006-os 45,5%-ról 2012-re évi 7,5 százalékponttal csökkent (bár az utóbbi inkább az áremelkedésnek tudható be, és jogellenes lerakodásból származik).

A szelektív hulladékgyűjtés aránya növekszik, bár a 2000-es évek gyors növekedése után a mennyiség enyhén csökken. A 2006-os 7%-ról 2011-re 13%-ra emelkedett, illetve mind mennyiség és részarány tekintetében enyhén csökkent 2012-re.

A veszélyes hulladékok begyűjtése még nem tekinthető a régióban mindenhol megoldottnak. A kisebb településeken – ahol nem került sor a rendszeres begyűjtés megszervezésére – a veszélyes hulladék gyakran egyszerűen a talajba kerül és így potenciális talaj- és talajvízszennyezést jelent.

4.2.10.2 Trend

0	2014-től kezdődően a hulladéklerakási díjak a lerakott hulladékmennyiség csökkenését, illetve az újra felhasznált hulladékmennyiség növekedését eredményezik. Ezzel egy időben a „szennyező fizet” elv alkalmazása ösztönzi a gyártókat és a kereskedőket a csomagolóanyag mennyiségének csökkentésére. A növekedő GDP által okozott növekvő fo-
---	--

10 <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=UR>

	gyasztás a hulladékmennyiség enyhe növekedéséhez vezethet, ezért a trend eredménye kiegyenlítettnek tűnhet.
--	---

4.2.11 Megújuló és fosszilis nyersanyagok használata

4.2.11.1 Állapot

Magyarországon sajnos nincsen adatnyilvántartás az országos nyersanyag-felhasználás mennyiségéről, csak folyó áron. A forintban megjelenített adatok euróra történő átváltása az inkább ingadozónak tekinthető árfolyam miatt további bizonytalanságot okozna. Ezért inkább a nyersanyagok értékének növekedési ütemét adjuk itt meg. 2007 és 2010 között az emelkedés 3,48%-os volt, a gazdasági válság ellenére is biztos növekedést mutatva.

4.2.11.2 Trend

-	A fellendülő GDP következtében a lakosság és a gazdaság fogyasztása emelkedni fog, ezáltal pedig a nyersanyagok és az erőforrások felhasználása is várhatóan növekedni fog, ami kedvezőtlen környezeti hatásokat eredményez. Azonban az újra felhasznált nyersanyagok mennyisége is növekszik, a hulladéklerakási díjak pedig arra ösztönzik a hulladékok tulajdonosait, hogy azt újra felhasználják illetve újrahasznosítsák. Az emelkedő mennyiség miatt azonban a teljes hatás enyhén negatív.
---	---

4.2.12 Megújuló energia használata és részaránya az energiamixben

4.2.12.1 Állapot

A kitűzött cél az, hogy 2020-ra a megújuló energia részaránya elérje a 14,65%-ot¹¹, bár a 28/2009/EU irányelv 13%-ot állapít meg Magyarország számára. A jelenlegi helyzet azonban nem kedvező: az áramtermelésben a megújuló energiák részaránya csupán 8%. A megújuló energiának a teljes energiafogyasztásból kivett részarányát mutató megbízható adatok nehezen fellelhetők, mivel a lakosság széles körben használ tűzifát, de erről gyakran nem számolnak be a hivatalos adatnyilvántartások.

Nyugat-Dunántúl földrajzi és éghajlati adottságai lehetővé teszik a megújuló energia számos típusának alkalmazását: a nap, szél, geotermikus, termikus és biogén energiák a leginkább költséghatékonyak. A Magyar Tudományos Akadémia tanulmánya szerint Magyarország megújuló energiát illető potenciálja 2,5-szerese az éves energiafogyasztásnak, 2 6 PJ/év 1 100 PJ/évvel szemben. Ezen adatok alapján tanácsos lenne ezek felé az energiaforrások felé fordulni.

Magyarországon sem a jogszabályi környezet sem a társadalmi elfogadottság és tudatosság nem kedvez és segít kellőképpen a megújuló energiatermelés és -használat előmozdításának.

¹¹Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020

4.2.12.2 Trend

+	A megújuló energiaforrások használatának szükségessége egyre inkább jelentősebbé válik az összes gazdasági ágazatban. A költségek csökkentése olyan új befektetéseket eredményezett, amelyek növekvő mennyiségű energiát állítanak elő. A régió energiafelhasználásának csökkenésével növekedett a megújuló energiák részaránya. Ez a folyamat akkor is folytatódni fog, ha az energiafogyasztás ismét növekedni kezd.
---	--

4.2.13 Energiafogyasztás

4.2.13.1 Állapot

Magyarországon sajnálatos módon nincsen az energiafogyasztásra irányuló regionális szintű adatgyűjtés, ezért csak az országos adatokra lehet támaszkodni¹². Az országos és regionális energetikai adatok mértékében nem várhatók magas különbségek.

Az ország elsődleges energiaigénye még mindig 1,22-szorosa az Európai Unió vásárlóerő-paritáson számított átlagának. Ez az arány két jelenséget takar: magas fokú energia-intenzitás és alacsony fokú egy főre jutó energiafelhasználás.

A magyarországi energiafelhasználás 1990 óta – 1995-96-os és 2005-2006-os enyhe emelkedések mellett – lassan csökken, 2006 óta a csökkenés állandó.

Magyarország nagymértékben függ az importált energiaforrásoktól, különösen a fosszilis forrásoktól. Az elmúlt 20 évben – bár az energiafelhasználás nem érte el az 1989-es szintet – az import mértéke az 1993-as 45%-ról majdnem 60%-ra emelkedett a 2000-es évek közepére. A gáz 80%-a Oroszországból érkezik csővezetéken keresztül, ami sebezhetővé teszi az országot. Az importált olaj részaránya alig alacsonyabb, és a szén az olyan energiaforrás, amelynek importaránya 50% alatt van, és ezzel párhuzamosan mennyisége rohamosan csökken.

4.2.13.2 Trend

-	A jelenlegi alacsony fokú energiahasználat a GDP-növekedés következtében várhatóan ismét emelkedni fog. A gazdasági és műszaki előrejelzések szerint a trend fennmarad, és 2020-ra eléri a válságot megelőző szintet.
---	---

4.2.14 Kulturális örökségre és tájképre gyakorolt hatás

4.2.14.1 Állapot

A természeti képződmények jelentősen meghatározzák a tájképet. Nyugat-Dunántúl nem rendelkezik kiemelkedő képződményekkel (magas dombok, kiemelkedően hagyományőrző falvak), a kiterjedt zalai erdősségek, a szemet gyönyörködtető vasi lankák és Győr-Moson-Sopron megye

¹²Nemzeti Energiastratégia 2030. Elérhető a következő honlapon:
<http://www.kormany.hu/download/4/f8/70000/Nemzeti%20Energiastrat%C3%A9gia%202030%20teljes%20v%C3%A1ltozat.pdf>

gondosan művelt földjei és folyópartjai a régióban mindenhol fellelhető kulturális emlékhelyekkel együtt egy vigyázott és harmonikus tájegység benyomását keltik. Természetesen nem lehet figyelmen kívül hagyni napjaink lenyomatait sem: a tájképhez hozzátartoznak az autópályák és a szélérőművek, illetve a vízesések és a mezők is.

A régióban 2 314 országos védelem alatt álló műemlék található, ami az ország összes műemlékének 17%-a. Ez különösen fontos akkor, ha figyelembe vesszük, hogy az ország két, leginkább érintetlenül megmaradt történelmi városa: Sopron és Kőszeg, valamint a két barokk város: Győr és Szombathely is a régióhoz tartoznak.

Szintén kiemelkedő jelentőségűek a következő műemlékek: Pannonhalmi Bencés Főapátság és Község, Fertőd, Körmend és Keszthely nemesi kastélyai, valamint az érintetlenül megmaradt lébényi és jáki középkori templomok - hogy csak a legnagyobbakat említsük. Magyarország nyolc világörökségi helyszínéből kettő a nyugat-dunántúli régióban található: az ezeréves Pannonhalmi Bencés Apátság és természeti környezete, valamint a Fertő/Neusiedlersee kultúrtáj.

Az uniós csatlakozás lehetővé tette a régió érintettjei, döntéshozói és a helyszínek tulajdonosai számára, hogy rekonstrukciós és bővítési tevékenységekbe fogjanak, amelyek révén gyakran új tartalommal ruházták fel a műemlékeket, és így a helyszíneket és a helytörténelmet közelebb hozhatták a látogatókhoz.

4.2.14.2 Trend

-	A közlekedéshez és iparhoz kapcsolódó futó fejlesztések, valamint a helyi vállalkozások várható fejlesztései és az épületek ETE-programon kívüli energetikai rekonstrukciója várhatóan károsítani fogja a táj- és városképet. A kiemelt kulturális örökségi egységek helyzete javulni fog, de el fognak apadni a tulajdonosok fejlesztési forrásai, így a jövőben a helyzet enyhe romlásával kell számolni.
---	---

4.2.15 Mobilitás helyzete

4.2.15.1 Állapot

A mobilitás tekintetében a régió változatos képet mutat.

Győr-Moson-Sopron megye nagy része jó összeköttetésekkel rendelkezik környezetével, a közúton (M1 autópálya), vasúton (432 km) és vízi úton gyorsan elérhető Magyarország többi részéről, de Ausztriából, Szlovákiából sőt Németországból is. A bécsi és pozsonyi repülőterek egy órá s távolságra vannak.

Vas és Zala megyék azonban sokkal kevésbé elérhetőek. Dél-Zala rendelkezik a Horvátországba vezető M7 autópálya közelségének előnyeivel, de Zala északi része és Vas megye már több, mint 30 perces távolságra esnek az autópályáktól, egyes esetekben akár 90 percre is (pl. Szombathely

és Szentgotthárd térsége). Az M86 gyorsforgalmi út befejezése 2016-tól le fogja rövidíteni ezt az időt, segítve a nemzetközi fuvarozást is.

A vasútvonalak mindkét megyét (453 és 291 km) átszelik, de nincsenek vízi utak, és csak egy kisebb reptér – Sármellék, a Balaton közelében – szolgálja ki a személy- és teherautós forgalmat. Zalaegerszeg szeretné a kis Andrásida repteret nagyobb repülőgépek fogadására is alkalmassá tenni.

Az osztrák és szlovén határszakaszok mentén az elmúlt 15 év az ötven évig lezárt utak ismételt megnyitásával – és gyakran felújításával – számos változást hozott, és így lehetővé tette, hogy a határ mentén élő lakosság személyes és gazdasági kapcsolatokat alakíthasson ki illetve eleveníthessen fel. Az osztrák S31 gyorsforgalmi út révén Bécs gyorsan elérhető Szombathelyről, de a magyar fél részéről nem mutatkozik szándék az út magyar oldali folytatásának megépítésére.

A régiót két Páneurópai folyosó szeli át: a IV. számú (Nürnberg-Isztambul, Győrön és Budapesten keresztül) és a V. számú (Velence-Kijev, Zágrábon és Budapesten keresztül). További fontos észak-déli irányú teher- és személyforgalmi folyók is áthaladnak a régióban.

A motoros járművek tekintetében a régió viszonylag jól felszereltnek tekinthető. Lassan de folyamatosan emelkedik a használatban levő személygépkocsik száma, a 2006-os 1 000 főre jutó 304 darabról a 2013-as 336-ra. A személygépkocsik átlagos életkora kevesebb, mint 13 év, és ez is folyamatosan növekszik: a 2006-os 10,16 évről a 2013, az 12,72 évre. Az utóbbi folyamat inkább kedvezőtlennek tekinthető, révén az idősebb személygépkocsik több kedvezőtlen környezeti hatással járnak¹³.

4.2.15.2 Trend

-	A mobilitás a GDP-vel párhuzamosan növekedni fog a 2008-as visszaesést követően, aminek eredményeképpen ismételten növekedni fog a motorizáció. Az új személygépkocsik értékesítése várhatóan ismételten növekedni fog, az importált használt személygépkocsiké pedig csökkenni, így a személygépkocsik átlagos életkora lassan elkezdhet csökkenni. A motorizáció mértéke és a kibocsátás mennyisége enyhe emelkedést fog mutatni a programidőszak alatt.
---	--

4.2.16 Környezetbarát mobilitás megvalósításához szükséges infrastruktúra minősége

4.2.16.1 Állapot

A magyarországi infrastruktúrafejlesztés az uniós csatlakozást követően kifejezetten a környezetbarát mobilitási infrastruktúrára összpontosított.

¹³<http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=ODE>

http://www.mge.hu/page.php?pid=21&valid_from_search=all&types_search=all&keywords_search=all&IID=hu

A nyugat-dunántúli kerékpárutak hossza 350 kilométer fölé emelkedett (tudni kell azonban, hogy számos olyan alsóbbrendű út van, amelyeken a csekély forgalomnak köszönhetően ugyanolyan biztonságosnak tekinthető, mint a külön kerékpárutakon). Az alábbi térkép mutatja meg a nyugat-dunántúli úthálózat kerékpározásra (is) alkalmas részeit; a kerékpárutakat és az alsóbbrendű utakat.

28. ábra: Kerékpárutak a Nyugat-Dunántúlon

A vasúti közlekedés villamosítottságát illetően Nyugat-Dunántúl hosszú ideje lemaradásban van más régiókkal szemben. Ellenben 2000 óta az országban csak a Nyugat-Dunántúlon végeztek vasút villamosítást, ami a villamosított vasútvonal-hálózat ugrásszerű bővülését eredményezte. E fejlesztésekre az intermodális állomások korszerűsítésével, új elektromos motorvonatok üzembe helyezésével, kényelmesebb és felhasználóbarátabb ügyfélszolgálat kialakításával együtt került sor.

A régió legtöbb városában végrehajtott integrált városfejlesztési projektek keretében sor került új kerékpárutak kialakítására, új kerékpártárolók építésére illetve a korábbiak korszerűsítésére. Ezen túlmenően pedig sor került még Győrben egy közösségi kerékpárbérlési rendszer elindítására is.

Bár csak elszórtan fordulnak elő elektromos személygépkocsik a régió útjain, mostanra már hat darab töltőállomás is üzemel a régióban: négy Győr-Moson-Sopron megyében és kettő Zala megyében.

4.2.16.2 Trend

++	A kerékpárutak hosszának folyamatos emelkedése, a városfejlesztési építkezésekhez (pl. Győr) kapcsolódóan létesülő kerékpártárolók és közösségi kerékpárbérlési rendszerek, továbbá a nemzeti közlekedési szabályozás kerékpárosok szempontjából kedvező változásai, illetve a villamosított vasútvonal-hálózat bővülése mind nagyban hozzájárulnak a környezetbarát infrastruktúrafejlesztéshez.
----	---

5 VALÓSZÍNŰSÍTHETŐ JELENTŐS HATÁSOK VIZSGÁLATA

A szakértők a kiindulási állapot és a program végrehajtása nélküli trendek alapján mérték fel a program környezeti hatását.

Mivel a felméréshez – értelemszerűen – nem állnak rendelkezésre konkrét projektadatok, a felmérés csak általános megállapításokat tesz. Amint azt a módszertani fejezetben is szerepelt, a környezeti hatások osztályozása a program végrehajtása nélküli trendre vonatkozik – nem pedig a kiindulási helyzettel vagy eltérő időponttal vagy állapottal való összehasonlításra.

A következő fejezet külön tárgyalja az egyes befektetési prioritásokat, a felülvizsgálat végrehajtási módjának kifejtésével együtt. A Magyarországra és az Ausztriára vonatkozó eredmények értékelése egyes esetekben megegyezik, más esetekben pedig az áttekintésnek eltérő következtetései vannak.

Általánosságban azonban megjegyzendő, hogy a projekt átfogó értékelése pozitív, a környezeti állapotok javítása pedig lehetséges. Mindez azonban csak akkor valósulhat meg, **ha a környezet-tudatosság hangsúlyt kap és a konkrét projektek pályáztatásaiban elvárásként jelenik meg!**

A 9.1 fejezet (Mellékelt osztályozási táblázat) tartalmazza az értékelés táblázatos összefoglalását.

5.1 3d: Együttműködési lehetőség KKV-k számára a növekedési és innovációs folyamatokban

<p>1) A KKV-k kutatási & innovációs együttműködési kapacitásainak bővítése, összpontosítva a nemzetközi szinten is versenyképes helyi termékek kialakítására.</p> <p>2) A gazdaságfejlesztéssel foglalkozó közvetítő szervezetek által nyújtott szolgáltatások hatékonyságának növelése a régió KKV-inak nemzetközi szinten is versenyképes helyi termékek kialakítására, gyártására és forgalmazására vonatkozó kapacitásainak támogatása érdekében.</p>				
MUTATÓK	kockázatok, megjegyzések			kockázatok * : alacsony ** : közepes *** : magas
	Amennyiben a támogatott innováció energiatakarékossághoz kapcsolódik és éghajlatbarát, akkor a hatás pozitív. Amennyiben nem, akkor az OP-nek várhatóan szintén negatív hatásai lesznek.			a hatás mértéke a hatás valószínűsége
Földhasználat, talaj-elzáródás	AT HU	-	A projekt kezdeményezéseiből adódóan esetlegesen létesülő kereskedelmi létesítmények következtében a talajelzáródás enyhe növekedése várható a zero lehetőséghez képest. <i>E fókusz megfogalmazásakor javasolt az erőforrás-takarékos projektek előnyben részesítése.</i>	* *
Levegőbe történő kibocsátás ÜHG-kibocsátás nélkül, éghajlatra gyakorolt hatás	AT	-	A zero lehetőséggel viszonyítva nem várható közvetlen káros hatások. Másodlagosan jelentkező káros hatások előfordulhatnak az intenzívebb kölcsönhatásokból adódó fokozottabb forgalom következtében.	* *
	HU	-	A fokozott forgalom másodlagos mellékhatásként hozzájárulhat a levegőbe történő kibocsátás növekedéséhez.	* *
Korlátozó hatásokból eredő hatás	AT HU	0 -	A zero lehetőséggel viszonyítva nem lehet közvetlen beavatkozásra számítani. Másodlagos károsodások előfordulhatnak akkor, amikor a célkitűzések teljesítése érdekében új közlekedési csatlakozási vonalak megnyitására kerül sor.	* *
A természeti veszélyeknek kitett régiók számára/területére mért hatás	AT HU	0	A tematikus célkitűzésekben leírtak alapján nem valószínűsíthető a zero opció felüli további veszélyforrás megjelenése. Az új infrastruktúrák és épületek abban az esetben jelenthetnek ilyen veszélyforrást, ha különös veszélynek kitett övezetekben létesülnek.	
Veszélyzóna-tervezés állapota	AT HU	0	A tematikus célkitűzésekben leírtak alapján a védett területek károsodása nem várható a zero opcióban foglaltakhoz képest. A KKV-k szoros technikai orientációjától jobb együttműködés várható a veszélyzóna-kijelölésben és -tervezésben.	* *
Hulladékmennyiség hatása	AT	-	A közvetlen és közvetett erőforrás-felhasználás emelkedéséből adódóan a hulladékmennyiség enyhe növekedése várható.	* **
	HU	-	Az innováció fokozhatja a hulladéktermelődést. A mutatószámoknak korlátozniuk kell a hulladékmennyiséget, lehetőség szerint nullára vagy maximális hulladék-újrahasznosításra.	* *
Megújuló és fosszilis nyersanyagok használata	AT HU	0-	Az innováció és a gyártásfejlesztés következtében enyhén emelkedni fog a nyersanyag-felhasználás. A mutatóknak támogatniuk kell a megújuló/újrahasznosított nyersanyagok felhasználását.	* *

Megújuló energia használata és részaránya az energiamixben	AT	0+	A közvetlen és közvetett erőforrás-felhasználás emelkedéséből adódóan az energiafogyasztás enyhe növekedése várható. Mivel a program a megújuló energiára összpontosít, a negatív hatások és a pozitív másodlagos hatások kioltják egymást.	* *
	HU	0+	Növekedésre csak akkor lehet számítani, ha a program elvárásaként fo-	* *

			galmazza meg a megújuló energia felhasználását. <i>A megújuló energia felhasználásának vagy a felhasználás fokozásának meg kell jelennie a kiválasztható horizontális vállalatok között.</i>		
Energiafogyasztás	AT HU	-	A KKV-k közötti együttműködés kialakításakor és a termékek előállításakor fellépő nagyobb energiakereslet következtében közvetlenül és közvetve egyaránt az energiafogyasztás emelkedésére lehet számítani.	*	*
Mobilitás helyzete	AT HU	0	Elsődleges hatások nincsenek. A program által megcélzott KKV-k műszaki jellemzői miatt a mobilitás tekintetében kedvező másodlagos hatások jelentkezhetnek		
Környezetbarát mobilitás megvalósításához szükséges infrastruktúra minősége	AT HU	0	Elsődleges hatások nincsenek. A program által megcélzott KKV-k műszaki jellemzői miatt a környezetbarát mobilitás tekintetében kedvező másodlagos hatások jelentkezhetnek		
A hatások összegződése	AT HU	0	A hatások összegződése várhatóan nem eredményez pozitív vagy negatív eredő hatást.		
A hatások kölcsönhatása	AT HU	0	A hatások kölcsönhatásának eredő pozitív vagy negatív hatás nem várható.		

5.2 6c Kulturális és természeti örökség védelme, előmozdítása és fejlesztése

1 A természeti és kulturális erőforrások védelmének, előmozdításának és fejlesztésének közös megközelítéseken keresztüli és fenntartható javítása.

MUTATÓK		kockázatok, megjegyzések		kockázatok * : alacsony ** : közepes *** : magas	
		Általános megjegyzések: Mivel a befektetési prioritás céljai igencsak természetbarátnak nevezhetők, a végrehajtás szinte semmilyen kockázattal nem jár a jövőre nézve. Túlnyomórészt csak ajánlásokat fogalmazunk meg.		a hatás mértéke	a hatás valószínűsége
Földhasználat, talajelzáródás	AT HU	0	A kísérleti beruházások és a program végrehajtásának másodlagos eredményei növelhetik a talajelzáródást. Ennek korlátozására korlátozó intézkedést kell hozni: pl. kizárólag útfelújítás, az eredeti területre korlátozódó épület-felújítás, stb.	*	*
Tájképre gyakorolt hatások	AT	0 +	A fennálló helyzet különböző: Ausztriában jobb áll a természeti és kulturális örökség állapota, ezért komolyabb hatás nem várható. Csak a tájképváltoztató hatással nem járó projektek támogatandók. A természeti elemekben (fák, zöld felületek, stb.) bekövetkező veszteséget pótolni kell.	*	*
	HU	+	Csak a tájképváltoztató hatással nem járó projektek támogatandók. A természeti elemekben (fák, zöld felületek, stb.) bekövetkező veszteséget pótolni kell. Az épületek és a kultúrtájak helyreállítása javíthatja a tájképet.	*	**
Biológiai sokféleségre, vörös listás fajokra gyakorolt hatás	AT HU	+	Mivel a tematikus célkitűzés célja a természeti örökség megőrzése és fejlesztése, ezért a megfelelő kezdeményezések támogatásától pozitív hatás várható a vörös listás fajok tekintetében.	*	*
Erdők állapotára gyakorolt hatás	AT HU	0 +	Negatív hatás nem várható. Pozitív hatások jelentkezhetnek a nemzeti parkok, természetvédelmi parkok közötti együttműködésben, ha sor kerül az erdők biológiai sokféleségére vonatkozó projektek előmozdítására.	*	*
Természetvédelmi területek állapota és fejlesztése	AT	++	Mivel a tematikus célkitűzés célja a természeti örökség megőrzése és fejlesztése, ezért a megfelelő kezdeményezések támogatásától pozitív hatás várható.	**	**
	HU	++	A természetvédelmi területeken kivitelezett kulturális örökséghez kapcsolódó beruházásokat csak fokozott körülmények és ellenőrzés mellett szabad támogatni.	**	**
Korlátozó hatásokból eredő hatás	AT HU	0 +	A program megfogalmazásakor a meglévő korlátok leépítésének hatásaira hangsúlyt kell fektetni. Ebben az esetben lehetővé válnak a pozitív hatások.	**	*
Vadvilági élőhelyekre gyakorolt hatások	AT HU	+	Mivel a tematikus célkitűzés célja a természeti örökség megőrzése és fejlesztése, ezért a megfelelő kezdeményezések támogatásától pozitív hatás várható a vadvilági élőhelyek tekintetében.	**	**
Hulladékmennyiség hatása	AT HU	0 +	Lehetővé válnak a pozitív hatások ha sor kerül a tudatosság fokozására irányuló megfelelő kezdeményezések bevezetésére. A kulturális és természeti örökség fejlesztése minden állampolgár	*	*

			ügye – csak akkor lehet fejleszteni a kultúrát és természetet, ha a közösség ismeri saját örökségét. A tájkép szeméttel való tele-szórása éppen ellentétes hatást vált ki. Ezért kezdeményezéseket kell kidolgozni.		
Megújuló és fosszilis nyersanyagok használata	AT HU	0	Előnyben kell részesíteni a használt-újrahasznosított anyagok felhasználását (PR-kommunikáció, kiadványok, stb.)		
Megújuló energia használata és részaránya az energiamixben	AT HU	0	Lehetőség szerint a megújuló energiák felhasználását és a megújuló energiaforrások létesítését kell előnyben részesíteni.		
Energiafogyasztás	AT HU	0 -	A magas energiafogyasztással járó projekteket (mint például a szállodák, luxusszállások, éttermek, idegenforgalmi központok - különösen a hegyvidékeken) kerülni kell!	**	*
Kulturális örökségre gyakorolt hatások	AT HU	++	Mivel a tematikus célkitűzés célja a kulturális örökség megőrzése és fejlesztése, ezért a megfelelő kezdeményezések támogatásától pozitív hatás várható.	**	**
A hatások összegződése	AT HU	+	A befektetési prioritás céljai a pozitív hatások összegzése alapján pozitív eredményt jeleznek előre	*	*
A hatások kölcsönhatása	AT	0			
	HU	0			

5.3 6d Biológiai sokféleség védelme és helyreállítása, talajvédelem és – helyreállítás, ökoszisztéma szolgáltatások, köztük a NATURA 2000 és zöld infrastruktúrák előmozdítása

1 A tájkép és az ökoszisztémák ökológiai stabilitásának és megújuló képességének javítása				
MUTATÓK			kockázatok, megjegyzések	kockázatok * : alacsony ** : közepes *** : magas
			Általános megjegyzések: Mivel a befektetési prioritás céljai nagymértékben hozzájárulnak a fenntarthatósághoz, ezért alapvetően nincsenek negatív hatások és kockázatok nem várhatók. A pozitív hatásokhoz képest elenyésző a kutatók és a szakemberek intenzívebb közlekedéséből eredő ÜHG-kibocsátás enyhe növekedése.	a hatás mértéke
				a hatás valószínűsége
Földhasználat, talajelzáródás	AT HU	+	A területhasználat visszafogására irányuló intézkedések kidolgozása lassíthatja a jelenlegi trendet, de csak akkor lehetnek hatásosak, ha a tematikus célkitűzések leírása szerint hajtják végre őket.	*
Talajminőségre gyakorolt hatás	AT HU	0 +	Az ökoszisztéma stabilizálására irányuló összes intézkedés óvja és védelmezi a talajminőséget is.	*
Vízminőségre gyakorolt hatás	AT HU	0 +	Az ökoszisztéma stabilizálására irányuló összes intézkedés közvetlenül a vízminőséget is óvja és védelmezi.	*
Hidrológiára gyakorolt hatás	AT HU	0 +	Az ökoszisztéma stabilizálására irányuló összes intézkedés közvetlenül a hidrológiai rendszert is óvja és védelmezi.	*
Tájképre gyakorolt hatások	AT HU	+	Az adott TC keretében meghozott megfelelő intézkedések lelassíthatják a tájkép széttöredezésének és az értékes tájképelemek elhagyásának negatív trendjét.	*
Levegőbe történő kibocsátás ÜHG-kibocsátás nélkül, éghajlatra gyakorolt hatás	AT HU	0 +	A 2. fellépés (iii) pontja szerinti projektek megvalósításakor adódhatnak pozitív hatások, bár a hatásoknak nem lesz mérhető súlya.	
Biológiai sokféleségre, vörös listás fajokra gyakorolt hatás	AT HU	++	Az ökoszisztéma és a tájkép védelme javítani fog a biológiai sokféleség és a vörös listás fajok helyzetén.	**
Erdők állapotára gyakorolt hatás	AT HU	+	Az ökoszisztéma stabilizálására irányuló összes intézkedés hozzájárul az erdők állapotához is.	*
Természetvédelmi területek állapota és fejlesztése	AT HU	++	Az adott TC keretében végrehajtott megfelelő intézkedések javíthatják a védett területek állapotát, különösen a határon átnyúló projektek esetében.	**
Korlátozó hatásokból eredő hatás	AT HU	+	A TC megfelelő intézkedései csökkenthetik a korlátozó hatást, különösen ha a vízgazdálkodási hatóság a vadvilági élőhelyek rehabilitálására (vízi élőhelyek) irányuló projektekbe kezd. A meglévő fontos korlátok felszámolása azonban nem lehetséges, mivel csak kismértékű befektetések előirányzására került sor.	*
Vadvilági élőhelyekre gyakorolt hatások	AT HU	++	Az ökoszisztéma és a tájkép védelme javítani fog a vadvilági élőhelyek feltételein.	**

A természeti veszélyeknek kitett régiók számára/területére mért hatás	AT HU	+	A természeti ökoszisztémák védelme – különösen a vízhez kapcsolódó élőhelyek esetében – az árvízi helyzetek javításához is hozzájárul. Ez különösen a 6f / 2 projektcéllal összefüggő projektekre igaz. A természeti ökoszisztémák védelme természetesen többé-kevésbé csökkenti az olyan veszélyforrások jelentette fenyegetettséget, mint az árvizek és földcsuszamlások.	**	*
Veszélyzóna-tervezés állapota	AT HU	+	Az ökoszisztémák javításának területén végzett kétoldalú együttműködés a megfelelő tematikus alkalmazási körrel együtt javítani képes a veszélyzóna-tervezést (lásd a TC 6f / 2-t is).	**	*
Hulladékmennyiség hatása	AT HU	0 +	A 4. akció elérheti a hulladékmennyiség csökkentését.	*	*
Energiafogyasztás	AT HU	0 -	A projekt megvalósításához szükséges energiának megújuló forrásból kell származnia!		
Kulturális örökségre gyakorolt hatások	AT HU	0 +	A környezetvédelem a hagyományos mezőgazdasági módszerek fenntartását eredményezheti.	**	*
A hatások összegződése	AT HU	+	A program többi tematikus prioritásaival együttvéve (mobilitás, megújuló energiák és vízgazdálkodás), nagyon pozitív hatások jelentkeznek majd a projekttérségben.	**	**
A hatások kölcsönhatása	AT HU	+	A program többi tematikus prioritásaival együttvéve (mobilitás, megújuló energiák és vízgazdálkodás), pozitív hatások jelentkeznek majd a projekttérségben.	**	**

5.4 6f Innovatív technológiák előmozdítása a hatékonyabb környezetvédelemért és a fokozottabb erőforrás-hatékonyságért a hulladékgazdálkodásban, vízgazdálkodásban, talajvédelemben, valamint a levegőszennyezés csökkentése érdekében

1 A innovatív módszerek és technológiák szélesebb körben történő alkalmazása az energiahatékonyság fokozása érdekében (anyagélelciklus, megújuló energia, talajvédelem, levegőszennyezés)				
MUTATÓK			kockázatok, megjegyzések	kockázatok
				* : alacsony ** : közepes *** : magas a hatás mértéke a hatás valószínűsége
Földhasználat, talajelzárdás	AT HU	0	A kísérleti és bemutató infrastruktúra megvalósítása révén fokozódhat a talajelzárdás. A megújuló energiát előállító erőművek telepítése a hatóságokkal való gondos együttműködést kíván. Lehetőség van egy másodlagos pozitív trendre abban az esetben, ha hangsúlyt kap az erőforrások gondos felhasználása és a fenntartható technológiák kidolgozása is.	* *
Talajminőségre gyakorolt hatás	AT HU	0	A befektetési prioritás meghatározásából eredő jelentős pozitív vagy negatív hatás nem várható a talajminőség tekintetében. Lehetőség van egy másodlagos pozitív trendre abban az esetben, ha hangsúlyt kap az erőforrások gondos felhasználása is.	
Vízminőségre gyakorolt hatás	AT HU	0	A befektetési prioritás meghatározásából eredő jelentős pozitív vagy negatív hatás nem várható a vízminőség tekintetében. Lehetőség van egy másodlagos pozitív trendre abban az esetben, ha hangsúlyt kap az erőforrások gondos felhasználása is.	
Hidrológiára gyakorolt hatás	AT HU	0	A befektetési prioritás meghatározásából eredő jelentős pozitív vagy negatív hatás nem várható a hidrológia tekintetében. Lehetőség van egy másodlagos pozitív trendre abban az esetben, ha hangsúlyt kap az erőforrások gondos felhasználása is.	
Tájképre gyakorolt hatások	AT	0	A befektetési prioritás meghatározásából eredő jelentős pozitív vagy negatív hatás nem várható a tájkép tekintetében.	
	HU	-	A megújuló energiát előállító erőművek (szélenergia, napkollektorok) vagy a hulladékkezelési infrastruktúra telepítésének negatív tájképet érintő hatásai lehetnek. E létesítmények telepítésének támogatása csak a hatóságokkal való együttműködés és szigorú ellenőrzésük mellett javasolt.	* *
Levegőbe történő kibocsátás ÜHG-kibocsátás nélkül, éghajlatra gyakorolt hatás	AT HU	+	A befektetési prioritás közvetlen és közvetett hatásai a specifikus célkitűzések meghatározása következtében pozitív éghajlati hatással és a levegőbe történő kibocsátás csökkenésével járnak.	* *
Biológiai sokféleségre, vörös listás fajokra gyakorolt hatás	AT HU	0 +	Nagyon kicsi annak valószínűsége, hogy a 6f befektetési prioritás projekteinek negatív hatása lesz a biológiai sokféleség tekintetében. Pozitív közvetlen hatások jelentkezésére lehet számítani. A kísérleti projektek során közvetett hatásokra is lehet számítani, de csak akkor, ha az akciók és a Víz Keretirányelv összekapcsolására sor kerül.	

Erdők állapotára gyakorolt hatás	AT HU	0	Nagyon kicsi annak valószínűsége, hogy a 6f befektetési prioritás projekteinek hatása lesz az erdők állapota tekintetében.		
Természetvédelmi területek állapota és fejlesztése	AT HU	0 -	A kísérleti projektek és infrastruktúrák kerüljék el a természetvédelmi területeket.	*	*
Korlátozó hatásokból eredő hatás	AT HU	0 -	Az új infrastruktúrák ne szorítsák semmilyen korlátok közé a vadvilágot.	*	*
Hulladékmennyiség hatása	AT HU	+	A befektetési prioritás hangsúlyozása következtében pozitív hatások várhatók a vízgazdálkodás terén.	*	*
Megújuló és fosszilis nyersanyagok használata	AT HU	+	A befektetési prioritás hangsúlyozása következtében pozitív hatások várhatók a megújuló energiát előállító technológiák terén.	*	*
Megújuló energia használata és részaránya az energiamixben	AT HU	+	A befektetési prioritás hangsúlyozása következtében pozitív hatások várhatók a megújuló energiát előállító technológiák terén.		
Energiafogyasztás	AT HU	+	A befektetési prioritásnak az operatív program 1. akciója által adott leírása hangsúlyozza az irányítási tevékenységek fejlesztését az erőforrás-hatékonyság területén. Ennek következtében pozitív hatások várhatók. Mivel ez egy fontos jövőt illető kérdés, ezért ennek a pontnak a programozását még inkább hangsúlyozni kell.	*	*
A hatások összegződése	AT HU	+	A fentebb említett pozitív hatások eredője ismételt pozitív lesz.	**	**
A hatások kölcsönhatása	AT HU				

5.5 6f Innovatív technológiák előmozdítása a hatékonyabb környezetvédelemért és a fokozottabb erőforrás-hatékonyságért a hulladékgazdálkodásban, vízgazdálkodásban, talajvédelemben, valamint a levegőszennyezés csökkentése érdekében

2 Az együttműködés, valamint az innovatív és fenntartható intézkedések előmozdítása a vízgazdálkodás és a vízvédelem területén					
MUTATÓK		kockázatok, megjegyzések		kockázatok * : alacsony ** : közepes *** : magas	
		Az egyszerű vízgazdálkodási intézkedéseken túlmenően javasoljuk az ökológiai vízgazdálkodási intézkedések végrehajtásának hangsúlyozását.		a hatás mértéke	a hatás valószínűsége
Földhasználat, talajelzáródás	AT	0			
	HU	-	Csekély talajelzáródásra lehet számítani abban az esetben, ha a projekt megvalósulása során infrastruktúra (gátak, víztározók) is létesül.	*	*
Talajminőségre gyakorolt hatás	AT	0			
	HU	0+	A vízgazdálkodás és a szennyvízkezelés javíthatja a talajminőséget.	*	*
Vízminőségre gyakorolt hatás	AT	++	A befektetési prioritás leírásában kifejezetten megjelenik a vízgazdálkodásnak a Víz Keretirányelv szerinti fejlesztése. E tartalom pozitív hatásokat kell, hogy eredményezzen a vízminőséget, hidrológiát és a veszélyzóna-tervezést illetően. A program végrehajtása során különös figyelmet kap a talajvízbázis javítása és fejlesztése. A Környezetvédelmi Hivatal (Umweltbundesamt - UBA) szerint a következő területek és térségek talajvízbázisa áll megfigyelés alatt: Parndorferplatte, Seewinkel, Wulkatal, a Bécsi-medence déli része, Ikvatal, Rabnitz, és a Stremtal. Számos talajvíz-megfigyelő kutat érintenek az elnitratósodási kockázatok.	**	**
	HU	++	A szennyvízkezelés és a vízgazdálkodás jelentős vízminőségi hatásokkal járnak. Különös figyelmet érdemelnek a a Gyöngyös-patak és Kőszeg vízbázisának minősége.	*	**
Hidrológiára gyakorolt hatás	AT	++	E befektetési prioritás leírásában megjelenik a vízgazdálkodás fejlesztése és a Víz Keretirányelv. E tartalom pozitív hatásokat kell, hogy eredményezzen a vízminőséget, hidrológiát és a veszélyzóna-tervezést illetően. Ausztria dél-keleti részében valószínűsíthető a talajvíz-utánpótlás csökkenése (UBA, 2013), ezért ez a fókusz pont erre irányul.	**	**
	HU	++	A befektetési prioritás 6f pontjában foglalt tevékenységek végrehajtása jelentős hidrológiai hatással jár majd.	**	**
Biológiai sokféleségre, vörös listás fajokra gyakorolt hatás	AT HU	0	A vízbázisok jobb állapotának elérése által kifejtett pozitív hatások és az árvízvédelmi intézkedések esetlegesen negatív hatásainak együttes eredője a legrosszabb esetben is semleges. Az árvízvédelemnek fenntarthatónak kell lennie!		
Erdők állapotára gyakorolt hatás	AT HU	0+	Amennyiben a vízgazdálkodási intézkedések figyelembe veszik az ökológiai szempontokat és fenntarthatók, akkor az ártéri erdőkre gyakorolt hatások pozitívak lehetnek. Ellenkező esetben nincsen semmilyen hatás.	*	*
Természetvédelmi területek állapota	AT HU	0 +	A vízbázisok és a talajvizek jobb állapota hozzájárul a védett területek állapotának javulásához. De: egy ökológiai szempontokat figyelembe vevő	*	*

és fejlesztése			vízgazdálkodási intézkedés sem eredményezhet negatív hatást.		
Korlátozó hatásokból eredő hatás	AT HU	0 +	A tervezett intézkedések nem szabnak új korlátokat a vadvilágnak, továbbá csökkenthetik a folyókban jelen levő korlátokat (csatlakozások javítása).	*	*
Vadvilági élőhelyekre gyakorolt hatások	AT HU	0 +	A befektetési prioritás 6f pontjában említett intézkedéseknek eltérő hatásai lehetnek: a vadvilági élőhelyek tekintetében lehetnek pozitívak (természetes vízbázisok jobb állapota) és ezzel párhuzamosan negatívak (árvízvédelmi szilárdítási intézkedések telepítésére irányuló intézkedések) is. A vízgazdálkodási projekteknek fenntarthatónak és a természethez kapcsolódónak kell lenniük.		
A természeti veszélyeknek kitett régiók számára/területére mért hatás	AT HU	+	A specifikus célkitűzés kifejezett célja a vízgazdálkodás fejlesztése, a Víz Keretirányelv szerint. A megvalósítandó projektek pozitív hatásokat kell, hogy eredményezzenek a vízminőséget, hidrológiát és a veszélyzóna-tervezést illetően.	***	**
Veszélyzóna-tervezés állapota	AT HU	++	A befektetési prioritás leírásában a Víz Keretirányelv fejlesztése szerepel célként. E tartalom pozitív hatásokat kell, hogy eredményezzen a vízminőséget, hidrológiát és a veszélyzóna-tervezést illetően.	**	**
Hulladékmennyiség hatása	AT HU	0 +	A szennyvízkezeléshez kapcsolódó innovációk csökkentik a kezelendő hulladékmennyiséget.	*	*
Megújuló és fosszilis nyersanyagok használata	AT HU	0	Az összes befektetésnek a lehető legkevesebb és lehetőség szerint helyi anyagot kell felhasználnia.		
A hatások összegződése	AT HU	+	Szinte kizárólag pozitív hatások összegződése.	**	**
A hatások kölcsönhatása	AT HU	++	A 6. és a 11. operatív program együttes fellépése javítani fogja a környezetvédelemmel foglalkozó hatóságok közötti kommunikációt. Ezért pozitív hatásokra lehet számítani.	*	**

5.6 7b regionális mobilitás növelése

1 Határkeresztező csatlakozási pontok javítása és regionális központok elérhetősége					
MUTATÓK			kockázatok, megjegyzések	kockázatok * : alacsony ** : közepes *** : magas	
			Általános megjegyzésként hangsúlyozni szeretnénk azt, hogy bármely új út építése negatív hatásokkal jár a vizsgált természeti tényezők vonatkozásában. Ezért kifejezetten csak az utak felújítását és fejlesztését ajánljuk!	a hatás mértéke	a hatás valószínűsége
Földhasználat, talajelzárdás	AT HU	-	Ahogyan azt a befektetési prioritás leírásában is megemlíttük, kizárólag kisléptékű befektetések szerepelnek a tervekben, a hangsúly pedig a mobilitási szolgáltatások koordinációján, jelentős földterület-vesztés nem várható, főként a kisebb utak mentén található határátkelők újraindítása és kisebb infrastrukturális beruházások vannak napirenden. Azonban Az újonnan épülő közlekedési infrastruktúra szükségszerűen új földterületek bevonását is jelenti.	*	*
				*	**
Talajminőségre gyakorolt hatás	AT HU	0 -	Nem várható negatív hatás, amennyiben a tervezés és a végrehajtás körültekintő és természetbarát. A mobilitás növekedésével az utak menti talaj minősége romolhat.	*	*
Vízminőségre gyakorolt hatás	AT HU	0	<i>Nem várható negatív hatás, amennyiben a tervezés és a végrehajtás körültekintő és természetbarát!</i>		
Hidrológiára gyakorolt hatás					
Tájképre gyakorolt hatások					
Levegőbe történő kibocsátás ÜHG-kibocsátás nélkül, éghajlatra gyakorolt hatás	AT HU	-	Mivel a hangsúly a tömegközlekedés bővítésén és hatékonyságának növelésén van, ezért a kibocsátás csökkenése várható. A megnövekedett forgalom – még ha csak tömegközlekedés formájában is jelenik meg – növeli a kibocsátást, hacsak nem éppen az egyéni forgalmat helyettesíti.	*	**
Biológiai sokféleségre, vörös listás fajokra gyakorolt hatás	AT HU	0 -	A körültekintő és természetbarát tervezés megelőzheti a biológiai sokféleséget érő negatív hatásokat. Csupán kisléptékű beruházások szerepelnek a tervek között, ezért csak kisebbrendű közvetlen vagy közvetett negatív hatások várhatók.	*	*
Erdők állapotára gyakorolt hatás	AT	0			
	HU	0-	Az építkezési munkálatok nem érhetik el az erdőket, az erdőterületekben bekövetkező veszteség megakadályozása érdekében.	*	*
Természetvédelmi területek állapota és fejlesztése	AT HU	0 -	Az építési munkálatoknak – különösen az új építkezések esetében – el kell kerülniük a védett területeket.	*	*
Korlátozó hatásokból eredő hatás	AT HU	0 -	Az új építkezések – de a bővítések és a felújítások is – korlátozó hatásokkal járnak, különösen ha az utak szélesítésére irányulnak.	*	*
Vadvilági élőhelyekre gyakorolt hatások	AT HU	-	A közlekedésfejlesztés e tekintetben csakis negatív hatásokkal járhat. A cél a vadvilági élőhelyekre gyakorolt hatás minimálisra szorítása kell, hogy legyen.	*	**
Hulladékmennyiség hatása	AT HU	0 -	Az útépitések – még kisebb léptékben is – építési törmelékkel termelnek. Az építési törmelék lerakásáról körültekintően kell gondoskodni.	*	**
Megújuló és fosszilis nyersanyagok használata	AT HU	0 -	Az új utakhoz új nyersanyagokra van szükség.	*	**

Energiafogyasztás	AT HU	-	Új csatlakozási pontok létesítésekor növekedni fog a forgalom, ami magasabb energiafogyasztást von maga után.	*	**
Kulturális örökségre gyakorolt hatások	AT HU	0+	Az új határátkelők pozitív másodlagos hatással járhatnak a határ menti településeken található kulturális örökség tekintetében, révén bővítik a köztük levő kapcsolatokat.	*	*
Mobilitás helyzete	AT HU	++	A befektetési prioritás közvetlen célja a mobilitás javítása a projektterületen.	**	**
Környezetbarát mobilitás megvalósításához szükséges infrastruktúra minősége	AT	+	A befektetési prioritás közvetlen célja a mobilitás javítása a projektterületen. A magyarországtól különböző besorolás a fennálló állapotoknak köszönhető.	**	*
	HU	++	A befektetési prioritás közvetlen célja a mobilitás javítása a projektterületen. A környezetbarát mobilitás alacsonyabb magyarországi színvonala jobb fejlesztési potenciált jelent.	**	*
A hatások összegződése	AT HU	0- 0-	Mivel csak néhány kisebb léptékű befektetésre kerül sor, enyhe növekedési hatás várható. Ezeket a hatásokat a hatások kölcsönhatásainak pozitív hatásainak kell kioltania és kiegyenlítenie.	*	*
A hatások kölcsönhatása	AT	+	Mivel a hangsúly a tömegközlekedés bővítésén és hatékonyságának növelésén van, ezért a kibocsátás csökkenése várható.	*	**
	HU	+	Több a pozitív kölcsönhatás, mint a negatív.	*	**

5.7 7c zöld közlekedési rendszerek

1 A környezetbarát módozati felosztás felé történő elmozdulás támogatása					
MUTATÓK			kockázatok, megjegyzések	kockázatok * : alacsony ** : közepes *** : magas	
			Általános megjegyzések: Mivel a 7c befektetési prioritás csak kisléptékű beruházásokat tűz ki célul, nem valószínűsíthető negatív környezeti hatások. A fenntarthatóbb és természetbarátabb közlekedési módok előkészítése általánosságban kedvező hosszú távú hatásokkal jár.	a hatás mértéke	a hatás valószínűsége
Földhasználat, talajelzárdás	AT HU	0 -	A különböző intézkedések (kerékpártárolók létesítése ...) következtében a lezárt felületek enyhe növekedése előfordulhat. A negatív hatások megfelelő előírásokkal csökkenthetők.	*	*
Levegőbe történő kibocsátás ÜHG-kibocsátás nélkül, éghajlatra gyakorolt hatás	AT	+	A környezetbarát közlekedési rendszerek fejlesztése és fejlődése segít a kibocsátások általános csökkentésében.	**	***
	HU	+	A kibocsátás enyhe csökkenése várható.	*	***
Megújuló és fosszilis nyersanyagok használata	AT HU	0 -	Amennyiben sor kerül e befektetési prioritásban foglalt projektek végrehajtására, úgy azok során kevés nyersanyag-felhasználással járnak majd.	*	*
Megújuló energia használata és részaránya az energiamixben	AT HU	0 +	Amennyiben sor kerül e befektetési prioritásban foglalt projektek végrehajtására, úgy azok során kevés nyersanyag-felhasználással járnak majd. A megújuló energia iránti kereslet növekedhet.	*	*
Energiafogyasztás	AT HU	+	A fenntartható és környezetbarát közlekedési rendszerek fejlesztése az energiafogyasztás – azon belül is különösen fosszilis eredetű energiafogyasztás – általános csökkenéséhez vezet.	**	**
Kulturális örökségre gyakorolt hatások	AT HU	0+	A környezetbarát közlekedési módok pozitív másodlagos hatással járhatnak a határ menti és a környező településeken található kulturális örökség tekintetében, révén bővíti a köztük és az idegenforgalom közötti kapcsolatokat.	*	*
Mobilitás helyzete	AT	+	A befektetési prioritás közvetlen célja a közösségi mobilitás javítása a projektterületen.	**	*
	HU	+	A sikeresen végrehajtott projektek a mobilitás jobb állapotát eredményezik.	*	**
Környezetbarát mobilitás megvalósításához szükséges infrastruktúra minősége	AT	++	A befektetési prioritás közvetlen célja a közösségi mobilitás javítása a projektterületen.	***	***
	HU	++	A sikeresen megvalósított projektek erősíteni fogják az infrastruktúra minőségét.	**	**
A hatások összegződése	AT HU	+	A hatások összességéből mi a 7c operatív programmal kapcsolatban várunk pozitív hatást.	*	*
A hatások kölcsönhatása	AT HU		E specifikus célkitűzés akciói és az egyéb befektetési prioritások – kivéve a 7c-t – között nincs jelentős párhuzam.		

5.8 Határon átnyúló együttműködés (CBC): jogi és közigazgatási együttműködés előmozdítása

1 A határokon átnyúló együttműködések és a regionális / területi irányítási struktúrák környezetének javítása				
mutatók		kockázatok, megjegyzések		kockázatok
		A 11. operatív programot illető általános megjegyzésünk: a regionális/területi irányítási struktúrák és a környezetvédelemmel foglalkozó hatóságok közötti együttműködésnek egyértelműen pozitív hatásai lesznek az SKV-mutatókra, bár nem tudunk pontos előrejelzést adni a tekintetben, hogy melyikre és milyen mértékben.		* : alacsony ** : közepes *** : magas a hatás mértéke a hatás valószínűsége
Földhasználat, talajelzáródás	AT HU	0+		**
Talajminőségre gyakorolt hatás				
Vízminőségre gyakorolt hatás				
Hidrológiára gyakorolt hatás				
Tájképre gyakorolt hatások				
Levegőbe történő kibocsátás				
ÜHG-kibocsátás nélkül, éghajlatra gyakorolt hatás				
Biológiai sokféleségre, vörös listás fajokra gyakorolt hatás				
Erdők állapotára gyakorolt hatás				
Természetvédelmi területek állapota és fejlesztése				
Korlátozó hatásokból eredő hatás				
Vadvilági élőhelyekre gyakorolt hatások				
A természeti veszélyeknek kitett régiók számára/területére mért hatás				
Veszélyzóna-tervezés állapota				
Hulladékmennyiség hatása				
Megújuló és fosszilis nyersanyagok használata				
Megújuló energia használata és részaránya az energiamixben				
Energiafogyasztás				
Kulturális örökségre gyakorolt hatások				
Mbilitás helyzete				

Környezetbarát megvalósításához infrastruktúra minősége	mobilitás szükséges				
A hatások összegződése	AT	+	Bár a mutatók vonatkozásában nem várható se pozitív se negatív elsődleges hatás, a közigazgatás és az intézményi kapacitás javítása a környezetvédelmi szempontok további fejlesztésének alapjául szolgál.	**	*
	HU	+	Bár a mutatók vonatkozásában nem várható se pozitív se negatív elsődleges hatás, a közigazgatás és az intézményi kapacitás javítása a környezetvédelmi szempontok további fejlesztésének alapjául szolgál.	*	*
A hatások kölcsönhatása	AT	+	Bár a mutatók vonatkozásában nem várható se pozitív se negatív elsődleges hatás, a közigazgatás és az intézményi kapacitás javítása a környezetvédelmi szempontok további fejlesztésének alapjául szolgál.	**	*
	HU	+	Bár a mutatók vonatkozásában nem várható se pozitív se negatív elsődleges hatás, a közigazgatás és az intézményi kapacitás javítása a környezetvédelmi szempontok további fejlesztésének alapjául szolgál.	*	*

6 ÉSZREVÉTELEK, JAVASOLT LÉPÉSEK

6.1 Általános észrevételek

Mivel a befektetési prioritás céljai igencsak természetbarátak, a végrehajtás szinte semmilyen kockázattal nem jár a jövőre nézve. Túlnyomórészt csak ajánlásokat fogalmazunk meg.

A program környezeti hatásait azonban nagy mértékben befolyásolják az egyes intézkedésekhez rendelt pénzügyi források és az, hogy a program végrehajtása mekkora mértékben lesz képes a pozitív környezeti hatásokkal járó és negatív hatásokat csökkentő projektek teljesítményének befolyásolására.

Az operatív program előírásain túlmenően, a támogatható tevékenységek vonatkozásában javasolt még az intézkedési terület pontosítása illetve a körültekintő projekt kiválasztás, ami szavatolja azt, hogy a projektek kizárólag a saját környezeti összeegyeztethetőségükre figyelnek. Az SKV-csoport általánosságban dicséri az operatív programot, mivel a teljes programban megjelennek a fenntartható fejlődés elvei.

Szükség lenne még a gazdasági tevékenységek környezetre gyakorolt negatív hatásainak csökkentésére irányuló átfogó pozitív szándék teljesülését szavatoló garanciákra is. Ezért erősíteni kell a projekt megvalósítása során az integratív szempontokat is. Csak a fenntartható fejlődést garantáló projekteket szabad támogatni (pl. a mobilitási szempontok szerint, a területhasználat és lehetsé-

ges konfliktusok, tájkép és az átfogó városkép). Különös figyelmet kell fordítani a közlekedési igényekre, a közlekedési igényeket minimalizáló mobilitási elképzeléseknek az együttműködési koncepciók szerves részét kell képezniük.

Az SKV nyomon követésének végrehajtásához kapcsolódó meghatározott alkalmazási körnek és a specifikus célkitűzéseknek a meghatározására irányuló részletes folyamatot illetően jelenleg a konkrét projektjavaslatok hiányában nem lehet pontos megállapításokat tenni. Javasolt a nyomon követési stratégiáknak a program időtartamának korai szakaszára eső meghatározása (2015 első fele).

A vadvilági élőhelyeket illetően pedig minden emberi beavatkozás vagy tevékenység negatív hatást fejthet csak ki. Ezért azt javasoljuk, hogy kerüljön sor egy osztályozási skála kidolgozására, amelyen külön osztályozni lehet a vadvilági élőhelyeket érő környezeti hatásokat. Az osztályzat akkor pozitív, ha a hatás minimális vagy zéró. Különös figyelmet kell fordítani az erdőkre, mezőkre, rétekre és nádasokra.

A műemléki védelem alá eső belvárosi épületek vagy helyszíneket, védett tájterületeket érintő projektek vonatkozásában az SKV-csoport javaslata az, hogy az első lépés a felelős környezetvédelmi hatóságok előzetes támogató nyilatkozattétele legyen. Vagy pedig ezek a tevékenységek negatívként jelenjenek meg az osztályozási rendszerben.

Egyes befektetési prioritásokban támogatni lehet az építkezési tevékenységeket. Javasoljuk, hogy a program tekintsen a jövőbe, és az összes építkezés – legyenek akár új munkálatok vagy átépítések – tekintetében írja elő az épületek energiahatékonyságáról szóló 31/2010/EU irányelv elvárásainak és feltételeinek való megfelelést. Ez lehetővé tenné a program számára, hogy jövőbe mutató projekteredményeket mutathasson fel – bár nem a távoli jövőbe mutatókat, mivel az irányelvben meghatározott egyes határidők már a programozási időszakra esnek.

Egyes befektetési prioritásokban lehetőség van építkezési munkálatok végzésére is, ebben az esetben szeretnénk felhívni a figyelmet a partszakaszokon és az ártereken emelt épületek jelentette veszélyekre. Ennek elkerülése érdekében azt javasoljuk, hogy mindezeket a partszakaszokon illetve az ártereken végzett építkezési munkálatokra vonatkozó tilalmakkal zárják ki – eltekintve persze a vízgazdálkodási munkálatoktól.

6.2 Víz

Az egyszerű vízgazdálkodási intézkedéseken túlmenően javasoljuk az **ökológiai** vízgazdálkodási intézkedések végrehajtásának hangsúlyozását, valamint csak a regionális vagy még kisebb területek vízkészleteihez kapcsolódó projektek támogatását.

Az árvízvédelmi intézkedések esetleges támogatásával kapcsolatban figyelmi kell a folyók ökológiai feltételeire. Az árvizek megakadályozására elvileg különböző folyamszabályozási megoldások

széles tárháza áll rendelkezésre. A támogatott projekteknek szem előtt kell tartaniuk a természet és támogatniuk kell a tájképet és a biológiai sokféleséget. A meglévő csatornás rendszerben szabályozott vizeket természeti szempontokat köré szervezetteren kell átalakítani, mivel szinte az összes folyórendszer hidro-ökológiai állapota javításra szorul még.

A víz minőségének és mennyiségének védelmének nem csak a vízgazdálkodással foglalkozó projekteken, hanem minden projektben jelen kell lennie. Az összes fejlesztésnek a vízigény minimalizálására, a szürke víz újrahasznosítására, az energiatakarékosságra és a szennyvíz tökéletes tisztítására kell törekednie. Ezek az elvárások a vízellátás energiaigényének csökkenéséhez és az éghajlatváltozásra való felkészüléshez vezetnek.

Vízgazdálkodási fejlesztések megvalósításakor vonjunk be védelmi, gazdasági, idegenforgalmi vagy mezőgazdasági célokat is. Különös figyelmet kell fordítani a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos jogszabályok betartására, valamint a jogi védelemmel nem rendelkező környezeti elemek, fajok és biomok megvédésére.

A vízbázisokat védelmező tevékenységeket ki kell terjeszteni a part menti élővilág, a galériaerdők, mocsarak fenntartására és fejlesztésére is, mivel ezek nélkül a vízminőség nem marad fenntartható.

6.3 Éghajlat és kibocsátás

A 3d. befektetési prioritás tekintetében: Amennyiben a támogatott innováció energiatakarékossághoz kapcsolódik és éghajlatbarát, akkor a hatás pozitív. Amennyiben nem, akkor az operatív programnak várhatóan szintén negatív hatásai lesznek. Ezért javasolt az elfogadandó projektek lelkiismeretes értékelése.

A hulladék minimalizálásáról és gondos eltávolításáról szóló megjegyzéseknek és követelményeknek általános jelleggel minden projektpályázatban szerepelniük kell.

Az összes fejlesztés előkészítésével kapcsolatosan javasoljuk, hogy váljon követelménnyé a nemzeti stratégiák elvárásai teljesítésének igazolása.

A programnak az alkalmazási körében legalább a nemzeti célokat le kell érnie. A magyar oldalon ezek a következők: az energiahatékonyság 10%-os növekedése, ÜHG-kibocsátás csökkentése és a megújuló energia felhasználás 14,65%-ra való emelkedése.

6.4 Közlekedés és mobilitás

A támogatásra pályázó projektek esetleges negatív mellékhatásait a projekt-kiválasztási folyamatban kell azonosítani és a projekteket fenntartható módon kell befolyásolni. Az operatív program szerint ennek a tevékenységterületnek a célja *kisléptékű befektetéseket* takar, tehát a védendő érdekekre gyakorolt hatások korlátozottak. A mobilitási területen belül támogatott projekteket

mindazonáltal a levegőt és az éghajlatot illető tényezőkkel, a környezetbarát közlekedéssel, az ökológiai tudatosság erősítésével és a megújuló energia előmozdításával összhangban kell kiválasztani. Mivel a 7c befektetési prioritás csak kisléptékű beruházásokat tűz ki célul, nem valószínűsíthetők negatív környezeti hatások. A fenntarthatóbb és természetbarátabb közlekedési módok előkészítése általánosságban kedvező hosszú távú hatásokkal jár.

Általános megjegyzésként hangsúlyozni szeretnénk azt, hogy bármely új út építése negatív hatásokkal jár a vizsgált természeti tényezők vonatkozásában. Ezért kifejezetten csak az utak felújítását és fejlesztését ajánljuk!

A támogatható projekteknek fenntartható közlekedési megoldásokra kell irányulniuk (az „ökomobilitás előmozdítása”-ról szóló védendő érdekekkel összhangban). A régió már rendelkezik készségekkel az innovatív öko-mobil közlekedési megoldások területén (korábbi CBC-programok által támogatott projektek révén). Ezt a készséget kell a továbbiakban is erősíteni. E tevékenységi terület várhatóan kapcsolódni fog más tevékenységi területekhez is. Az ezt az integráló megközelítést követő projektek különösen üdvözlendők, amennyiben a jobb koordináció és együttműködés révén sor kerülhet a teljes közlekedési igény csökkentésére.

Az új infrastruktúrák negatív hatással vannak a környezetvédelmi érdekekre. A tömegközlekedési infrastruktúra mindazonáltal pozitív megítélés alá esik, mivel hatással van a környezetbarát közlekedés előmozdítását illető védendő érdekekre, továbbá másodlagos hatásokat fejt ki más védendő érdekekre is. A támogatható projekteknek az öko-mobil közlekedési megoldásokra kell összpontosítaniuk; a közúti infrastruktúra támogatásának az akut negatív kedvezőtlen helyzetek javítását segítő intézkedésekre kell szorítkoznia.

A régió elérhetőségében (mint például az új határátkelők) végbemenő változásokat az olyan negatív mellékhatások tekintetében is vizsgálni kell, mint például az érzékeny területeken keresztüláramló forgalom más irányba terelése.

A gazdasági és közösségfejlesztési projekteknek törekedniük kell arra, hogy a mobilitás ne növekedjen, illetve – amennyiben ez nem lehetséges – akkor a keresletet vasúti vagy buszos közlekedéssel kell kielégíteni.

Javasoljuk az elektromos és hibrid autós, kerékpáros hálózatfejlesztés megindítását, valamint az ezeknek a hálózatoknak a támogatható célok közötti fenntartását.

6.5 Biológiai sokféleség és védett területek

Az ökológiai tudatosság további erősítésének fontos mozzanata a bioszférával való gazdálkodás javítására irányuló intézkedésekkel kapcsolatos népszerűsítés és támogatás. Különösen a védelemre irányuló intézkedések tárgyalásakor kell a hasznokat az érintett valódi tulajdonosok és az érdekklődő nyilvánosság számára egyértelműen kiemelni.

Az együttműködést ki kell terjeszteni az erdővédelemre, a biológiai sokféleségre és a természetvédelem növekvő értékére, ezáltal pedig további pozitív hatást lehet elérni. Az osztrák-szlovák és az osztrák-magyar határok mentén húzódó, túlnyomórészt egybefüggő erdősségekből álló zöld öv védelmét valószínűleg csak ebből a pénzügyi forrásból lehet ellátni.

A biológiai sokféleséget leginkább a nem védett területek – elsősorban a vizek – intenzív hasznosítása veszélyezteti. A programnak törekednie kell a természeti területek közvetlen és közvetett érintettségének minimalizálására. Amennyiben ez nem szűnik meg, úgy kiegyenlítő fejlesztéseket kell végrehajtani a negatív hatások ellensúlyozására – például a korábbi természeti, de jelenleg mezőgazdasági művelés alatt álló barnamezős területek helyreállításával.

Az új erőmű-helyszíneket körültekintően kell kiválasztani, tekintettel a védendő érdekekre gyakorolt esetleges negatív mellékhatásokra – pl. szélerőművek elhelyezése (konfliktusok merülhetnek fel az állatvilágot, a tájképet vagy éppen a területhasznosítást illetően).

A leginkább pozitív hatásokra az olyan projektektől lehet számítani, amelyek nem csak a megújuló erőforrások felhasználására szorítkoznak, hanem a regionális fejlesztés átfogó koncepcióját követik (pl. helyi biomassza felhasználása).

A 6c) befektetési prioritás esetében javasoljuk az együttműködés kiterjesztését az erdővédelemre, a biológiai sokféleségre és a természetvédelem növekvő értékére, ezáltal pedig további pozitív hatást lehet elérni. Az osztrák-szlovák és az osztrák-magyar határok mentén húzódó, túlnyomórészt egybefüggő erdősségekből álló zöld öv védelmét valószínűleg csak ebből a pénzügyi forrásból lehet ellátni.

6.6 Hulladékmennyiség

A 6c) befektetési prioritás esetében a program jelenlegi állapota negatív hatásként jelenik meg mindkét ország esetében. Amennyiben az innovációval kapcsolatos elvárások és feltételek a hulladékmennyiség csökkentésére ösztönöznek, úgy a hatás zérus lehet. A mutatószámoknak korlátozniuk kell a hulladékmennyiséget, lehetőség szerint nullára vagy maximális hulladék-újrahasznosításra.

6.7 Energiafelhasználás

Az energiatakarékosságot segítő és az energiahatékonyságot javító projekteket különösen üdvözlí az SKV-csoport, mivel a folyamatosan növekvő energiafelhasználás az elkövetkező években egyre inkább sürgető problémává válik majd.

Javasoljuk, hogy a program határozzon meg célértékeket az építkezéseket vagy átépítéseket tervező projektek számára a megközelítőleg zérus energiaszint elérése érdekében, megfelelően a 31/2010/EC irányelvnek és a kapcsolódó nemzeti határozatoknak.

Javasoljuk továbbá valamennyi projekt számára, hogy írják elő a saját energiaigényük minimalizálásának kötelező megvizsgálását, és energiafelhasználásukban a helyben előállított energiának lehetőség szerinti 25%-os részarányának elérését.

6.8 Együttműködés

A regionális/területi irányítási struktúrák és a környezetvédelemmel foglalkozó hatóságok közötti együttműködésnek egyértelműen pozitív hatásai lesznek az SKV-mutatókra, bár nem tudunk pontos előrejelzést adni a tekintetben, hogy melyikre és milyen mértékben.

A projektek rendszeres (éves) felülvizsgálatát javasoljuk nyomon követési intézkedésnek. Az érzékeny befektetési prioritásokra – például a 3d és 7b – különös hangsúlyt kell fektetni.

7 NEM TECHNIKAI JELLEGŰ ÖSSZEFOGLALÓ

E program tekintetében szükség van a stratégiai környezeti vizsgálatra, mivel nem lehet kizárni a program segítségével megvalósított projekteknek környezeti hatásait – mind a negatívokat, mind a pozitívakat. Ezért kerül sor – az EK irányelv szerint – egy környezeti vizsgálatra. Ennek különböző lépéseket kell magában foglalnia, illetve megállapítható, hogy egy bizonyos séma követése is hasznos lehet (lásd a **Error! Reference source not found.** fejezetet).

A jelentés tartalma a következő:

- a módszertani és elemzési keretrendszer kifejtése;
- a környezet jelenlegi állapotának bemutatása;
- a környezeti hatások jelenlegi is zajló trendjének kifejtése, a program végrehajtása nélküli esetre vetítve – vagyis az úgynevezett zéró-opcióra, vagy a program végrehajtása nélküli trendre;
- a közös mutatószámok alapján sor kerül az egyes befektetési prioritások esetleges környezeti hatásainak vizsgálatára;
- végezetül sor kerül a javaslatoknak és megjegyzéseknek a program részére történő benyújtására.

A vizsgált terület mérete és a feldolgozáshoz rendelkezésre álló rövid időkeret miatt egy kis megfigyelési tartományra esett a választás.

Elsőként a vizsgált terület és a vizsgálatra rendelkezésre álló időkeret alapján mérhető mutatószámok vizsgálatára, illetve az értékelési rendszer kidolgozására került sor. A konzultációs időszak során a hatóságokkal való kapcsolatfelvételre ugyancsak sor került. A 3. fejezet írja le a környezetvédelmi célkitűzések összes feltételeit, valamint az ezeket megalapozó jogszabályokat.

A 4. fejezet kiemelkedő fontosságú. Leírja a környezet jelenlegi állapotát valamint a program megvalósítása nélkül várható trendet. Ez a trend képezi a program környezeti hatásvizsgálatának alapját.

A főbb környezeti problémák a óriási területhasználatban jelentkeznek. A folytatódó nagyarányú szennyezőanyag-kibocsátás – akár a nitrogén-oxidok, üvegházhatású gázok vagy foszforterhelés formájában – hasonló mértékben aggasztó trendet mutatnak. Az energiafelhasználás tekintetében is csak a növekedés tudott lassulni (a stagnáló gazdaság miatt). Szintje azonban még mindig magas, ugyanúgy, mint a hulladéktermelődésé.

A védett területek és a vízminőség rendezésének helyzete javultak a legkevésbé. Jelentős a talajvízszennyezés, és a trend emelkedik. Semmilyen, a biológiai sokféleséget és a vörös listás fajokat illető trendet nem sikerült beazonosítani, habár különösen a védett területeken számos erőfeszítést tesznek a helyzet javítása érdekében.

Hasonló a helyzet a forgalom tekintetében is. Miközben rengeteg erőfeszítés törekszik a jobb forgalomszervezésre és a fenntartható közlekedési rendszerek bevezetésére, továbbra is a személygépkocsi és teherautós szegmensek tekinthetők a leggyorsabban növekedőnek.

Az ötödik fejezet mutatószámokként és befektetési prioritásként értékeli a program esetleges környezeti hatásait.

Általánosságban elmondható, hogy ez egy nagyon környezetbarát program. Sok tematikus prioritás irányul a környezetet érintő témákra (vízminőség javítása, természetvédelmi és kulturális örökségi helyszínek fejlesztése, fenntartható közlekedési rendszerek kidolgozása). A környezetet illető kérdések vonatkozásában pedig nagyon fontos a szabályozói együttműködés előmozdítása.

Bizonyos befektetések által eszközölt további talajlezárások komoly veszélyforrást jelentenek. Bár a program csak kis léptékű infrastrukturális befektetéseket tartalmaz, biztosítani kell, hogy az összes projekt a természeti erőforrások bölcs felhasználására, valamint a biológiai sokféleség és az élőhelyek megóvására irányuljon.

8 FORRÁS

Hivatkozások:

- Környezetvédelmi Hivatal (Umweltbundesamt), 2013: Tizedik Környezetirányítási Jelentés
- Környezetvédelmi Hivatal (Umweltbundesamt), 2013: Éghajlatvédelmi Jelentés 2013.
- Környezetvédelmi Hivatal (Umweltbundesamt), 2013: Levegőminőségi Jelentés, 2013.
- Sommer, A., 2005: A vizsgálati keretrendszertől az eredményellenőrzésig.

- Joanneum Research, 2005: Környezeti Jelentés a Stratégiai Környezeti Vizsgálat keretében.
- Mecca, 2013: Ausztria–Magyarország határokon átívelő együttműködés 2014–2020. Regionális elemzés és SWOT. tervezet.
- RIS, 2013: UVP-G 2000, 2013.11.27-i kiadás
- Mecca, 2013: Ausztria–Magyarország határokon átívelő együttműködés 2014–2020. az 2014–2020-as időszakra vonatkozó operatív program tervezete.
- Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020
- Nemzeti Energiastratégia 2030
- Országos területi helyzetkép. VÁTI Kht. Budapest, 2007.
- Nemzeti Erdőprogram 2006-2015

linkek:

- www.umweltbundesamt.at
- www.statistik.at
- www.lebensministerium.at
- www.bev.gv.at
- www.iucnredlist.org/search
- <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?page=2&szst=UR>
- <http://furkeszok.csapata.hu/cikkek/nyugat-dunantuli-regio-kerekpar-turisztikai-terkep-29147/>
- <http://www2.nyuduvizig.hu/?m=245>
- <http://www2.nyuduvizig.hu/?m=246>.
- http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0027_AGAT3/ch01s02.html
- <http://www.enfo.hu/gis/korinfo/>
- [ww.ksh.hu](http://www.ksh.hu)
- <http://www.kolcsonosmegfeleltetes.hu/K%C3%B6lcs%C3%B6n%C3%B6sMegfeleltet%C3%A9s/T%C3%A9rk%C3%A9pek/T%C3%A9rk%C3%A9pek.aspxAnnex>

9 MELLÉKLET

9.1 Értékelési táblázat

	ZÉRÓ-opció Ausztria	ZÉRÓ-opció Magyarország	tematikus célkitűzés	3. A KKV-k versenyképessé- gének javítása a következők- kel:		6. környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása								(7) fenntartható közlekedés előmozdítása és kapaci- táshiányok megszüntetése a főbb hálózati infrast- rúktúrákban				(11) az intézményi kapaci- tás javítása és hatékony közigazgatás	
			befektetési prioritások	3d) Együttműködési lehetősé- g KKV-k számára a növeke- dési és innovációs folyama- tokban		6c) Kulturális és természeti örökség		6d) A biológiai sokféle- ség védelme és helyre- állítása		6f) Innovatív technológiák előmozdítása a hatéko- nyabb környezetvédelemért és a fokozottabb erőfor- rás-hatékonyságért a hulladékágazatban, vízgazat- ban, talajvédelemben, valamint a levegőszennyezés csökkentése érdekében		7b) regionális mobilitás növelése		7c) zöld közlekedési rend- szerek		CBC-együttműködés			
MUTATÓK	mutatószámok kidolgozása a program vég- rehajtása nélkül	mutatószámok kidolgozása a program végre- hajtása nélkül	specifikus célkitűzések	A KKV-hálózatok kutatási & innovációs együttműködési kapacitásainak bővítése A gazdaságfejlesztéssel fog- lalkozó közvetítő szervezetek által nyújtott szolgáltatások hatékonyságának növelése		A természeti és kulturális erőforrások védelmének, elő- mozdításának és megújuló fejlesztésének közös megközelítéseken keresztüli és fenn- tartható javítása.		A tájkép és az ökoszisz- témák ökológiai stabili- tásának és megújuló képességének javítása		A innovatív módszerek és technológiák szélesebb körben történő alkalmazá- sa az energiahatékonyság fokozása érdekében (anyagélelciklus, megújuló energia, talajvédelem, levegőszennyezés)		Az együttműködésre irányuló, innovatív és fenntartható intézke- dések előmozdítása a vízgazdálkodás és a vízvédelem területén		Határkeresztező csat- lakozási pontok javítá- sa és regionális köz- pontok elérhetősége		A környezetbarát módozati felosztás felé történő elmozdulás támogatása		A határokon átnyúló együttműködések és a regionális / területi irányí- tási struktúrák környezete- nek javítása	
	AT	HU		AT	HU	AT	HU	AT	HU	AT	HU	AT	HU	AT	HU	AT	HU	AT	HU
Földhasználat, talajelzáródás, tájképre gyakorolt hatás	-	--		-		0	0	+	+	0	0	0	-	-	-	0-	0-	0-	0-
Talajminőségre gyakorolt hatás	0	-		0	0	0	0	0+	0+	0	0	0	0+	0-	0-	0	0		
Vízminőségre gyakorolt hatás	0+	+		0	0	0	0	0+	0+	0	0	++	++	0	0	0	0		
Hidrológiára gyakorolt hatás	0	0		0	0	0	0	0+	0+	0	0	++	++	0	0	0	0		
Tájképre gyakorolt hatások	*	*		0	0	0+	+	+	+	0	-	0	0	0	0	0	0		
Levegőbe történő kibocsátás ÜHG-kibocsátás nélkül, éghaj- latra gyakorolt hatás	0-	--		-		0	0	0+	0+	+	+	0	0	-	-	+	+		
Biológiai sokféleségre, vörös listás fajokra gyakorolt hatás	-	-		0	0	+	+	++	++	0+	0+	0+	0+	0-	0-	0	0		
Vadvilági élőhelyekre gyakorolt hatások				0	0	+	+	++	++	0	0	0+	0+	-	-	0	0		
Korlátozó hatásokból eredő hatás				0-		0+	0+	+	+	0-	0-	0+	0+	0-	0-	0	0		
Erdők állapotára gyakorolt hatás	0	0		0	0	0+	0+	+	+	0	0	0+	0+	0	0-	0	0		
Természetvédelmi területek állapota és fejlesztése	+	+		0	0	++	++	++	++	0-		0+	0+	0-	0-	0	0		
A természeti veszélyeknek kitett régiók száma- ra/területére mért hatás	-	-		0	0	0	0	+	+	0	0	+	+	0	0	0	0		
Veszélyzóna-tervezés állapota	+	0-		0	0	0	0	+	+	0	0	++	++	0	0	0	0		
Hulladékmennyiség hatása	0	0		-	-	0+	0+	0+	0+	+	+	0	+	0-	0-	0	0		
Megújuló és fosszilis nyers- anyagok használata	-	-		0-	0-	0	0	0	0	+	+	0	0	0-	0-	0-	0-		
Megújuló energia használata és részaránya az energiamixben	+	+		0+	0+	0	0	0	0	+	+	0	0			0+	0+		
Energiafogyasztás	0-	-		-	-	0-	0-	0-	0-	+	+	0	0	-	-	+	+		
Kulturális örökségre gyakorolt hatások	0	-		0	0	++	++	0+	0+	0	0	0	0	0+	0+	0+	0+		
A mobilitás helyzete	-	-		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	++	++	+	+		
Környezetbarát mobilitás megvalósításához szükséges infrastruktúra minősége	+	++		0	0	0	0	0	0	0	0	0		+	++	++	++		
A hatások összegződése				0	0	+	+	+	+	+	+	+	+	0-	0-	+	+	+	+

A hatások kölcsönhatása			0	0	0	0	+	+	0	0	++	++	+	+			+	+
-------------------------	--	--	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	---	---	--	--	---	---

9.2 Ábrák jegyzéke

1. ábra: Az SKV-folyamat helye a tervezési folyamatban. Forrás: ÖAR, 2013.	7
2. ábra: SKV-folyamat. Forrás: Verracon GmbH	10
3. ábra: Értékelési rendszer. Forrás: Verracon GmbH	12
4. ábra: Építési és közlekedési célú területfejlesztés. Forrás: Umweltbundesamt, 2013.	27
5. ábra: Kockázatelemzés a felszíni vizek hidrológiájára, keresztirányú szerkezetekre és morfológiájára vonatkozóan. Forrás: BMLFUW, 2013.	29
6. ábra: Felszín alatti vizek nitrát szennyezettsége Ausztriában. Forrás: BMUWLF, 2012	29
7. ábra: NO _x kibocsátás Ausztriában. Forrás: Umweltbundesamt, 2013.	30
8. ábra: Üvegházhatású gázok kibocsátása Ausztriában és az EU-ban. Forrás: Statistik Austria, 2014.	32
9. ábra: Az osztrák kultúrtájak feldarabolódásának mértéke. Umweltbundesamt, 2003.	35
10. ábra: Az erdőterületek kiterjedésének változása Ausztriában 2001 és 2006 között. Forrás: Umweltbundesamt, 2007.	36
11. ábra: Natura 2000 területek a programterületen.	36
12. ábra: Háztartási hulladék Ausztriában 1995 és 2011 között. Forrás: Umweltbundesamt, Statistik Austria, 2014.	42
13. ábra: Háztartási hulladék kezelése. Forrás: Umweltbundesamt, Statistik Austria, 2014.	43
14. ábra: Az előállított megújuló energia mennyisége abszolút értéken. Forrás: Statistik Austria, 2014.	45
15. ábra: Megújuló energia részaránya a bruttó végső energiafogyasztásban.	46
16. ábra: Energiafogyasztás alakulása Ausztriában 1990 és 2011 között. Forrás: Statistik Austria.	46
17. ábra: Energiafogyasztás Ausztriában és az EU-ban 1995 és 2011 között. Forrás: Statistik Austria, Eurostat, 2013.	48
18. ábra: Ausztria energiafogyasztása a GDP függvényében. Forrás: Statistik Austria, 2013.	48
19. ábra: Közlekedésből származó ÜHG-kibocsátás, 1990-2011. Forrás: Umweltbundesamt, 2013	50
20. ábra: Közlekedésből származó NO _x kibocsátás, 1990-2011. Forrás: Umweltbundesamt, 2013.	50
21. ábra: Teherszállítási módok 1995 és 2011 között. Forrás: Statistik Austria, 2014.	52
22. ábra: Személyszállítási módok 1995 és 2011 között. Forrás: Statistik Austria, 2013.	52
23. ábra: A talaj szervesanyag-tartalma Nyugat-Dunántúlon.	54
24. ábra: Nitrát-érzékeny területek Nyugat-Magyarországon.	54
.....	55
25. ábra: Felszíni vízfolyamok minősége a Nyugat-Dunántúli régióban.	55
26. ábra: NO ₂ kibocsátás a Nyugat-Dunántúl nagyvárosaiban	58
27. kép: A nyugat-dunántúli régió védett területei	62
28. kép: Kerékpárutak a Nyugat-Dunántúlon	68

9.3 Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Tematikus célkitűzések áttekintése	6
2. táblázat: A konzultációs folyamatban részt vevő magyar hatóságok.....	16
3. táblázat: A konzultációs folyamatban részt vevő osztrák hatóságok.	17
4. táblázat: Értékelési rendszer.....	19
5. táblázat: Környezetvédelmi célkitűzések és jogalapjuk Ausztriában és Magyarországon (válogatás).....	24
6. táblázat: Környezetvédelmi szempontok és mutatók.	25
7. táblázat: Földhasználat Ausztriában 2002-2012. Forrás: Statistik Austria, 2013	26
8. táblázat: Érintett víztestek Ausztriában. Forrás: Umweltbundesamt, 2013.....	29
9. táblázat: Üvegházhatású gázok kibocsátása Ausztriában. Forrás: Statistik Austria, Umweltbundesamt, 2014.	31
10. táblázat: Burgenlandban, Alsó-Ausztriában, Stájerországban és Bécsben élő fajok veszélyeztetettségi foka. Forrás: Umweltbundesamt, írásbeli üzenet, 2014.....	34
11. táblázat: Védett területek Burgenlandban, Alsó-Ausztriában, Stájerországban és Bécsben. Forrás, Umweltbundesamt, 2014.	37
12. táblázat: Veszélyeztetett és súlyosan veszélyeztetett fajok.....	59